PUBLICAREA SOCIETĂŢII PSIHOLOGICE DE LA MOSCOVA Í ■ ÎNTREBĂRI DE FILOZOFIE Și PSIHOLOGII JURNAL, fondat de prof N Ya Grotom și A A Abrikosov ANUL VI Sub conducerea profesorilor N Ya Grot și L M Lopatin SEPTEMBRIE - Biblioteca "Runive" Biblioteca "Runivers " CUPRINS DESPRE" Tratat de etică al lui Lorenzo Valla Galya -Ĥ /' -V " · · Cărți noi și ÓpOfr&pbT, jurnal ? $ '■ biblioteca "RunEGvers - IV Pagină I ÓS OPb JOURNALOV Revue philosophique Nr - -BH Ivanovsky scrisoare catre editor (Dar despre traducerea cărții lui Ribot "Psihologia germană modernă') - G I Chelpa- nova Izvestiya și note anunţuri Aplicație " N Kolubovek Anuarul filosofic Anul I ( ) L^SLY ir și (Sfârșit) Biblioteca "Runivers" ^ Tratat de etică Lorenzo Valla "Despre plăcere! bunătate și despre adevăratul bine eu Interesul pentru întrebările morale este una dintre trăsăturile cele mai caracteristice ale Renașterii, în căderea idealului ascetic, care caracterizează secolele XIV și XV/, pe de o parte, și manifestarea puternică a noilor nevoi individuale, ca urmare a cultural (creșterea noastră de personalitate, pe de altă parte, în rădăcinile subminate morale bisericești medievale O nouă etică, care ar putea înlocui asceza catolica învechită și ar da: sancțiunea noilor gusturi și aspirații, a devenit o nevoie urgentă pentru umaniști, și ^ sau chiar mai mult decât începutul mișcării ocupă un loc proeminent în scrisorile, tratatele și chiar operele lor de ficțiune Dar crearea unei noi etici - o sarcină extrem de dificilă și în esență - a reprezentat dificultăți deosebite pentru primii umaniști condiții; noua cultură s-a dezvoltat pe principii creștine, iar primii umaniști, crescuți sub influența bisericii, nu au vrut și nu au putut să se rupă imediat de tradiționalul catolid cism În plus, curajul de gândire și independența îngust- zilele de la începutul erei umaniste ar putea antrena consecințe foarte periculoase Biserica era nemişcată Întrebări de filosofie, carte , " Biblioteca "Runivers" M KORELIN destul de puternice, iar figurile noii direcții, în marea majoritate a celor nesiguri din punct de vedere material, aspirau la serviciul papal, care dădea atât mijloace bune, cât și o poziție proeminentă Ca urmare a tuturor acestor dificultăți, primii umaniști s-au limitat fie la traducerea tratatelor de etică ale lui Aristotel, fie la analiza, din punct de vedere moral, a acțiunilor individuale, precum sinuciderea Lucreției, fie la o reconciliere mecanică a stoicismului cu crestinismul Dar încetul cu încetul, sub mantia ortodoxiei exterioare, umaniștii încep să expună astfel de învățături care contravin doctrinei bisericești Din acest punct de vedere, de mare interes este tratatul lui Valla De voluptate ac vero bono, una dintre primele lucrări ale celebrului umanist, publicată de acesta la Pavia în * * În acest eseu, autorul, care nu avea încă de ani, și-a conturat cu entuziasm tineresc concepțiile sale etice, pe măsură ce s-au dezvoltat sub influența citirii autorilor antici, pe de o parte, și acele concepții moderne pe care le-a cunoscut în Căni umaniste romane - cu alta Lucrarea a fost scrisă sub forma unui dialog sau, mai corect, a trei lungi monologuri, dintre care unul este pus în gura profesorului autorului, Leonardo Bruni, altul este rostit de prietenul său Antonio Panormita-Becca- delli, al treilea este celebrul umanist florentin Niccolo Iiccoli Conversația are loc la Roma, pe Muntele Iordan, iar ca ascultători, în cea mai mare parte tăcuți, sunt angajați ai curiei papale: Poggio, Rustici, Scribano, Rinuccio, Arena, precum și autorul însuși și ruda lui Tartarino**) În prefața dialogului - Valla declară că sarcina *) Dialogul a ajuns la noi în două ediții, care se deosebesc unul de celălalt aproape doar prin locul acțiunii și numele personajelor Citez din prima publicată în Vallae Opera Omnia Basileae *) În a doua ediție,

în locul lui Bruni, Beccadelli și Niccoli ca vorbitori sunt Catone Sacco, Matteo Veggio și Antonio da Po Biblioteca "Runivers" TRACTATIS ETIC LUI LORENZO VALLA scrisul lui este de a demonstra că adevăratul și singurul bine este plăcerea Dar sunt plăceri de două feluri: pământești și viața de apoi; acestea din urmă constituie şi subiectul principal al lucrării*) Fericirea dincolo de mormânt este obținută prin religie și virtuți; Lactantius și Augustin au vorbit destul despre religie; de aceea autorul a decis să ia în considerare adevăratele virtuţi**) Păgânismul nu cunoștea asemenea virtuți, iar autorul pune ca primă sarcină dovada acestei idei cu ajutorul celei mai vechi filosofii ***) Întrucât principalii predicatori ai virtuții antice erau stoicii, autorul a decis să-și ia oponenții, epicurienii, sub protecția sa, dar face acest lucru doar de dragul unei polemici și nu din simpatie față de doctrina epicuriană Epicurienii sunt incomparabil superiori stoicilor, dar în sine nu au nicio valoare "Nu numai că preferăm", spune Valla, "paznicii virtuții epicureenilor, oameni proscriși și disprețuitori, dar chiar afirmăm că stoicii, acești adepți ai înțelepciunii, nu urmăreau virtutea, ci umbra virtuții, nu cinstea , ci deșertăciunea (non ho-nëhatem, sed vanitatene), nu datoria, ci viciul, nu înțelepciunea, ci nebunia, și că ar fi mai bine pentru ei să aibă grijă de plăcere, dacă nu ar face-o de fapt" ** **) Din aceasta rezultă planul tratatului "Deși toate cărțile de dialog, spune autorul, sunt menite să respingă și să distrugă secta stoică (ad refellendam ac profligandam stoicam nationem), prima dovedește că plăcerea este singurul bine, a doua că virtutea (honestas) Stoicii nu sunt deloc un bine, iar al treilea determină binele adevărat și fals Dar, autorul *) Discursul lui Oninus Autenius se referă la aceasta după a noastră Lucrări, p **) În ceea ce mă privește, s-a stabilit că adevăratele virtuți, prin care scăpăm la adevăratul bine, trebuie luate ca parte a virtuții Ibid ***) Eu mă cert împotriva câmpiei, nu a noastră, ci a propriilor filozofi, că, după un motiv, neamurile nu au nimic de-a face cu virtutea și nu au făcut nimic drept Ibid , p ****) Ibid * Biblioteca "Runiverse" M КОРЕЛИНЪ Am început lucrarea nu de dragul unui interes teoretic pentru adevărul abstract - dialogul are un scop important, practic "Sunt mulți oameni și; ceea ce este mai ales nedemn, oameni de cunoștință, spune Valla, la ale căror conversații am asistat eu însumi des și care cercetează și caută motive pentru care mulți dintre cei din vechime, precum și cei noi, care nu L-au cunoscut pe Dumnezeu sau nu l-au onorat , ca și noi, nu numai că nu sunt atribuiți unei stări cerești, dar sunt închiși în iad Cu siguranță, spun ei, atât de mare onestitate a acestor oameni, atât de mare dreptate, fidelitate, curaj, sfințenie și un întreg cor de alte virtuți nu îi pot salva de a cădea într-o mulțime de criminali, ticăloși murdari, ca să nu fie chinuiți (detru - d'antur) chin veşnic, deşi ei (o, părere nelegiuită!) în virtute şi înţelepciune nu erau mai prejos decât mulţi creştini pe care îi aşezăm în rai Este enervant să enumerați pe cine și cui preferă Sunt citați mulți filozofi, mulți dintre aceia despre care au vorbit FILOSOFI și scriitori, a căror viață cea mai impecabilă, după părerea lor, nu a lipsit aproape nimic Ce mai mult? Ei îi imită pe cei pe care îi laudă și, mai puțin de toate, ar trebui îndurați, îi înclină cu sârguință pe alții la părerea lor, ca să nu spună, la nebunie Întrebarea este, ce altceva poate însemna această părere a lor, dacă nu recunoașterea că Hristos a venit gratuit în lume, sau chiar presupunerea că nu a venit deloc? Neputând suporta această insultă și insultă la adresa numelui de creștin, eu însumi mi-am asumat sarcina de a-i liniști sau de a vindeca pe acești oameni"*) Așadar, Walla își

propune să demonstreze că păgânii nu pot ajunge în paradis, întrucât virtuțile lor nu sunt bune: binele este plăcerea și, mai mult, eu plăcerile pământești sunt un bine fals, iar binele adevărat este dincolo de beatitudinea mormântului În consecință, dialogul, judecând după prefață, este îndreptat împotriva liber-gânditorilor umaniști *) Ibid, p Biblioteca "Runivers" TRACTATIS ETIC LUI LORENZO VALLA și are ca scop final o predicare pioasă a abstinenței de la plăcerile pământești în numele adevăratului bine - fericirea vieții de apoi Dar conținutul și mai ales tonul dialogului produc o altă impresie, cu totul diferită de evlavioasa prefață Prima carte dedicată dovezii acestei idei, că singurul bine este plăcerea, se împarte în două părți inegale În primele capitole, Leonardo Bruni, apărătorul doctrinei stoice, își formulează punctul de vedere *) Luând de la sine înțeles că singurul lucru bun este virtutea (honestas) și că cea mai bună școală filozofică este stoicismul**), Bruni afirmă că există mult mai mulți oameni răi decât oameni buni și demonstrează că natura însăși este de vină pentru asta Potrivit lui Bruni, există două motive pentru depravarea umană (malignitas): "În primul rând, faptul că "oastea viciilor este mult mai numeroasă decât armata virtuților, așa că nu am putea * învinge armata lor dacă am vrea" ; un alt motiv este că nici nu vrem să-i învingem pe acești cei mai groaznici dușmani ***) Orice virtute se opune a cel puțin două vicii false: deci, generozitatea se opune? zgârcenie și extravaganță, curaj - lașitate și îndrăzneală nesăbuită (temeritas), prudență - înșelăciune (malia) și prostie etc mereu situat între Scylla și Charybdis, inamicul este j în față și din spate Pentru a complica calea către virtute, natura a plecat aici de la ordinea obișnuită: "numai negrul este opus culorii albe, numai amarul este opus gustului dulce", etc , iar fiecare dintre virtuți are multe vicii opuse e În plus, într-o singură persoană *) În ediția ulterioară a lui Bruni, Sacco Catone a fost înlocuit, dar textul în sine nu a fost schimbat **) Dintre stoici, ei erau cei mai eminamente versați, spunând că singurul bine era acela al Leilor, pe care pretorul era obișnuit să-i admire, pe care Seneca nostru, pe bună dreptate și civilizat, dorea să fie văzut între restul filozofilor, ca bărbați printre femei Op , p ***) Ibid Biblioteca "Runiverse" М КОРЕЛИНЪ Viciile opuse se pot combina - obrăznicia și lașitatea, aroganța și umilința etc , în timp ce în natură nu există o astfel de combinație de contrarii: "apa nu se poate combina cu focul, ușoară cu grea, sus cu scăzut" *) ostilitatea naturii față de omul în acele proprietăți pe care ea le-a pus în el Prin însăși esența sa, omul iubește răul și urăște binele, constituind în acest sens opusul animalelor sălbatice, care, trăind exclusiv pentru trup, se străduiesc pentru ceea ce prin natura este bine pentru trup , si evita contrariul Iar noi, cu laptele matern, sugem tendinta la viciu Deja in copilarie, o persoana se straduieste la farse, la delicatese si nu-i plac instructiunile si toate masurile luate de dragul corectarii sale In vârsta adultă, dragostea pentru viciu este și mai intensă Cum se poate explica pasiunea criminală a lui Tarquinius pentru Lucreția? De ce Jupiter nu a fost mulțumit cu soția sa divină, ci a căutat plăcerea cu femeile pământești? Singurul răspuns este depravarea naturii umane Pomma furtiva sunt longe suavissima Este mai plăcut pentru un bărbat să seducă o fată nevinovată, o doamnă virtuoasă nobilă sau o călugăriță, decât să aibă de-a face cu o femeie publică, chiar dacă aceasta din urmă era frumoasă Depravarea omului nu este epuizată de aceste relații Așadar, oamenii nu sunt doar străini de compasiune, ci, dimpotrivă, le place să râdă cu răutate de durerea altora și batjocura intensifică suferința altora, așa cum arată, de exemplu,

atitudinea față de Hecub sau față de Menetis și Entellus din Virgil Mai mult, oamenii nu numai că iubesc viciile, dar îi urăsc pe slujitorii virtuții Deci, Socrate, Caldisthenes, Zenon, Spiceon, Rutilius, Cicero, Seneca și mulți alții, după spusele lui M Fabius, "și-au făcut virtuțile nefericite " Dacă oamenii se întâlnesc, *) Ibid , p Biblioteca "Runivers" TRACTATIS ETIC LUI LORENZO VALLA prin natura iubitoare de virtute, atunci ei sunt mai rari decât ciudații și monștrii După ce a forțat un om să urască ceea ce ar trebui să fie pentru el cel mai înalt și singurul bine, natura îl urmărește și cu dezastre fizice El este forțat să trăiască printre elemente ostile, insecte dăunătoare, reptile otrăvitoare, animale răpitoare, care la fiecare pas îi amenință proprietatea, sănătatea și viața însăși Drept urmare, Bruni își încheie cuvintele cu o cerere, către familia mamei sale încât ea schimbă çbûêl atitudine față de o persoană *) Ea fie să reducă numărul viciilor și să inspire o dragoste firească pentru virtute, fie să înmoaie pedeapsa pentru păcate**) La acest discurs pesimist al lui Bruni îi răspunde Becca Dell În primul rând, atacându-i pe stoici, Beccadelli își avertizează ascultătorii și adversarul că nu intenționează să adere strict exclusiv la filozofia epicureană "Este permis oricui să caute sprijin pentru cauza lui", spune el și, după exemplul lui Cicero, se declară eclectist Prin oratorie, Beccadelli se îndepărtează de Epicur în viziunea sa de bază asupra naturii, de la care își începe discursul "') Sar VIΠ, озаглавлено: interpelare împotriva naturii Ibid , p **) Bruni nu este exprimat suficient de clar aici Pe fața tuturor oamenilor, el binecuvântează natura, pentru ca tu să o dai oricum, sau să reducă doar abundența viciilor și să lași sânii iubirii omenești să se apropie de onestitate, sau dacă poate Nu știu ale cui pedepse să fie plătite pentru crimele vieții anterioare, dar cu cât păcatele mai devreme și mai puține sunt irigate Ibid ? ***) Quare recedit ab Epicuro, p - Consideraţiile oratorice explică unele trăsături ale prezentării dialogului; digresiuni, unde, de dragul vivacității prezentării, participanții la conversație fac scurte observații (vezi ¿ap'^J XVIII și XXVI); capitolele introductive împotriva stoicilor (cap XI și XII) și, cel mai important, dispozitivele oratorice fac din dialog nu un roman filozofic, ci o predică morală Biblioteca "Runivers" M K O P E Λ Π H b natura *), dar îi atribuie și înțelepciune și bunătate Din raționalitatea, frumusețea și utilitatea universului, el ajunge la concluzia că natura nu poate crea decât "sfânt și lăudabil * **) Obiectând acuzațiile aduse naturii lui Bruni, Beccadelli susține că așa-numitele vicii, care sunt mai mult decât boli ale corpului, nu au fost create de natură, ci inventate de filosofi În același mod, natura nu poate nici să fie supărată pe om și nici să-i facă rău "Natura și Dumnezeu sunt una și aceeași *, dar Dumnezeu, după toți filozofii, inclusiv Seneca, nu vrea și nu poate să facă rău unei persoane și să fie supărat pe el Într-adevăr, războaiele, naufragiile, neregulile recoltelor etc , nu sunt pedepse pentru așa-zisele vicii, pentru că oamenii virtuoși suferă în egală măsură de pe urma lor Fiarele sălbatice, furtunile și alte dezastre fizice nu sunt îndreptate în mod specific împotriva omului; există mai multe beneficii de la animalele și plantele otrăvitoare decât daune, deoarece sunt folosite de medicină * *) Dimpotrivă, natura este extrem de binevoitoare față de om, iar bunătatea ei se manifestă tocmai în ceea ce o acuză Bruni: a plasat omul printre plăceri și a investit în el un suflet înclinat spre ele ****) Doar capacitatea de a le folosi și de a evita suferința depinde de persoana însăși "Unii se înarmează pentru război", spune Beccadelli, "dar nu părăsiți pacea, dacă este mai utilă

Unii pleacă în mare, iar tu, de pe mal în deplină siguranță (securis oculis), râzi de valuri sau, mai bine, de cei pe care îi poartă Alții, de dragul prăzii, petrec zile și nopți la muncă obositoare, iar tu te bucuri de liniște Dacă există o scădere a culturii sau epi *) Și să se mire, dacă eu, care par să-l apăr pe Epicur, nu stabilesc, ca el, cel mai înalt bine în plăcere, ca să nu se efectueze mai mult toată providența naturii, ceea ce n-a vrut aici Op , p a dat si si-a format o inclinatie spre ei Ibid Biblioteca "Runiverse" ЕТИЧЕСКІІ ТРАКТАТЪ ЛОРЕНЦО ВАЛЛЫ Demiya, du-te într-un alt loc unde condițiile de viață sunt mai plăcute Să ne străduim alternativ fie spre orașe aglomerate, fie spre libertate și singurătate rurală; ne vom bucura de o plimbare acum călare, acum pe jos, când cu barca, când cu trăsura Vom schimba jocul de zaruri cu un joc cu mingea, mingea pentru cânt, cântatul pentru dans Nu este vrednic să dai vina pe prostia ta pe natura universală a lucrurilor și, dacă ți se întâmplă vreun necaz din vina ta, îndură-l cu curaj și, în același timp, speră în vremuri mai bune și, de asemenea, ai grijă să fii atent la cei tristi, să nu privați-vă de plăcerea de a veseli Deci, justiția lui Delag este în mâinile noastre"*) Această apărare a naturii zeificate servește nu numai ca o tranziție, ci și ca o justificare pentru cea de-a doua și principala propoziție a lui Beccadelli, că plăcerea este singurul bine Beccadelli oferă o definiție a bunului așa cum îl înțelege el, adică plăcerea și modul în care o înțelege adversarul său, de ex virtute sau perfecțiune morală (honestas) "Plăcerea (voluptas, ηδονή) este o binecuvântare cauzată de tot felul de cauze și constând în plăcerea spirituală și trupească (voluptas est bonum unde-cunque quaesitùm, in animi et corporis oblectatione positura)**) Pentru "moral" Beccadelli dă două definiții: una împrumutată de la Seneca, cealaltă de la Cicero "Moralul, după Seneca, este binele, al cărui conținut sunt virtuțile și la care trebuie să se străduiască de dragul său , și nu de dragul a altceva ***) Sau, în cuvintele lui Cicero, "Prin morală înțelegem ceea ce pe drept merită laudă în sine, fără *) Cap XIV Cum să folosești bunătatea naturii Op , p **) Acestui cuvânt, разёсняеть онъ дальше, toți cei care sunt pretutindeni, care știu latină, se supun două lucruri, o emoție veselă în minte, o dulce încântare în trup Ibid , p ***) Onestitatea este un bine, al cărui motiv constă în virtuțile, să nu fie căutate de dragul altuia, ci de dragul propriu Ibid Biblioteca "Runiverse" М КОРЕЛИНЪ orice raport cu beneficiul, fără nicio recompensă și indiferent de rezultate" *) Potrivit lui Beccadelli, ambele concepte de bine, epicurean și stoic, sunt opuse și incompatibile Se poate tinde fie pentru util, fie pentru drept; dar utilul este același cu plăcutul (voluptuosum); în consecință, în lupta pentru drept, sau, ceea ce este același lucru, pentru moral (idem est rectum, quod honestan), nu ne străduim spre plăcut Această contradicție se împacă numai "sub punctul de vedere", spune Beccadelli, "că virtuțile nu sunt o parte integrantă a moralei, ci servesc la obținerea plăcerii, așa cum crede Epicur, ceea ce mi se pare adevărat" **) După ce a definit conceptele stoice și epicuriene despre bine și relația lor reciprocă, Beccadelli continuă să demonstreze că adevăratul bine este plăcerea La început, el doar Formulează această propoziție, referindu-se în treacăt să o confirme la "mulți autori eminenti" și în special la opinia generală (consenta communis)***) Dar odată cu dezvoltarea ulterioară a tezei sale și mai ales la final din prima carte, el completează argumentul încă "Astfel, în primul rând, natura însăși cere în mod necesar plăcere, deoarece aceasta este cauzată de sentimentul de autoconservare ****) Prin urmare, toți oamenii înțeleg și apreciază

plăcerea conceptul de virtute este vag printre filozofi înșiși, în timp ce plăcerea este bine cunoscută chiar și copiilor, iar dorința pentru ea este caracteristică tuturor popoarelor, atât educate, cât și barbare Zeii înșiși iubesc plăcerile sau, dacă zeii sunt ficțiune, atunci cel puţin poeţii, care consideră plăcerile demne de o divinitate sabia tuturor popoarelor *) Înțelegem că cinstit este de așa natură încât, lipsit de utilitate, fără nicio recompensă și roade, poate fi pe bună dreptate lăudat de la sine Ibid **) Virtuțile nu ar trebui să facă parte din onestitate, dar ar trebui comparate cu plăcerea, care într-adevăr îi place lui Epicur și este aprobată de mine Ibid , p ***j Ch Această plăcere este bună, p *** *) Cap , p Biblioteca "Runiverse" ЕТИЧЕСКIІ ТРАКТАТЪ ЛОРЕНЦО ВАЛЛЫ se topesc în jurul epocii de aur și o reprezintă ca străină de suferință și plăceri abundente Prin urmare, dacă ar fi să prezentăm chestiunea adevăratului bine judecății întregii lumi, atunci omenirea ar vorbi în favoarea plăcerii și ar condamna stoicii *) După ce a stabilit poziția că plăcerea este bună, Beccadelli demonstrează că toate bunurile sunt numite cu acest nume doar pentru că dau plăcere El împarte toate bunurile în trei categorii: externe (bona externă corporală (bona corporis) și spirituală (bona animi) - și le examinează pe toate din acest punct de vedere Bunurile externe, cum ar fi, de exemplu, bogăția, noblețea, puterea, onorurile etc p , servesc numai pentru plăcerea proprietarilor lor, întrucât în sine, indiferent de aceasta, sunt inutile și nu au preț **) Dar din această cauză, ele trebuie plasate deasupra bunurilor corporale "Toată lumea este mai mulțumită de frumusețea altcuiva decât de frumusețea lor", spune Beccadelli, "și dacă cineva se bucură de aspectul lui sau de vocea lui, atunci se bucură de ea ca pe un fenomen exterior ^ Bunurile corporale au dreptul la acest nume doar "ca sentimente pentru perceperea plăcerii" Mai mult, perfecțiunile fizice servesc uneori ca mijloc de dobândire a plăcerii Deci, paprim , datorită lor, Hercule a dobândit Dianira, Pelops-Hippodamia etc ***) Cât despre bunurile spirituale, pe care stoicii le-au "deformat" cu denumirea de virtute, ele sunt și ele doar un mijloc de obținere a plăcerii Deci, cele patru virtuți principale sunt slujitorii săi simpli: prudența (prudentia) învață să primească beneficii și să evite răul, *) Sar ХПѴШ și , p și Valla mai oferă un argument În cele din urmă, acela ar trebui să fie numit bine, în care ambele lucruri se întâlnesc, ceea ce primește și ceea ce este primit, ca strălucirea și ochii, răul pedeapsa și palatul și la fel și restul De aceea pe bună dreptate numim plăcerea bună, care este făcută din ambele, ca de la ambii părinți Mai mult, mintea și corpul sunt primite, exteriorul este primit Capitol , ρ - **) Lucrări, p și Ibid , p j' Biblioteca "Runiverse" М КОРЕЛИНЪ abstinența (continentia) - a prefera oricui plăcerile mai mari în calitate și cantitate, dreptatea (justiția) și modestia (modestia) - a câștiga favoarea oamenilor și a dobândi autoritate între ei *) Cu toate acestea, Beccadelli nu vrea să se extindă nici asupra binecuvântărilor spirituale, care sunt artele, știința etc , nici asupra plăcerilor spirituale oferite de binecuvântările exterioare, "pentru că vin nu atât din natură, cât de la oameni", spune el, " dar discutăm despre providența și sfatul (consilium) naturii" **) Dar în ceea ce privește plăcerile senzuale, Beccadelli spune despre ele mult mai multe decât este necesar pentru subiect ^ Spunând de la bun început că cu propria lor dovadă- În lucrările sale publice va folosi mai degrabă dispozitive oratorice decât filozofice, el face din monologul său nu atât un discurs teoretic despre etică, cât o predică a senzualității nestăpânite și un ghid practic al plăcerilor permise și nepermise În primul rând, în capitole

separate dedicate simțurilor exterioare, el consideră ce plăceri se pot obține prin fiecare dintre ele, laudă aceste plăceri și convinge să le folosească Deci, cea mai mare plăcere oferită unei persoane este frumusețea, în special cea a femeilor "Ce este mai plăcut, ce este mai atractiv, ce este mai dulce decât un chip frumos", exclamă Beccadelli Nu Dar frumusețea feminină nu stă numai în față, dar și în păr, în piept și în alte părți ale corpului, iar Beccadelli este foarte dispusă ca femeile să nu ascundă, dacă clima o permite, acele părți ale corpului care au frumusețe Dacă acele femei care au un păr frumos, o față frumoasă, sâni frumoși, *) Ibid , p **) Ibid Biblioteca "Runivers" PUNCTE ETICE TRACTATIS LOREZZO permitem ca aceste părți să fie purtate goale, de ce suntem atât de nedrepți față de ceilalți care sunt frumoși nu prin aceste părți exterioare, ci prin altele? natura *) Existenta aurului, argintului, pietrelor pretioase, tot felul de podoabe, precum si sculptura si pictura are acelasi sens - placerea***) si care era foarte apreciata in antichitate chiar si de catre Filosofi, de exemplu, Platon La capitolul despre gust, Beccadelli se răzvrătește împotriva postului, declarându-l a fi o prostie, deoarece savurarea mâncării este recomandată nu numai de gastronoști, ci și de medici și filosofi Dar el pune deosebit de mare preț pe vin, căruia îi este dedicat un întreg capitol lung laudei lui ****): Vinul, împreună cu vorbirea, este proprietatea exclusivă a omului, singura diferență între el și animal Este potrivit pentru tinerete si necesar pentru batranete, cand alte placeri devin inaccesibile; Cu gustul, culoarea și mirosul său, el însuși oferă plăcere multilaterală și, în plus, servește drept sursă pentru o mulțime de alții Vinul este lăudat nu numai de poeți, ci și de filozofi; oameni precum Solon, Agesilaus, Alexandru, Cato au găsit plăcere în ea, iar Beccadelli se adresează vinului cu un asemenea panegiric: "O, părinte al distracției, profesor al bucuriilor, tovarăș al timpului fericit și mângâiere în nenorociri! Ești părintele celui mai dulce vis; tu ești restauratorul forței într-un corp obosit (i stat Deci, până unde Phil-lo ^ la ^ b nid · depășește rândunica în sonoritate, putere , d ^ shkrz iem ?; artă, diversitate și plăcere , așa că vorbirea poetică întrece oratorie și altele " Din această comparație rezultă că victoria lui Niccoli nu se datorează dreptății cuvintelor sale, Biblioteca "Runivers" TRACTATIS ETIC LUI LORENZO VALLA nu prin aplicabilitatea învățăturilor sale la viață, ci prin farmecul poetic al temei sale, care nu are nimic în comun cu realitatea Tartarini pare să vrea să spună că aplicabilitatea practică, vitalitatea sunt de partea învățăturilor lui Beccadelli; dar ea, rămânând în virtutea acestei proze lumești, cedează poeziei pure cuprinse în discursul lui Niccoli Dar atunci Tartarini, parcă, întunecă în mod voit această concluzie, constatând că Beccadelli, ca o rândunică, vorbea în portic și în timpul zilei , iar Niccoli, ca o privighetoare, își făcea discursul în grădină și noaptea Dar această rezervare este urmată de o glumă grosolană, care, încheind evaluarea, lasă din nou semn de simpatie mare a ascultătorilor pentru Beccadelli "Nu fi supărat pe cuvintele mele, Antonio", îi spune Tartarini, "Cred că motivul înfrângerii tale (in causa puto esse) este J se pare că ai vorbit flămând, iar asta le este greu epicurienilor, dar Niccoli, după ce a mâncat și a băut; dacă ai fi continuat să vorbești după cină, atunci, desigur, ai fi devenit o privighetoare dintr-o rândunică Toți cei prezenți au găsit această opinie justă Acesta este conținutul tratatului lui Valla În ciuda prejudecății predominante împotriva literaturii umaniste puțin cunoscute, care a fost considerată fără discernământ o imitație jalnică a scriitorilor antici, care a

predominat până de curând, foarte mulți cercetători s-au oprit la dialogul lui Valla și adesea a ajuns la concluzii diametral opuse Unii vedeau în el o propovăduire a senzualității, alții, având încredere în prefața autorului, vedeau în el un apărător al creștinismului împotriva umaniștilor care s-au lăsat duși de filozofia antică Într-adevăr, tratatul lui Valla face posibilă interpretarea diferită a tendinței sale Dacă, pe de o parte, ținem cont de faptul că cea mai mare parte a conținutului său este discursul îndrăzneț, uneori cinic al lui Becca delli, atunci autorul poate fi considerat un hedonist notoriu *) Ibid , p și Biblioteca "Runivers" M KORELIN pe o căptușeală materialistă Dacă cineva vede centrul de greutate al tratatului în a doua jumătate a cărții sale a treia, atunci Valla se dovedește a fi un predicator al ascezei, care, deși păcătuiește cu un utilitarism grosolan, împărtășește acest neajuns cu mulți predicatori bisericești Prin urmare, pentru a afla adevărata tendință a autorului, este necesar nu numai să supunem dialogul său unei analize amănunțite, ci și să luăm în considerare indicațiile pe care Valla le face acestui tratat în celelalte scrieri ale sale, precum și să lămurim legătura dialogului "Despre plăcere" cu lucrările etice ale umaniștilor care l-au precedat Dar mai întâi să luăm în considerare ce s-a făcut pentru a rezolva această problemă în literatura științifică și filozofică (Va urma) M Korelin Biblioteca "Runivers" Conștiința lui Dumnezeu și cunoașterea lui Dumnezeu Amintirea dovezii ontologice a existenței lui Dumnezeu Înainte de a începe expunerea acestui articol, cred că este necesar să subliniez pe scurt câteva puncte care, deși nu îi aparțin în mod direct, constituie presupunerea sa necesară și fără de care nu ar fi inteligibil Trebuie să disting între doi termeni: conștiință și cunoaștere, care sunt mereu și încă amestecați *) Deși uneori am vorbit deja puțin despre această distincție în Cuvântul meu și mai departe în articole publicate în revista Questions of Philosophy and Psychology, dar acum trebuie să spun din nou despre acest subiect, deoarece acest lucru este necesar pentru înțelegerea articolului meu de față Nici măcar nu pot începe fără a distinge între conștiință și cunoaștere În același timp, nu voi face referiri la Teichmüller, ci îmi voi exprima propria părere, în conformitate cu înțelegerea pe care o am despre această teorie Conștientul și inconștientul nu sunt diferite calitativ *) Din câte știu, o distincție strictă între aceste concepte este unul dintre meritele importante ale filozofului german Teichmüller Îi acordă mult spațiu în lucrările sale cele mai importante, și anume: "Die wirkliche und die scheinbare Weltft", Religionsphilosophie "și "Neue Grundle-gung der Logik und Psychologie" Desigur, se pot întâlni nu numai filozofi, ci și la omul obișnuit există o distincție reală, dar nu teoretică, între aceste concepte; totuși, apare sporadic, fără niciun sistem și, prin urmare, conceptele sunt imediat din nou supuse confuziei Biblioteca "Runivers" A kozlov unul de altul, dar numai cantitativ Inconștientul nu înseamnă altceva decât un grad atât de mic de intensitate al conștiinței, care pentru noi sau pentru orice alte ființe, așa cum spune, nu există Nimic nu este absolut inconștient Tot ceea ce se întâmplă inconștient în viața diferitelor ființe poate deveni într-o zi conștient în ele, deoarece în evoluția eternă, atemporală, ființele trebuie să treacă prin tot felul de stadii de dezvoltare Întrucât termenul de conștiință are o utilizare foarte largă și este aplicat cunoștințelor de care trebuie să fie distins, va fi mai convenabil să se împartă conștiința: în original, imediat și simplu, pe de o parte, și derivat, mediat și complex , pe de altă parte Doar primul diferă de cunoaștere, deoarece derivatul, mediocru și complex

include cunoașterea Sau, cu alte cuvinte, conștiința originală, imediată și simplă este conștiința în sens strict și restrâns, în timp ce cunoașterea, ca și conștiința complexă în general, este conștiința într-un sens larg, de exemplu, imagini (Anschauungen), gânduri, concepte, etc sub *) Deoarece cunoașterea presupune în mod natural conceptul de ființă, conștiința pură și individuală este ceea ce trebuie numit ființă Prin urmare, conștiința (în sens restrâns) este ceva complet individual și este dată ființelor care o au fără nici un studiu și muncă încă de la naștere Singura diferență între elementele inițiale ale conștiinței la diferiți indivizi constă doar în intensitatea (intensitatea) lor mai mare sau mai mică Această tensiune și luminozitate de la exercițiu, adică de la repetarea actelor de conștiință, se intensifică treptat, mai ales atunci când conștiinței se adaugă elemente de cunoaștere deja corelate Conștiința, repetându-se, poate fi întărită, adică dobândesc mai multă intensitate și luminozitate dar nu supus unei reamintiri arbitrare Deși la *) Vorbind despre diferența dintre conștiință și cunoaștere, mă voi referi întotdeauna la conștiință în sens restrâns Biblioteca "Runivers" CONŞTIINŢA LUI DUMNEZEU ŞI CUNOAŞTEREA LUI DUMNEZEU În circumstanțe anterioare similare, conștiința se repetă, dar această repetare are loc involuntar, în ordinea și în forma în care aceeași conștiință a apărut înainte de *) O astfel de amintire poate fi numită inconștientă, dar la o persoană deja de la vârsta de doi sau trei ani, când copilul începe să pronunțe cuvinte, gândirea se amestecă încetul cu încetul în această asociere mecanică - la început într-o formă vagă - gândirea; iar amintirea inconștientă trece în ceea ce se numește memorie în sensul exact al cuvântului Conștiinței în sens strict nu aplicăm predicatul adevăratului și al falsului: este sau nu este doar în orice grad de intensitate Prin urmare, conștiința pură, care există, de exemplu, la copiii mici, la animale, sau la unii nebuni etc , nu poate fi deloc supusă exprimării directe și există doar pentru individul care o are Toți ceilalți trebuie să tragă concluzii despre el prin analogie cu el însuși Cunoașterea, însă, întotdeauna, mai ales în stadiul științific al dezvoltării, tinde să fie exprimată de toată lumea în aceiași termeni exacti și general acceptați Cunoașterea se formează din elementele conștiinței simple printr-o activitate umană specială de gândire Conștiința, care este o condiție necesară pentru cunoaștere, îi asigură materia primă și, prin urmare, toată cunoașterea noastră, în final, direct sau indirect, este formată din elemente de conștiință, inițial neconținând încă nicio cunoaștere Activitatea care transformă conștiința în cunoaștere se numește gândire**); gândirea are legătură una cu cealaltă *) Toată pregătirea educațională la animale și la oameni se bazează pe aceasta, orice studiu fără sens pe de rost a unor fraze întregi, cuvinte, versuri, mișcări etc , în general, ceea ce se numește asocierea mecanică a unei idei **) Gândirea, în sensul exact al cuvântului și în adevărata sa formă, apare numai la ființe umane, deși modul de exprimare predominant atribuie gândirea și animalelor superioare; dar dacă este posibil să admitem gândirea printre ei, atunci numai într-o formă rudimentară și inconștientă Biblioteca "Runivers" A KOZLOV Pe de altă parte, compară și conectează în unitate de înțelegere (concept) elementele individuale ale conștiinței ființelor umane* Aceste elemente ale conștiinței, legate în unitate, pot fi numite puncte de corelație, care sunt conectate (corelate) într-un singur sistem, în virtutea legii de bază a loshka despre motivul suficient La baza acestei corelații se află punctele de vedere, care au fost numite de multă vreme categorii *) Deci, în cele mai simple acte

de gândire, unde conștiința "Eului" este corelată cu conștiința "activităților" sale și "conținutul lor, înțelegem această corelație din punctul de vedere al categoriei de apartenență (inhaerentia)," astfel încât "eu" să vadă culori (și nu culorile să vadă "eu"), că "eu" aud sunete și miroase mirosuri etc , etc (și nu sunete și mirosuri aud și miros pe mine) Punctele de corelare care conduc la formarea conceptelor, i e la cunoaștere, elementele conștiinței servesc inițial (în sens restrâns), și anume: În primul rând, conștiința substanței cuiva sau "eu" al cuiva Deoarece conștiința mărturisește doar ceea ce este, dar nu și ceea ce este, atunci, atunci când cunoașterea este amestecată cu conștiința, de-a lungul istoriei filozofiei, pozitiviștii și scepticii au încercat constant să reducă "eu" la un cuvânt gol și nu și-au recunoscut realitatea **) *) Există mult mai multe categorii decât cele indicate, de exemplu, de Aristotel sau Kant Ele pot fi notate prin vechiul termen tradițional de cunoaștere a priori, dar, totuși, aceasta a priori, în niciun caz, nu poate fi înțeleasă în sensul conceptelor înțelegerii lui Kant În același mod, ele nu pot fi înțelese în sensul ideii lui Platon Ele pot fi numite ordinele în care ființa noastră gânditoare distribuie elementele conștiinței Ele nu adaugă nimic la ființa lucrurilor, ci doar ne ajută să înțelegem această ființă și să ne orientăm în lumea substanței și a funcțiilor lor Primele și cele mai importante categorii pot fi considerate aparținând, apoi scopul și mijloacele, apoi cauza și efectul etc Într-o gândire mai dezvoltată, în locul categoriilor pot servi puncte de vedere și concepte de complexitate mai mare sau mai mică **) Așa se explică dificultățile constante care în filozofie au fost asociate conceptului de "eu", pentru că ei au dorit mereu să găsească în conștiința imediată răspunsul la întrebarea: ce este acest "eu", care este conținutul lui? Dar conștiința direcționează direct către acest conținut al minții Biblioteca "Runivers " CONȘTIINȚA ȘI CUNOAȘTEREA LUI DUMNEZEU(r) W În al doilea rând, conștiința funcțiilor sau activităților acestui "I *", și anume: activitățile de simțire și voință (aspirație, atracție, dorință), activitatea de senzație sau de mișcare și activitatea de gândire La fel, în mod constant s-au trezit îndoieli cu privire la aceste Funcții: astfel, de exemplu, Schopenhauer a fost adesea contestat, și nu fără motiv, că nu există nimic definit în voința sa, deoarece conștiința spune doar că există o voință (înclinație) dar ceea ce este ea și cu ce este supărată este o chestiune de cunoaștere Termenul lui Schopenhauer "voință de a trăi"-Wille zum Leben-este un concept foarte complex, nu oferă o explicație, ci doar încurcă problema Dacă au existat mai puține neînțelegeri despre mișcare, a fost doar pentru că, în locul adevăratei mișcări metafizice, care constă în interacțiunea substanțelor, a fost pusă în mod constant mișcarea fizică, adică, ceva deloc original, dar mediat de cunoaștere, o mișcare în spațiu și timp, când aceste idei s-au format deja printr-o gândire cel puțin nu tocmai clară În ceea ce privește aceasta din urmă, atunci, desigur, * actele sale sunt imediat recunoscute; dar când orice conținut definit este adăugat acestei conștiințe, el trece eo ipso în cunoaștere În general, în ceea ce privește gândirea, s-a făcut greșeala că nu distingeau actul de conținut Actul de a gândi aparține zonei reale a mișcării, în timp ce conținutul actului aparține zonei ideologice Actul este întotdeauna real și aparține mișcării, dar conținutul este lipsit de realitate, deoarece conținutul actului aparține sferei ideologice Combinații și corelații ale conștiinței simple, complexe și cele mai complexe, i e concepte de complexitate variabilă, continuă în distanța nemărginită Cu cât o persoană gândește

mai mult, cu atât conținutul gândurilor sale este mai umplut Conceptele lui devin din ce în ce mai complicate prin noi corelații, noi puncte de vedere, astfel încât doar cele mai înalte nu poti; pentru a-l deschide, e nevoie de înțelegere, dialectică - într-un cuvânt, gândire   Este posibil să considerăm gândirea ca fiind absolut terminată cu substanța noastră Consider că puținul pe care l-am spus aici despre diferența dintre conștiință și cunoaștere și despre transformarea primei în a doua este complet suficient pentru scopul articolului meu *), iar acum voi trece la prezentarea conținutului acestuia Dar, din moment ce teologia lui Teichmüller a rămas necunoscută, în viitor sunt deja lipsit de ajutorul lui și accept întregul conținut al articolului meu complet pe propria mea răspundere Adevărat, punctul de vedere de pornire în a distinge conștiința de cunoaștere, care îmi servește la fel, a fost deja oferit de Teichmüller Este de la sine înțeles că mi-ar fi foarte plăcut dacă s-ar întâmpla să coincid cu el în fundamentul filozofic al conceptului de Dumnezeu Așadar, încep articolul meu cu presupunerea că, la fel ca punctele de conștiință tocmai enumerate, oamenii au și conștiința celei mai înalte ființe Dar din moment ce, conform celor de mai sus, conștiința pură este inexprimabilă, imediat apare o contradicție "Dar de unde știi," va spune cineva, "că avem conștiința directă a celei mai înalte ființe?" Pentru a rezolva această întrebare și altele similare, avem nevoie, desigur, de dialectică Ceea ce am avut inițial conștiință devine apoi prin concept ; după această apariție și existență a conceptului, noi, cu ajutorul dialecticii, putem judeca și stabili despre ce a fost conștiința noastră inițială **) Recunoașterea ființei celei mai înalte în cele mai variate forme, începând cu cele mai grosolane și terminând cu formele sale cele mai subtile, de către toți oamenii este un fapt de netăgăduit și *) Cine ar dori să se familiarizeze în detaliu cu acest subiect important și amplu, îl trimit la cele trei lucrări mai sus menționate ale lui Teichmüller **) De exemplu, conștiința luminii, a durerii, a plăcerii, a diverselor sentimente etc , este accesibilă unui nou-născut, dar acesta nu are nici cea mai mică (chiar dacă nu falsă, mitologică etc) despre acestea (adică ce sunt, care este cauza lor, originea etc)   este remarcabil că mărturisitorii diferitelor religii, ciocnindu-se și certându-se între ei, au presupus de mult în mod direct că toată lumea știe că Dumnezeu este viu, dar se ceartă doar despre ceea ce este și care sunt proprietățile lui Acesta este un indiciu clar că fiecare dintre disputanți nu este jenat de întrebarea dacă este posibil să se certe și să se vorbească despre ceva care nu există deloc și care nu este dat nimănui Dimpotrivă, toată lumea este convinsă că are un motiv să se certe și să vorbească, pentru că subiectul disputei există, este conștient de el, dar este exprimat diferit doar de persoane diferite Pentru mine, acesta este un semn neîndoielnic al existenței unei conștiințe directe a lui Dumnezeu în fiecare persoană Voi trece acum la alte obiecții și îndoieli care pot apărea cu privire la conștiința originară a lui Dumnezeu și formarea conceptului din ea *) Unii cercetători ai culturii primitive, antropologiei etc , încearcă să afirme că există popoare care nu au concept despre Dumnezeu Într-un asemenea caz, s-ar putea nega și conștiința originară a lui Dumnezeu Dar, de obicei, astfel de afirmații nu sunt deloc fundamentate în mod corespunzător și chiar și acești antropologi și istorici culturali înșiși nu fac de obicei nicio distincție între simpla conștiință a lui Dumnezeu și conceptul sau cunoașterea care decurge din aceasta Mai mult, ei (de exemplu,

misionarii) sunt predispuși să accepte absența completă a oricărui concept despre Dumnezeu, dacă sălbaticii nu au nicio urmă de a recunoaște ceva asemănător cu Dumnezeul creștin Între timp, absența conceptelor despre Dumnezeu Creatorul, Atotputernicul etc , nu îi împiedică deloc pe oameni să aibă conștiința a ceva care este mai înalt^ puternic *) Avertizez cititorul să nu creadă că, în opinia mea, inevitabil ia naștere un concept adevărat Conștiința rămâne aceeași, chiar dacă, cu ocazia ei, s-au format prin gândire conceptele cele mai incorecte și insuportabile din punct de vedere logic Există multe religii și concepte despre zei, dar numai una dintre ele poate fi corectă și adevărată Biblioteca "Runivers" A KOZLOV mai presus de toate, nici nu este nevoie ca Dumnezeu să fie înțeles neapărat ca orice ființă personală În orice caz, pot să vă amintesc că Darwin însuși este înclinat să accepte că și la animalele superioare există germeni ai religiei; cel puțin se gândește în sinea lui și arată către alții (de exemplu, către Prof Braubach)*) că relația unui câine cu stăpânul său este asemănătoare cu relația unui om cu Dumnezeu Într-un cuvânt, mărturii vagi despre diverși sălbatici, culese de oameni care de multe ori nu sunt deloc competenți sau nu au cunoștințe speciale pentru a ne rezolva întrebarea, mărturii ulterioare, în mod corespunzător complet și cu un scop conștient neverificat, nu pot servi în nici un fel ca un exemplu negativ împotriva punctului de vedere pe care îl exprim niya o conștiința originală a lui Dumnezeu în toți oamenii **) O obiecție mult mai importantă, care se bazează pe povești despre religia sălbaticilor, sunt afirmațiile filozofilor care neagă în mod direct și decisiv existența lui Dumnezeu în general și se autoclasifică drept atei, cum ar fi, de exemplu, Feuerbach, Dühring, O Comte, Strauss și alții Dar, după părerea mea, astfel de gânditori sunt mai degrabă un sprijin pentru opinia mea decât pentru opinia opusă Ideea este că conștiința lui Dumnezeu ca ceva dintre cele mai înalte ***) este exprimată nu atât în cuvinte sau gânduri, cât în *) Este curios că atunci când Darwin și alții, menționați de el în capitolul III din Descendența omului, autorii atribuie câinelui "sentiment religios" (desigur, acest termen: sentiment este folosit în locul termenului: conștiință, pe care le-am menționat de mai multe ori în articole despre Comte, Taine și Fullier din același jurnal), alții, pe baza mărturiei acelorași călători, neagă manifestările de sentimente religioase la oameni, de exemplu, printre sălbaticii din Țara del Fuego **) În orice caz, dacă astfel de oameni de știință precum Darwin recunosc conștiința (sentimentul) lui Dumnezeu la animalele superioare, atunci cu un drept mai mare pot insista asupra existenței conștiinței lui Dumnezeu în oameni ***) Este de la sine înțeles că atunci când vorbim despre cel mai înalt, acest concept nu este direct exprimat în conștiința originară, dar, totuși, de îndată ce ne gândim la obiectul acestei conștiințe, atunci în mod natural el poate fi exprimat doar prin acest termen; și într-adevăr, cel mai devreme și chiar cel mai mult Biblioteca "Runivers" CONŞTIINŢA LUI DUMNEZEU ŞI CUNOAŞTEREA LUI DUMNEZEU la sentimentele legate de acest concept, astfel încât filozofii sus-menționați, în sentimentele și atitudinile lor față de conceptele eronat ipostatizate și îndumnezeite de ei, declară totuși că greșeala lor, ca și a oricăror alți idolatri, constă în gândirea falsă despre Dumnezeu , și nu în așa fel încât să nu aibă o conștiință a celei mai înalte, care este revelată de ei în patosul pe care îl arată față de falșii lor zei (Kont - față de umanitate, Dühring și Strauss - față de conceptul de materie) *) Prin urmare, oricât de ciudat ar părea, se poate spune cu siguranță că ateismul în esență nu depășește limitele religiei, dacă doar se

manifestă într-un sentiment și atitudine sinceră, chiar și față de un zeu fals Ținând cont de faptul că există multe religii naturale, deși pretind întotdeauna a fi revelații de la un zeu, religiile (desigur, fără a include în numărul lor pe cea adevărată, bazată pe Revelația actuală), există multe și că există și multe concepte naturale de Dumnezeu, având și în vedere Având în vedere faptul că există multe concepte filozofice, bazate pe rațiune, despre Dumnezeu**), putem pune problema cauzei acestui fenomen După părerea mea, pe lângă forța tradiției, care inevitabil îi subordonează pe toți oamenii, mai departe, cu excepția capacității mici a omului obișnuit Concepțiile mele crude despre Dumnezeu includ deja această idee ca fiind cea mai generală În același timp, "cei mai înalți alți termeni similari nu implică deloc nicio substanță definită, personală sau impersonală, nicio forță, lege etc Toate acestea sunt produse ale gândirii ulterioare și mai dezvoltate *) Prin urmare, destul de des se poate observa că asemenea idolatri și asemănători sunt, după sentimentele lor, oameni mai profund religioși decât acei farisei care își bat sânii și strigă: Doamne, Doamne! **) În același timp, trebuie menționat că filozofii, într-o măsură mai mare sau mai mică, au desenat uneori direct, alteori într-o formă ascunsă, material pentru teologiile lor raționale în creștinism și, prin urmare, se poate spune cu îndrăzneală că există nici o singură religie filozofică în care să fie conceptul de Dumnezeu nu ar fi bazată pe o singură minte Același lucru poate fi aplicat, mutatis mutandis, în teologia popoarelor necreștine Biblioteca "Runivers " A KOZLOV în general pentru gândirea independentă, există un alt motiv important pentru acest fenomen, care constă în cea mai mare dificultate naturală de a forma un concept complet satisfăcător despre Dumnezeu După cum sa spus deja, pentru aceasta este necesar să se coreleze (compara) punctul conștiinței originare a lui Dumnezeu cu alte puncte ale conștiinței originare sau (aici în principal) derivate Obiectele pentru care avem conștiință derivată sunt, desigur, nenumărate Dar, la urma urmei, oamenii nu acționează complet în zadar și la întâmplare, căutând obiecte în această mulțime pentru a corela și compara conștiința directă a lui Dumnezeu, ci aderând ferm la tradiție și doar ocazional își permit să formeze o nouă coordonare *) a elementelor corelate Motivul cel mai important al reformelor relativ radicale în religie în rândul tuturor popoarelor este în principal contradicțiile și incompatibilitățile observate în atributele zeilor, în acțiunile și sentimentele acestora, precum și în acțiunile de cult sau umane legate de acestea b etc **) Apoi încearcă să înlocuiască diferitele nume ale zeului cu un singur nume și să îmbine atributele mai multor zei în atributele unui singur zeu Sau chiar încep să existe îndoieli în existența multor zei și se pune întrebarea dacă nu este mai corect să recunoaștem un singur zeu Apoi începe interpretarea științifică a tradiției și transformarea diferiților zei în atribute ale unuia și așa mai departe Aceasta înseamnă că religia naturală, ca orice alt produs al gândirii, se dezvoltă treptat, printr-un proces complex și pe o perioadă lungă de timp Dar pe lângă găsirea de noi puncte de corelare sau comparare atât a conștiinței religioase inițiale cât și *) De regulă, cele mai puternice în minte, talent și sentimente sunt figurile religiei, iar această onoare aparține unei corectări mai mult sau mai puțin complete a conceptului vechi, tradițional sau înlocuirii lui cu un concept nou, care este conținutul istoria religiilor **) Deci, de exemplu, în cazul în care aceleași funcții sunt atribuite unor zei diferiți, astfel încât zeii se dovedesc a diferi doar în nume Biblioteca "Runivers" CONŞTIINŢA LUI DUMNEZEU II

CUNOAŞTEREA DESPRE DUMNEZEU e și conceptele deja prelucrate de rațiune, mai există încă o dificultate cu care rațiunea trebuie să ia în calcul și anume alegerea punctelor de vedere sau a categoriilor proprii din care trebuie făcută această corelație Există multe ocazii de eroare aici: de exemplu, unele categorii nu sunt deloc potrivite pentru a-l compara pe Dumnezeu cu alte obiecte deja mai mult sau mai puțin cunoscute Aceasta este categoria de cantitate sau număr (și tot ce provine din ea) care este destul de nepotrivită pentru această afacere Când filozofii l-au comparat pe Dumnezeu cu spațiu și timp infinit, înțelegând aceste idei ca valori numerice reale, infinite, atunci, desigur, această comparație nu numai că nu a servit la dezvoltarea unui concept corect despre Dumnezeu, ci, dimpotrivă, a cufundat gândirea în o confuzie insolubilă S-au obţinut apoi trei infinitate incompatibile: Dumnezeu, înţeles din punct de vedere al mărimii, spaţiului şi timpului Dar spațiul și timpul nu pot fi corelate absolut cu Dumnezeu, deoarece ele sunt create de gândirea noastră și sunt complet condiționate, întrucât măsurile prin care măsurăm toate mărimile numerice sunt măsurile noastre condiționate și le putem folosi in abstracto, prin creștere sau scădere , continuă până la infinit Aceasta înseamnă că corelarea conștiinței lui Dumnezeu cu un număr în general, sau cu spațiul, timpul și alte obiecte înțelese ca numere, nu a introdus în gândire altceva decât confuzie și contradicții În mod similar, teologia filozofică nu a putut face față contradicțiilor și dificultăților legate de alte categorii sau puncte de vedere Deci, de exemplu, în loc să ne oprim pe categoria substanțialității și să coreleze conștiința lui Dumnezeu cu conștiința ființei noastre individuale, Funcțiile sau accidentele sale, a fost comparată și identificată chiar și cu forțele fizice care acționează în natură, sau cu procesele care apar în om lumea și istoria £ Întrebări de filosofie, carte ° Biblioteca "Runivers" A KOZLOV Așa sunt, de exemplu, concepţiile lui Kant despre Dumnezeu ca voință autonomă; în Fichte, ca ideal moral; la Hegel, ca cel mai înalt nivel al conștiinței de sine a ideii absolute Toți gânditorii numiți acum și ca ei au fost idealiști mai mult sau mai puțin consecvenți (Kant, de exemplu, mai puțin, Hegel cel mai mult), care au fundamentat concepte abstracte Astfel, zeul viu, interacționând constant cu toate substanțele lumii, a fost înlocuit de concepte abstracte Desigur, în acest caz a fost imposibil ca filosofia să înțeleagă corect și să combine între ele relațiile diferitelor proprietăți ale lui Dumnezeu, cum ar fi, de exemplu, bunătatea, dreptatea și activitatea sa care educă constant fiecare ființă la perfecțiune În cele din urmă, idealismul s-a slăbit, și a început predominanța materialismului întâi în filozofie, iar apoi, încetul cu încetul, pozitivismul, care acum a devenit dominant Toate întrebările despre Dumnezeu și atributele sale au ajuns să fie considerate insolubile (agnosticismul cu "Incognoscibilul" său); oamenii care se autointitulau Filozofi au abandonat orice teologie bazată pe rațiune și au înăbușit și tăcut în mod deliberat toate întrebările apărute din conștiința eternă imediată a lui Dumnezeu; sau dar au încercat și încearcă să-i mulțumească cu concepte de materialism mai mult sau mai puțin deghizat, precum, de exemplu, progresul (desigur, în principal material), evoluția, energia cu conservarea și transformarea ei etc Dar, în ciuda tuturor dificultăților de a forma conceptul de Dumnezeu, în ciuda greșelilor în care au căzut filozofii făcând acest lucru, tot nu sunt de acord cu pozitivismul că formarea acestui concept prin rațiune este o chestiune fără speranță care trebuie fi complet abandonat Este de la sine înțeles că nu intenționez deloc să ofer aici

vreo teodicee a mea și să îmi permit să mă limitez doar la aluzii ușoare la anumite măsuri de precauție în această întreprindere și, de asemenea, să subliniez ceea ce poate servi drept sursă și ghid în ea, parcă Biblioteca "Runivers" CONŞTIINŢA LUI DUMNEZEU ŞI CUNOAŞTEREA LUI DUMNEZEU Astfel, trebuie să fie foarte atent în alegerea punctelor de vedere, sau a categoriilor, pe baza cărora trebuie să coreleze conștiința lui Dumnezeu cu alte puncte de conștiință directă sau mediocră Desigur, categoria principală după care trebuie să ne ghidăm va fi categoria substanțialității, pentru Dumnezeu, dintre toate definițiile posibile pentru noi, nu poate fi altceva decât o substanță În ceea ce privește calitățile, proprietățile și activitatea lui Dumnezeu, oricât de enormă ar fi diferența dintre substanța noastră și cea divină, cu toate acestea, în opinia mea, principalul punct de comparare cu el ar trebui să fie activitatea spirituală a omului Desigur, substanțialitatea lui Dumnezeu și activitățile spirituale și omogenitatea cu ale noastre ne sunt date de religia creștină; dar, la urma urmei, o minte independentă nu se poate gândi la altceva decât la faptul că Dumnezeu aparține numărului de substanțe, de care diferă nemăsurat doar în grad, și că o persoană reprezintă o înfățișare a lui Dumnezeu, de exemplu, în liberul arbitru , din proprie inițiativă În general, avem dreptul să spunem că, dacă filozofii specialiști au extras material semnificativ din sursa revelației, atunci invers - teologii specialiști nu s-au putut dispensa complet de rațiune în conceptul de Dumnezeu și tot ceea ce l-a atins și, prin urmare, unele prevederi au avea în întregime raţionalistă *) În plus, pentru formarea conceptului de Dumnezeu din rațiune, nu numai părinții bisericii din primele secole ale creștinismului, ci și scolastici, cum ar fi, de exemplu, Johann Scott din Erigena, Anselm din Canterbury, Toma d'Aquino, Duns Scott , etc , poate fi foarte instructiv În ceea ce privește filozofii, aici puteți găsi ajutor de la Giordano Bruno, Campanella și mai departe de la filozofi ♦) Deci, de exemplu, se poate arăta spre Iustin Filosoful, Grigore de Nyssago, Grigore de Nazianz, fericiți Augustin și mulți alți Părinți ai Bisericii, dintre care aceste elemente raționaliste pot fi selectate și evidențiate * Biblioteca "Runivers" A KOZLOV canapele din secolul al XIV-lea și începutul secolului al XVIII-lea, precum, de exemplu, Descartes, Berclay, Malebranche și Leibnitz *) Dar aici cineva îmi va remarca: care este nevoia de a risca să cădem în asemenea erori și erori ca până acum în formarea conceptului de Dumnezeu pe baza rațiunii? Nu ar fi mai bine să ne ținem de conceptul dat de religia creștină? La aceasta răspund că religiile creștine nu sunt una, ci mai multe; alegerea între ele nu se poate face decât pe baza rațiunii Dar dacă rezolvăm problema în așa fel încât să lăsăm fiecare creștin să adere la religia în care s-a născut, atunci, pentru a îndeplini acest sfat, trebuie să înțelegeți cu rațiune și să delimitați religia în care s-a născut, de ceilalți , tot creștin, dar încheind orice iluzii, și este imposibil să comparăm religiile fără motiv În orice caz, este imposibil să ocolim acea lege psihologică, potrivit căreia fiecare element al conștiinței ridică în mod necesar și inevitabil în noi întrebări care conduc la gândire și anume: ce este, de unde vine, adică ce este? ceea ce este doar recunoscut ■ Oricum ar fi, îmi voi permite să mă alătur în acest paragraf cu părerea unuia dintre părinţii bisericii, binecuvântat Augustin, și a pus principiul său: "credo ut íntelliganri Un reprezentant celebru al bisericii subliniază că rațiunea (Λόγος) este primul fiu născut al lui Dumnezeu și că, înzestrand oamenii cu ea, Dumnezeu a vrut să-i facă mai desăvârșiți decât toate celelalte făpturi

și că credința însăși este posibilă numai într-un persoană înzestrată cu rațiune A întelege *) Cât de mult este necesară o revizuire și un studiu mai profund al foștilor filozofi în general și în chestiunea conceptului de Dumnezeu, se vede din lucrarea recent publicată a lui Dillmann în Germania: "Leibniz'sche Monaden-lehre", unde aceasta este încă foarte tânăr, dar un om de știință serios și talentat contestă temeinic interpretarea lui Leibniz de către reprezentanți celebri ai științei precum Zeller și Kuno-Fischer și, pe baza unui studiu atent al scrierilor originale ale lui Leibniz, își oferă propriile sale interpretare foarte originală, eliminând multe dintre erorile și contradicțiile atribuite lui Leibniz Biblioteca "Runivers" CONȘTIINȚA ȘI CUNOAȘTEREA LUI DUMNEZEU(r) orice? trebuie admis într-un fel în prealabil; de aceea, gândeşte fericitul Augustin, credința, fiind o condiție a cunoașterii, este totuși o stare temporară, un pas care duce la cunoașterea rațională, în care se dizolvă și dispare *) Acum, după ce am exprimat în câteva propoziții scurte suma a tot ceea ce am spus despre trecerea conștiinței lui Dumnezeu în cunoaștere, voi trece la o ilustrare a aceluiași subiect din partea, ca să spunem așa, negativă, adică din partea erorilor care stau în faimoasa dovadă ontologică a existenței lui Dumnezeu și astfel voi corobora tot ceea ce tocmai s-a spus într-un mod diferit · Acest rezultat poate fi exprimat în următoarele trei propoziții: I) Realitatea sau ființa acelui obiect pe care oamenii îl numesc Dumnezeu și care, în expresia sa cea mai generală, este ceva suprem, ne este asigurată de conștiința imediată**) Deși conștiința nu conține încă niciun concept și, în consecință, nu poate fi exprimată în cuvinte, totuși ea ne ghidează într-o anumită măsură în formarea conceptului de Dumnezeu Această situație aparent de neînțeles poate fi explicată prin următorul exemplu Adesea uităm complet un cuvânt, gând, timp, loc, eveniment etc , etc ; și dintr-o dată este nevoie să ne amintim ceea ce a fost uitat, dar nu putem face asta, în ciuda tuturor eforturilor noastre *) Despre faptul că acest principiu este binecuvântat Augustin, se poate bănui o aluzie, nerecunoscută clar de el, a distincției dintre conștiință și cunoaștere, voi spune mai jos · **) Numai acela poate fi numit existent, existent sau, în cuvintele lui Kant, Ding an sich, care este dat inițial în conștiința individuală a fiecărei ființe umane (și parțial animale), cum ar fi, de exemplu, diferite tipuri de durere , plăcerea, sentimentele, Conștiința propriei creaturi și a propriei lor, începând la fiecare om din momentul nașterii, existând și la animale și admisibile ipotetic chiar și în așa-numita mamă anorganică, și anume, în cele filozofice și sisteme, pt care sentimentul este întotdeauna combinat de mișcare, sau senzația = mișcare Biblioteca "Runivers" : kozlov leah, ceea ce se întâmplă adesea pe o perioadă foarte lungă de timp În astfel de cazuri, tot ceea ce aducem în discuție în eforturile noastre de a ne aminti este ca și cum ar fi comparat de noi cu ceva complet necunoscut și ca și cum rezultatul acestei comparații nu ne mulțumește Deci, în acest caz, ceva inexprimabil și chiar aparent inexistent servește drept criteriu pentru orice încercare de a exprima acest necunoscut prin concept Exact același lucru se întâmplă și cu conștiința: deși este în general inexprimabil, dar în același timp poate servi drept criteriu de satisfacție sau nesatisfăcător al unei încercări de a o exprima, i e a cunoaște în concept Așa este și în ceea ce privește conceptul de Dumnezeu Încercăm acest concept pe conștiință și descoperim că ceea ce încercăm este bun sau nu Desigur, mai târziu, odată cu dezvoltarea noastră mai mare, putem înțelege de ce nu este bine, dar de multă vreme există o singură conștiință că nu este bine)

Este o greșeală să vezi în spațiu și timp astfel de obiecte cu care s-ar putea corela conștiința lui Dumnezeu - așa cum este o greșeală să-l cauți printre imaginile spațio-temporale*), deoarece atât formele de timp și spațiu, iar imaginile sunt produsele noastre ' activități: mintal și imaginație) Putem forma cel mai bine conceptul proprietăților și activităților reale ale lui Dumnezeu prin conștiința noastră a substanței noastre individuale și proprietățile și activitățile noastre date conștiinței fiecărui individ în acte: senzoriale, dezirabile, motorii (senzații), mentale Acum voi trece la dovada ontologică a existenței lui Dumnezeu (Va urma) A Kozlov *) Aceste imagini sau așa-numitele fenomene nu sunt realitate, deși pot servi drept indiciu asupra acesteia și, prin urmare, compatibilitatea și consistența acestor imagini contribuie la prevederea fenomenelor (de exemplu, în științele naturii) și la orientarea noastră către ei, atunci când evităm ceea ce este neplăcut pentru sentimentele noastre și ne străduim pentru plăcut Biblioteca "Runivers" Începuturi imaginare ale comportamentului corect (Critica diferitelor tipuri de eudemonism) eu Bunătatea morală este definită de rațiune - ca adevăr (în sensul cel mai larg) sau ca atitudine adecvată față de orice Această idee a binelui, atotcuprinzătoare în interior și necesară din punct de vedere logic, se dovedește, în sens real sau de fapt, lipsită de universalitate și necesitate Binele, ca normă ideală a voinței, de fapt nu coincide cu binele, ca obiect al dorinței efective Bun? se datorează; dar, în primul rând, nu toată lumea vrea ce | trebuie sa; în al doilea rând, printre cei care doresc binele, nu toată lumea este capabilă să învingă eforturile rele ale naturii lor de dragul ei și, în cele din urmă, în al treilea rând, puținii oameni care au obținut victoria binelui asupra răului în ei înșiși - oameni virtuoși, oameni drepți , sau sfinții - sunt neputincioși să-și învingă propriul bine este răul în care zace întreaga lume Dar din moment ce binele nu este deloc dorit de nimeni,! nu este bine pentru el; în măsura în care ea - deși este afirmată ca dezirabilă de conștiința rațională - dar nu acționează asupra voinței, este doar un bine mental, dar; invalid; întrucât, în sfârșit, deși acţionează după voinţa unei persoane date, făcându-l mai bun în interior, nu îi dă putere să facă ceea ce se cuvine în întreaga lume, nu este o binecuvântare suficientă { Această triplă necoincidență a binelui (moral) cu binele (real) aparent, pune ideea de bine în ¡ Biblioteca "Runivers" VLADIMIR SOLOVIEV contradicție internă În însăși definiția binelui ca propriu, pe lângă conținutul său ideal, există și o cerință reală, și anume cerința ca conținutul moral să nu rămână doar teoretic, să fie realizat practic: ceea ce se datorează prin însuși conceptul său trebuie să fie efectuate Neputința binelui nu este bună, iar Faptul nu poate fi considerat de la sine înțeles că doar o parte a umanității dorește ceea ce se cuvine, că foarte puțini trăiesc așa cum ar trebui și că nimeni nu poate aduce lumea la starea ei potrivită Conform conceptului general, binele și binele ar trebui să se acopere reciproc, al doilea ar trebui să fie o consecință directă, universală și necesară a primului - reprezintă dezirabilitatea necondiționată și realitatea binelui Dar de fapt, ele nu se acoperă unul pe altul, binele este separat de bine, iar în această despărțire eu sunt înțeles ca bunăstare Insuficiența reală a ideii de bine ne îndeamnă să apelăm la acest principiu al bunăstării, care, aparent, posedă, ca stimulent la acțiune, acea universalitate și necesitate faptică de care lipsesc cerințele pur morale Pentru fiecare scop de acțiune pe care și-l propune, fără greș conține în sine, direct sau indirect, semnul că atingerea acestui scop îl satisface pe actor

sau servește pentru bunăstarea lui, în timp ce departe de orice scop al activității conține direct sau chiar indirect un semn de bunătate morală Fiecare dorință, ca atare, este aparent doar o dorință pentru propria ei satisfacție, adică bunăstare; a dori nenorocire, sau nemulțumire, ar însemna același lucru ca și a dori ceea ce este evident de nedorit - adică o prostie Și dacă binele moral însuși trebuie să devină dezirabil pentru realizarea lui în realitate, atunci principiul etic se dovedește a fi dependent de ideea practică (în sens strict) a unui bun real, sau bunăstare, care este stabilită ca principiul suprem al acţiunilor umane Biblioteca "Runivers" ÎNCEPUTUL IMAGINAR AL COMPORTAMENTULUI CORECT Acest principiu solid (de la gren, ευδαιμονία - stare de binecuvântare, bunăstare) are avantajul aparent că nu ridică întrebarea: de ce? Cineva se poate întreba de ce ar trebui să mă străduiesc pentru binele moral, când această dorință este contrară înclinațiilor mele naturale și îmi provoacă doar suferință, dar nu se poate întreba de ce ar trebui să-mi doresc bunăstarea, căci deja o doresc din necesitatea naturii - aceasta dorinta este inseparabila este legata de existenta mea si este expresia ei directa: eu exist ca dorind, si imi doresc, desigur, doar ceea ce ma satisface sau ceea ce imi place Fiecare își crede bunăstarea fie în ceea ce îi provoacă direct plăcere, fie în ceea ce duce la aceasta, adică servește ca mijloc de a furniza stări plăcute Astfel, bunăstarea este definită în cel mai apropiat mod prin conceptul de plăcere (greacă I ηδονή, de unde învățătura idonismului sau hedonismului) II Când dezirabilul este pus în locul binelui, atunci scopul vieții, sau cel mai înalt bine, se reduce la plăcere Acesta| conceptul, cu aparentă claritate, simplitate și realitate, întâmpină dificultăți de netrecut tocmai în calea aplicării sale reale Din Faptul general că fiecare vrea ceea ce îi place, nu se poate deduce niciun principiu general sau regulă de acțiune Ideea este că în conceptul de plăcere universalitatea sa este doar formal-logică, sau abstractă, neexprimând nicio unitate reală Afirmația că scopul ultim al tuturor acțiunilor este (direct sau indirect) plăcerea, adică satisfacția actorului este la fel de incontestabilă, dar și lipsită de conținut, ca, de exemplu, afirmația că toate acțiunile se termină în ceva, sau că toate acțiunile sunt îndreptate spre ceva Biblioteca "Runivers" VLADIMIR SOLOVIEV, În această realitate, nu se poate găsi deloc o singură și comună plăcere pentru toți, ci există doar o multitudine nedefinită de tot felul de plăceri care nu au nimic în comun unele cu altele O persoană găsește cea mai mare plăcere în a bea vodcă, în timp ce alta caută "fericirea care nu are nume și nici măsură; dar chiar și acesta, când se confruntă cu foame sau sete extremă, uită de toate binecuvântările transcendente și, mai ales, își dorește mâncare și băutură Pe de altă parte, în anumite condiții, tot ceea ce înainte dădea plăcere sau părea plăcut încetează să mai fie atractiv și chiar și viața însăși își pierde orice valoare De fapt, ideea de plăcere se referă la un imens haos de pulsiuni contingente, variate în caractere și gusturi individuale, grade de dezvoltare ale oamenilor, vârste, poziții exterioare și stări de moment Ce expresie definită poate fi dată plăcerii ca principiu practic general? Să fie "fiecare să se comporte în așa fel încât, pe cât posibil, să-și poată obține ceea ce este plăcut pentru el în prezent"? O astfel de regulă, în general vorbind, ferm stabilită și aplicată mai mult sau mai puțin cu succes în regnul animal, este incomod pentru practica umană, din două împrejurări: moartea evidentă și neîndoielnică, i e la ceea ce este extrem de nedorit pentru toată lumea;) prezența rațiunii umane, comparând diverse atracții și plăceri

(naturale) între ele și evaluându-le în raport cu consecințele lor ulterioare În Forma elementară, o astfel de evaluare se întâlnește deja, însă, și la animalele care acționează sau se abțin să acționeze nu numai din impulsuri de plăcere imediată Biblioteca "Runivers" ÎNCEPUTUL IMAGINAR AL COMPORTAMENTULUI CORECT sau neplăcere, precum și pentru luarea în considerare a consecințelor ulterioare plăcute sau neplăcute care decurg din acest sau acel comportament Dar la animale, această considerație nu depășește simple asocieri, de exemplu, ideea unei bucăți de carne de vită furată fără permisiune cu ideea de lovituri cu biciul etc Natura mai abstractă a minții umane permite el, pe lângă considerentele atât de elementare, să facă comparații generale ale motivelor imediate ale plăcerii cu consecințele lor îndepărtate, iar pe această cale cel mai îndrăzneț reprezentant al idonismului pur în filosofia antică, Hegesius din Cirene, a ajuns la concluzia că din punctul de vedere al din punctul de vedere al plăcerii, nu merită deloc trăit, deoarece dorința de plăcere este fie nereușită și în acest caz dureroasă, fie, în caz contrar, atingerea scopului, se dovedește a fi înșelătoare, deoarece sentimentul momentan de satisfacție este urmat inevitabil de plictiseală și o nouă urmărire dureroasă a înșelăciunii Dacă este imposibil să obții o adevărată plăcere, ar trebui să încerci să te eliberezi de neplăceri, iar pentru aceasta cel mai sigur mijloc este să mori Așa a concluzionat Igeziy, pentru care a fost numit instigatorul morții (πεισιθάνατος) Dar, indiferent de concluzii atât de extreme, eșecul "plăcerii" ca principiu este clar dintr-o analiză a conceptului în sine III Simpla dorinta de placere nu poate fi principiul activitatii, deoarece in sine este nedefinita si fara continut, si are continutul sau real doar in obiectele accidentale care o provoaca În varietatea infinită de tot felul de obiecte și condiții plăcute, singurul lucru comun și necesar este ca momentul atingerii oricărui scop, sau obiect dorit, să fie simțit cu siguranță și prezentat în prealabil ca o plăcere Biblioteca "Runivers" VLADIMIR SOLOVIEV stvie, adică ca o dorinţă satisfăcută sau potolită Dar acest adevăr psihologic extrem de elementar, că o dorință îndeplinită sau un scop atins este resimțită ca o plăcere, nu conține nici cel mai mic indiciu al niciunuia! proprietatea doritului, nici mijloacele de a-l atinge, ambele rămân în toată diversitatea și contingența lor empirică, iar punctul de vedere al plăcerii nu ne oferă în sine nicio definiție reală a acelui bine suprem, căruia trebuie să îi fie subordonate toate celelalte , și, în consecință, și nici un principiu sau o regulă de acțiune Problema va fi și mai clară dacă ne facem plăcere nu în conceptul său general, ca o dorință satisfăcută, ci în stările sale specifice, adică în acele sau alte senzaţii de plăcere Fiind doar o consecință a efortului care și-a atins scopul, și nu scopul, astfel de stări nu sunt dezirabile în sine De dorit sunt dorite anumite realități, și nu senzațiile plăcute care provin din ele Pentru cei flămânzi și însetați, pâinea și apa sunt obiecte direct de dorit, și nu mijloace pentru obținerea plăcerilor gustative Desigur, știm din experiență că este foarte plăcut să mănânci când îi este foame, dar bebelușul tinde să suge înainte de orice experiență; iar apoi, după ce împlinește o anumită vârstă, îi dezvoltă dorințe foarte puternice pentru astfel de obiecte, a căror adevărată plăcere nu a cunoscut-o încă deloc Este complet inutil să recurgem la "ereditate" în acest caz, pentru că atunci, prin grade crescătoare de rudenie, ar trebui să ajungem la molecule chimice, despre care aproape nimeni nu ar îndrăzni să afirme că au tendința de a intra în anumiți compuși doar prin virtutea memoriei plăcute a fostilor compuși similari Să reamintim o

altă împrejurare care nu permite identificarea binelui cu Faptul plăcerii Toată lumea știe din experiență că gradul de dezirabilitate al anumitor obiecte sau stări nu corespunde întotdeauna   gradul de adevărată plăcere a senzațiilor pe care le oferă Deci, cu o puternică atracție erotică față de o anumită persoană de sex opus, faptul de a poseda această persoană anume este dorit ca cea mai mare beatitudine, în fața căreia dispare dorința de a poseda orice altă persoană; între timp, plăcerea reală oferită de acest Fapt infinit de dorit nu are, probabil, nimic de-a face cu infinitul și este aproximativ egală cu plăcerea oricărei alte satisfacții a acestor instincte prin stări subiective de plăcere, ci prin relațiile obiective ale acestor obiecte cu corpul nostru sau natură spirituală, iar sursele și proprietățile acestor relații nu sunt, în cea mai mare parte, recunoscute de noi cu suficientă claritate, ci dezvăluie doar efectul lor sub forma atracției oarbe Dar dacă plăcerea nu este esența binelui sau dezirabilă ca atare, atunci, în orice caz, aceasta este! semn permanent Oricare ar fi principalul pre-| motive pentru dezirabilitatea unor obiecte și stări date care ni se par lucruri bune, în orice caz este cert că un bine realizat sau o dorință împlinită este întotdeauna însoțită de un sentiment de plăcere, care, astfel, fiind indisolubil legat de realul binele, în general, ca urmare a lui necesară, poate servi și la determinarea bunului cel mai înalt, cel puțin în sensul unui principiu practic Cel mai înalt bine, din acest punct de vedere, este o astfel de stare care oferă cea mai mare cantitate de satisfacție Această sumă este determinată nu numai direct, prin adunarea stărilor plăcute, ci și indirect prin scăderea stărilor neplăcute Cu alte cuvinte, cea mai înaltă bunăstare constă în deținerea unor astfel de bunuri, care, luate împreună sau în rezultatul final, oferă maximul de plăcere și minimul de suferință   niya *) Principiul activ aici nu este o simplă străduință pentru plăcerea imediată, ci prudența, evaluarea diferitelor plăceri și alegerea dintre ele pe cele mai durabile și mai ferite de suferință Prosper, sau fericit, nu este recunoscut aici ca "cel care la momentul dat experimentează cea mai puternică plăcere, ci cel a cărui viață în general reprezintă o preponderență constantă a stărilor plăcute față de cele dureroase - care, în final, se bucură mai mult decât suferă "Cel prudent, spune Aristotel, urmărește o stare lipsită de griji, și nu una plăcută Acesta este punctul de vedere al eudemonismului în sensul propriu sau al eudemonismului sensibil Adeptul acestei învățături nu se va "rula în noroiul plăcerilor senzuale" care distrug sufletul și trupul - el își găsește bunăstarea mai ales în acele plăceri cele mai înalte - mentale și estetice, care, cu cea mai mare putere, sunt asociate cu cea mai mică suferință IV În ciuda plauzibilității sale comparative, eude-monismul prudenței împărtășește soarta comună a tuturor eudemonismului: și se dovedește a fi doar un principiu imaginar Când binele este definit ca bunăstare, atunci toți bunicii realizării și posesiunii sale de durată; dar nici una, nici alta nu pot fi asigurate de vreo prudență Viața și destinul nostru depind de cauze și agenți care nu sunt supuși deciziilor și măsurilor vieții noastre de zi cu zi *) Indiferent de orice pesimism fundamental, eliberarea de frică are, din punct de vedere eudemonist, mai multă semnificație decât faptul pozitiv al plăcerii Suferințele nemulțumirii unei pasiuni sexuale puternic individualizate, care duce adesea la sinucidere, sunt fără comparație mai mari decât plăcerea satisfacției, care poate fi recunoscută doar ca un mare bine pentru că ameliorează acele mari suferințe

"Runivers" ÎNCEPUTUL IMAGINAR AL COMPORTAMENTULUI CORECT înțelepciunea și, în cea mai mare parte, egoistul prudent nu pierde decât ocazii de plăceri reale, deși trecătoare, fără a obține prin aceasta o bunăstare durabilă Fragilitatea tuturor lucrurilor bune este mai fatală aici, pentru că omul, spre deosebire de animale, știe dinainte despre ea: prăbușirea inevitabil a oricărei fericiri în viitor își aruncă umbra asupra momentelor de adevărată plăcere Dar chiar și în acele cazuri rare în care folosirea prudentă a vieții oferă într-adevăr o preponderență cantitativă a stărilor plăcute sau cel puțin lipsite de durere față de cele dificile și dureroase, triumful eudemonismului este doar aparent, deoarece se bazează pe o excludere arbitrară din calculul momentul calitativ al stărilor noastre psihice (adica nici măcar calitatea) în sens moral, care poate fi încă controversat, dar numai în sens psihologic, sau, mai exact, psihofizic, anume gradul de intensitate al senzaţiilor plăcute) Fără îndoială că cele mai puternice, captivante plăceri nu sunt încă cele recomandate de prudență, ci cele care sunt asociate cu pasiuni sălbatice; chiar și aici, în multe cazuri, plăcerea satisfacției este disproporționată cu forța dorinței, dar cu toate acestea este incomparabil mai intensă decât toate acele senzații care se dau cu o utilizare moderată și atentă a vieții Când prudența ne inspiră că patimile duc la distrugere, atunci, necontestând deloc acest adevăr, nu putem decât să ne amintim de altul: Totul, tot ce amenință moartea, Căci inima unui muritor ascunde Inexprimabil pentru plăcere Nu se poate spune nimic împotriva acestui lucru din punct de vedere eudemonist Pe ce temei să renunț la "plăcerile inexplicabile" în favoarea unei prosperități plictisitoare? Pasiunile duc la ruină, dar prudența eliberează de ruină? Biblioteca "Runivers" VLAD □ WORLD SOLOVIEV cine, printr-o singură purtare prudentă, a biruit moartea? Vocea pasiunilor nu poate fi greșită decât în fața a ceva mai înalt El tăce înaintea tunetelor cerești, dar nu este în stare să înece graiurile languide ale prudenței Satisfacerea patimilor care duc la moarte nu poate fi, desigur, cel mai înalt bine, dar poate, din punctul de vedere general al eudemonismului, să aibă un avantaj decisiv față de plăcerile nevinovate ale bunei purtări care să nu salveze de la moarte Să presupunem că plăcerile mentale și estetice nu sunt doar inocente, ci și sublime; totuși, această demnitate a lor este asociată cu astfel de restricții care nu permit nici măcar acestor beneficii să fie recunoscute ca semnificație a bunului cel mai înalt:) Aceste plăceri "spirituale" sunt disponibile doar pentru câțiva, în timp ce binele cel mai înalt trebuie să fie neapărat universal) Și pentru cei cărora le sunt disponibile, plăcerile mentale și estetice sunt insuficiente Referindu-se doar la anumite facultăți și puteri mentale, și nu atingând altele, ele nu pot umple o viață întreagă Numai latura teoretică, contemplativă a unei persoane se dovedește a fi mai mult sau mai puțin satisfăcută aici, în timp ce viața activă, practică, rămâne fără nicio îndrumare principială Bunurile mentale și estetice, ca obiecte ale contemplației pure, nu afectează dorința vitală: Nu vrem stele cerești, Admirându-le frumusețea Și, prin urmare, printre oamenii care, din punct de vedere eudemonist, pun știința și arta (adică bucuria de ele) mai presus de orice altceva, voința practică rămâne fără un motiv dominant, iar pasiunile oarbe o apucă fără piedici, arătând inconsecvența de eudemonism prudent, ca principiu cel mai înalt al vieţii Biblioteca "Runivers" ÎNCEPUTUL IMAGINAR AL COMPORTAMENTULUI CORECT) Acest eșec se reflectă și în neputința sa împotriva scepticismului teoretic, care subminează însăși valoarea obiectelor activității intelectuale și artistice Să presupunem că găsesc cea mai

mare plăcere în contemplarea frumuseții și în investigarea adevărului, dar rațiunea - cea mai înaltă autoritate pentru eudemonistul "prudent" - îmi spune că frumusețea este o iluzie subiectivă, iar adevărul este inaccesibil cunoașterii umane - plăcerea mea este otrăvit de aceasta, iar pentru ultima minte academică devine cu totul imposibil Dar chiar și fără o astfel de secvență este clar că bucuria înșelăciunii deliberate nu poate fi afirmată în mod rezonabil ca bunul suprem) Dar să presupunem că epicureanul nostru este străin de un astfel de scepticism și se complace inconștient în plăcerile gândirii și creativității, fără a întreba despre sensul final al obiectelor lor Pentru el, aceste "binecuvântări spirituale" pot părea eterne; dar propria sa capacitate de a se bucura de ele este în orice caz departe de această proprietate, ea depășește doar puțin capacitatea de a avea plăceri senzuale Între timp, tocmai tăria sau durabilitatea plăcerilor este principala revendicare a eudemonismului prudent, /* principalul său avantaj presupus față de simplu - străduința pentru imediat plăcut Desigur, dacă plăcerile noastre ar fi realități permanente care ar putea fi acumulate ca proprietatea, atunci un eudemonist prudent, căzut în decrepitudine, s-ar putea considera totuși mai bogat decât un jucător dezordonat care a murit prematur Dar de vreme ce, în realitate, plăcerile trecute sunt doar amintiri, înțeleptul nostru epicurian, dacă rămâne până la moarte credincios punctului de vedere eudemonist, va regreta probabil că de dragul unei amintiri slabe a bucuriilor nevinovate ale minții și estetice gust, a sacrificat ocazii de plăcere mult mai intense, care, netestate, emoționează și Întrebări de filosofie, carte ° Biblioteca "Runivers" VLADIMIR SOLOVIEV în acest moment dorinţa lui este neîmplinită şi dureroasă Superioritatea imaginară a eudemonismului prudent față de simpla ardere a vieții se bazează doar pe un amestec logic nepermis de două puncte de vedere Unul din două lucruri: fie ne referim la momentul prezent al plăcerii, caz în care trebuie să renunțăm la prudența inerentă chiar și animalelor; sau luăm în considerare consecințele acțiunilor noastre în viitor, iar în acest caz întrebarea este: care este exact momentul viitorului pe care ar trebui să-l luăm ca bază a calculului nostru? Ar fi în mod clar lipsit de sens să luăm orice alt moment decât ultimul, care exprimă suma întregii vieți; dar în acest ultim moment, de moarte, întregul calcul eudemonistic este redus la zero și orice posibil avantaj al plăcerilor prudente față de nebun (din punct de vedere eudemonist) dispare complet Întrucât toate plăcerile, devenind trecute, încetează să mai fie plăceri, și aceasta ■ cunoscut anterior, atunci conceptul de "suma plăcerilor" este lipsit de sens real: suma zerourilor nu este deloc mai mult decât un simplu zero v Dacă deținerea de bunuri exterioare, atât sub forma plăcerii momentului prezent, cât și sub forma unei "/fericiri mai durabile, pretins asigurată de prudență, se dovedește a fi înșelătoare și de nesuportat, atunci nu este adevărat bine- fiind, sau cel mai înalt bine, în libertate de * acele aspirații și atașamente exterioare, care, înșelând și înrobind o persoană, o fac nefericită? ƀka îi sunt luate, făcându-l de două ori nefericit Biblioteca "Runivers" ÎNCEPUTUL IMAGINAR AL COMPORTAMENTULUI CORECT sa fie fericit atata timp cat vointa lui este legata de asemenea obiecte a caror posesie este intamplatoare pentru el Dacă adevărata bunăstare este o stare de mulțumire de durată, atunci numai o persoană care găsește satisfacție în ceea ce nu i se poate lua, adică poate fi cu adevărat prosperă in tine Numai o persoană să fie eliberată în interior de atașamentul față de obiectele exterioare și accidentale și va fi invariabil satisfăcută și prosperă Nesupus la nimic străin, stăpânindu-

se complet, posedă totul și chiar mai mult decât orice "Dacă sunt liber să nu-mi doresc un anumit lucru, atunci eu mai mult stăpânul ei decât cel care o stăpânește cu dorință; dacă sunt indiferent față de putere, sunt mai mult decât un conducător atașat de ea; dacă sunt indiferent față de întreaga lume, sunt mai presus decât conducătorul lumii Acest principiu al autosuficienței (αύτάρκεια), exprimând j o cerere necondiționată, are de fapt doar o forță negativă și condiționată În primul rând, acțiunea sa este condiționată de bunurile exterioare pe care le neagă Atâta timp cât o persoană este atașată de ei, eliberarea de acest atașament este de dorit pentru conștiința sa superioară și dă conținutul activității sale În același mod, atâta timp cât o persoană este sensibilă la suferințele accidentale ale vieții exterioare, triumful asupra lor, statornicia în adversitate îi pot oferi cea mai mare satisfacție Dar când s-a ridicat deasupra atașamentului față de binecuvântările exterioare și deasupra fricii de nenorocire exterioară, atunci care va fi conținutul pozitiv al vieții sale? Este într-adevăr doar în sentimentul de încântare în acest lucru victorie? Dar atunci principiul autosuficienței se transformă în complezență goală, în loc de grandios, capătă un caracter comic Cu acest rezultat final nesatisfăcător, nu este nevoie să insistăm că puterea spiritului necesară pentru a-l atinge nu este dată tuturor și nici măcar celor cărora le este dată, * Biblioteca "Runivers" VLADIMIR SOLOVIEV nu se păstrează întotdeauna până la capăt, astfel încât principiul autosuficienței nu are suficientă forță în sine pentru implementarea sa și, de asemenea, din această parte se dovedește a fi doar un principiu imaginar Eliberarea din sclavie la binecuvântările inferioare, accidentale, nu poate fi decât o condiție pentru a primi cea mai înaltă binecuvântare, și nu această binecuvântare în sine, un templu din care sunt aruncați idolii care l-au umplut, numai prin aceasta nu devine încă un altar al lui Dumnezeu , - "în sine rămâne doar spațiu gol ♦) VI Personalitatea umană nu își găsește satisfacția sau bunăstarea finală nici în binecuvântările externe, lumești, nici în ea însăși (adică Forma goală a conștiinței de sine) Singura cale de ieșire pentru ea, aparent, este în considerarea că o persoană nu este doar un individ, ci și o parte a unui întreg colectiv și că își găsește adevărata bunăstare, interesul pozitiv al vieții sale de a servi binele comun, binele comun Așa este principiul utilitarismului, care este în evidentă corespondență cu principiul moral al altruismului, care cere să trăiești pentru alții, să-i ajutăm pe toți pe cât posibil și să slujești binele altora ca și cum ar fi al tău Potrivit reprezentanților utilitarismului înșiși, învățătura lor ar trebui, în aplicare practică, să coincidă cu morala altruistă sau cu preceptele dreptății și milei i BV eu IN Bine ВАГНЕРЃН ? ■ ,: V bine făcut, căci Nietzsche, după cum se știe, era deja nebun când a scris aceste considerații ¿ La fel de spirituală și convingătoare este următoarea încercare a lui Hanslick de a-i tachina pe "iubitorii de muzică": "Trâmbița inspiră calului neînfricat și sete de luptă, vioara evocă înclinații de balet la urs, păianjenul blând și mișcarea stângace a elefantului, ascultând sunetele lor preferate Dar Este o mare onoare pentru iubitorii de muzică să se regăsească într-o astfel de companie? Vom lăsa deoparte excursiile nereușite ale lui Hanslik în domeniul zoopsihologiei, etnografiei și științelor naturii în general, căruia îi numește atât de insistent muzicieni; pentru el, aceste domenii de cunoaștere constituie o carte închisă Lăsând deoparte încercările nereușite ale lui Hanslick de a înlocui argumentele nereușite cu povestiri nereușite, care l-au împiedicat să observe că compania în care a "așezat melomanii" nu este

deloc mai bună decât cea în care și-a petrecut el însuși toată viața, căci se simțea și bucurat în soare, de exemplu, în compania animalelor, mult mai puțin respectabile decât un elefant, care, desigur, nu a făcut soarele mai rău sau mai bun, nu putem decât să remarcăm impresia nefavorabilă a încrederii în sine și a doctrinarului lui Hanslick ton în domeniul cunoașterii, era dar necunoscut Apoi vorbește despre fenomene din domeniul zoopsihologiei, despre care, evident, are o idee foarte vagă; apoi declară destul de categoric că "asupra sălbaticilor, după cum se știe, muzica exercită cea mai puternică influență", în timp ce această asigurare se află în contradicție deschisă cu unele fapte stabilite științific; apoi declară că "auzul grecilor era capabil să asimileze", spre deosebire de cea mai mică diferență de intervale, decât auzul nostru, "i e dă o presupunere care are nevoie și de dovezi - și vorbește despre toate acestea și despre multe alte lucruri, ca despre axiome stabilite, și își construiește concluziile pe aceste aforisme! Ce încredere poate avea cineva în aceste concluzii? Ce încredere se poate avea în ceea ce privește domeniul special de cunoaștere al autorului? Ne considerăm, în orice caz, în drept, pe baza tuturor celor de mai sus, să afirmăm că propunerea lui Hanslick privind Biblioteca "Runivers" DESPRE FRUMOSUL DIN MUSICF că muzica nu și nu poate exprima sentimente nu este dovedit de nimic Faptul a rămas pe față; nu a dat nicio cheie explicației ei, iar ceea ce a propus în locul interpretării existente rezonează nu cu viața, nu cu realitatea, ci cu acel filistinism, care era apreciat de bătrânul Goethe CAPITOLUL II Din această primă poziție, să trecem la a doua După cum s-a menționat mai sus, scrie: Ceea ce este frumos în muzică este frumusețea, independent de conținutul introdus extern, care nu are nevoie de el și constând exclusiv în sunete și combinarea lor artistică La întrebarea cât de frumos din punct de vedere muzical, în această definiție, poate servi ca sursă de bucurie artistică, Hanslick răspunde: "Fiecare dintre noi, în copilărie, probabil că ne-a plăcut jocul de a schimba culorile și figurile caleidoscopului Un astfel de caleidoscop, doar la un nivel nemăsurat mai înalt, cel mai ideal, este muzica H Laroche, în prefața sa la cartea lui Hanslick, face unele rezerve cu privire la această analogie Iată ce scrie: Mi se pare că definiția lui Schlegel: "muzica este o arhitectură fluidă" este aplicabilă nu uneia dintre laturile muzicii, așa cum dorește autorul, ci întregii arte a sunetelor O piesă muzicală îmi apare întotdeauna ca o construcție, o construcție șubredă, fantastică, efemeră de material aerisit Cu o lucrare de arhitectură, împărtășește o afinitate pentru aritmetică și geometrie Cu el, este adus împreună de abstractismul comun ambelor, plutind în sfera ideilor generale (?), incapacitatea de a concura cu poezia sau pictura în reprezentarea chipurilor sau dov, în transmiterea unui anumit caz sau gândire Comparația cu arhitectura poate înlocui destul de mult comparația plină de spirit, dar nu populară și, pentru o privire superficială, ofensatoare cu un caleidoscop *) Cursivele mele Biblioteca "Runivers" Vladimir Wagner Ideea unor elemente comune între arhitectură și muzică, la care, totuși, orice legătură între ele este limitată, este foarte veche Nu știm cine a exprimat-o primul; dar în sensul în care îl foloseşte M Laroche, cu greu îmbunătăţeşte lucrurile - , Iată ce citim, de exemplu, în interesanta carte a lui Taine despre acest subiect*): "Alături de valorile disponibile la vedere, există și valorile disponibile serviciului; Înțeleg diferite viteze ale vibrațiilor sonore; aceste fluctuatii, fiind la randul lor cunoscute si marimi, pot forma si agregate de piese, combinatii dupa legile matematicii Dar există un alt

principiu în muzică, iar acest nou element îi conferă o putere excepțională și extraordinară În afară de proprietățile sale matematice, sunetul este ca un strigăt; Drept urmare, el exprimă direct cu o acuratețe inimitabilă, tandrețe și forță de suferință, bucurie, mânie, dispreț, toate mișcările și toate emoțiile unei ființe vii și simțitoare cu cele mai mici nuanțe și mistere necunoscute ale lor Din această parte arată ca o declamație poetică și a format o întreagă școală muzicală, gikola expresiei lui Gluck și a germanilor, numită așa în contrast cu muzica melodioasă a lui Rossini și a italienilor Dar oricare ar fi punctul de vedere preferat de compozitor, ambele elemente acționează împreună în muzică, iar sunetele formează întotdeauna un set de părți care sunt legate între ele ca urmare a relațiilor lor matematice și, în același timp, prin puterea corespondența pe care o au cu pasiunile și diferitele stări interne ale ființei morale, astfel încât muzicianul, gândindu-se să exprime într-un obiect un anumit caracter predominant sau eminent - tristețe sau bucurie, dragoste tandră sau mânie puternică, cutare sau cutare gând sau sentiment , oricare ar fi el - poate să aleagă și să calculeze după propriul său arbitrar în aceste relații matematice și în aceste relații morale, în ce mod este mai bine să dezvăluie personajul pe care l-a conceput Este de la sine înțeles că o astfel de vedere este complet *) Zece "Filosofia artei" Biblioteca "Runivers" DESPRE FRUMOSUL DIN MUZICA este de acord cu opiniile lui Hanslick și ale domnului Laroche, drept urmare rezervarea acestuia din urmă nu corectează nimic în analogia lui Hanslick între muzică și caleidoscop; nu corectează pentru simplul fapt că este făcut de domnul Laroche doar pentru cei "a căror privire superficială le pare" jignitoare compararea frumosului muzical cu caleidoscopul * De aici rezultă că domnul Laroche, deși își propune să compare frumosul muzical cu arhitectura, de fapt nu i se pare nimic nedrept sau jignitor comparându-l cu un caleidoscop *) Nimic nu se schimbă în această doctrină a lui Hanslick și în propriile sale rezerve, cum ar fi, de exemplu, următoarele: "Nu am exclus conținutul spiritual - dimpotrivă, l-am condiționat" Sau: "Nu recunoaștem frumusețea la care spiritul nu participă deloc" Esența rămâne aceeași, și anume că frumosul din punct de vedere muzical este un caleidoscop de sunete - și nimic mai mult Zeci de întrebări apar în mintea cititorului atunci când se confruntă cu o astfel de viziune și niciuna dintre ele nu primește un răspuns adecvat de către Hanslick De ce, se întreabă cititorul împreună cu autorul, "acordurile frecvente de quint-sext și temele diatonice strânse la Mendelssohn, cromatismul și anarmonismul la Spohr, ritmurile scurte de două bătăi la Aubert produc exact această impresie, fără alta amestecat?" *) Este curios că Hanslik însuși scrie următoarele despre analogia dintre muzică și arhitectură: "Mai puțin decât cu istoria, frumosul muzical are în comun cu arhitectura, care, totuși, este în contact cu una dintre laturile sale " Și puțin mai jos: "Mulți esteticieni cred că plăcerea muzicală se explică suficient de sentimentul de plăcere pe care îl primim din corectitudine și simetrie; dar aceste laturi nu pot constitui prin ele însele nici frumusețea, nici, cu atât mai mult, frumusețea muzicală " Curios este și următorul pasaj din prefața domnului Laroche: "Rămâne întrebarea lui Mozart și aici mă duce tristă reflecție Hanslik este rece cu Mozart; rece pentru Mozart, care putea fi pus atât de ușor și atât de frumos ca motto, simbol, steag al învățăturii, proclamând independența frumosului muzical Se pare că amândoi privesc muzica ca pe un caleidoscop de sunete, dar ceea ce, în opinia domnului Laroche, este o expresie complet evidentă a ideii Hanslick, personificarea ei, în opinia lui

Hanslick însuși, nu reprezintă deloc asta Întrebări de filosofie, carte θ Biblioteca "Runivers" VLADIMIR VAGNER "La o astfel de întrebare", spune Hanslick, "nici fiziologia și nici psihologia nu pot răspunde"; și mai departe: "o anumită impresie, datorită căreia melodia ne prinde cu puterea ei, cu siguranță nu este un "miracol misterios, misterios", pe care nu putem decât să "așteptăm" sau să "simțim"; este consecința inevitabilă a factorilor muzicali care operează în această combinație particulară Dar, la urma urmei, ei sunt esențialul: care sunt acești "factori muzicali"? Ce reprezintă ele? În ce și unde ar trebui să căutăm definițiile lor? După I Behm, A Andre, F Bellini, G Weber, F Thiersch și mulți alți muzicieni, acești factori trebuie căutați în capacitatea muzicii de a transmite sentimente și de a le excita; conform lui Hanslik, toate acestea sunt o amăgire, deoarece frumosul în muzică este reprezentat de forme de combinații de sunet care se schimbă caleidoscopic, iar o anumită impresie, datorită căreia muzica ne prinde cu puterea ei, constă pur și simplu în faptul că ne plac diferitele forme de combinații de sunete în felul nostru Dar de ce ne plac în felul nostru?, se va întreba cititorul Ca răspuns, el primește o asigurare nefondată că "acesta nu este cu siguranță (?) *) un miracol misterios, misterios"; mai mult, că "dorind să dăm unui muzician educat o idee despre spiritul unei compoziții necunoscute lui, ne vom exprima mult mai clar spunând că ea conține prea multe acorduri și tremolo de șaptea diminuate decât înfățișându-i în cele mai poetice colorează crizele de sentimente trăite de noi în timpul ascultării" Cititorul va observa, desigur, că asigurarea "miraculozității nu necondiționate" nu îi satisface curiozitatea legitimă, iar răspunsul "un muzician educat" înseamnă un schelet, și nu o operă de artă Dar Hanslick îl lasă pe cititor neajutorat în nedumerire și, în loc să explice, el însuși pune următoarea întrebare: "De ce", spune el, "din scară în unele mâini crește uvertura Beethoven, în altele uvertura Verdiev? Care este diferența dintre unul și celălalt? Oare unul exprimă sentimente mai sublime decât celălalt? Sau ea exprimă aceleași sentimente, dar mult mai exact? *) Cursiv ALE MELE Biblioteca "Runivers" DESPRE FRUMOSUL DIN MUZICA "Nici în una, nici în alta", își răspunde el însuși, "ci în faptul că una reprezintă forme sonore mai frumoase decât cealaltă " Din nou, așadar, materia se reduce la un "schelet", adică la asa si asa forme de combinatii de sunet Dar de ce unele combinații ni se par frumoase, în timp ce altele nu?, se întreabă cititorul Hanslick răspunde la aceasta cu considerații despre "temele strălucitoare de inspirație", că într-una "ritmul bate cu un puls cald, vital etc , i e prin considerații care nu explică nimic în mod decisiv și nu dau niciun răspuns în sensul doctrinei sale la această întrebare Totuși, oricât de neplăcute ar fi pentru Hanslik aceste întrebări și altele asemănătoare, care apar firesc de la cititor după ce a citit definiția pe care o dă frumosului în muzică, există ceva și mai neplăcut pentru autor decât aceste întrebări Înțeleg poziția muzicii printre alte arte, care este creată de această definiție S-a recunoscut de mult timp că fiecare operă de artă stă în legătură cu ideile și evenimentele vremii care le-au creat Taine, după cum se știe, (ibid) definește această legătură astfel: "o operă de artă este legată, în primul rând, de o persoană, în al doilea rând, de școala căreia îi aparține persoana respectivă și, în al treilea rând, de lumea din jurul său familie de artiști" În Carrière citim *): "Acum toată lumea este deja conștientă că arta nu poate fi smulsă din viață, că, dimpotrivă, trebuie considerată în legătură cu ideile religioase și cu viața politică a popoarelor, doar dacă vrem să înțelegem și să evaluăm corect creațiile ei Calea către acest gen de

evaluare a fost deschisă în artele vizuale de Kugler și Schnaase, în poezie de Fortlage, Sher, Posenkrantz, în muzica de Ambrose**) Întrebarea este: în ce relație poate sta frumusețea muzicală în definiția ei de către Hanslick cu restul artelor? Ce poate fi exprimat în legătură cu *) "Arta în legătură cu dezvoltarea culturii și a idealurilor omului" **) Din aceasta este clar de ce Ambrose, printre mulți alții, a acționat ca unul dintre adversarii lui Hanslick * Biblioteca "Runivers" VLADIMIR VAGNER timpul și alte condiții care determină o operă de artă, dacă această frumusețe este un caleidoscop? Iată ce răspunde Hanslik la aceasta: "recent a devenit un obicei (!?) să considerăm operele de artă în legătură cu ideile și evenimentele vremii care le-au creat"; "o astfel de considerație", spune el, "este destul de legitimă și fără îndoială utilă", pentru simplul fapt "că această legătură nu poate fi negata și că, probabil, există și în muzică" Dar, susține autorul, "cercetarea estetică nu știe nimic, nu ar trebui să știe nimic despre relațiile personale și situația istorică a compozitorului; aude și admite doar ceea ce este exprimat de opera de artă însăși O astfel de viziune, fiind o consecință logică a privirii artei muzicale ca pe un caleidoscop de sunete care nu are conținut în afara sunetelor, este evident contrar concepției conform căreia definiția esenței și condițiilor de existență ale fiecărei arte se numește estetică Cerințe care sunt corecte în raport cu toate celelalte arte și anume: "pentru a înțelege orice operă de artă sau întreaga școală de artiști, este necesar să ne imaginăm cu exactitate starea generală a dezvoltării mentale și morale a timpului la care aceasta aparține" *) - în raport cu nu-și au locul în muzică, deoarece nu se potrivesc deloc cu viziunea frumosului muzical, ca un caleidoscop, deși Hanslick a susținut că, în ciuda acestui fapt, legătura dintre arta muzicală cu creaţii simultane ale literaturii şi cu viaţa socială mai există Nu vedem această legătură pe baza ipotezei hanslickiene, indiferent de ceea ce ne spune autorul despre diferența dintre un "concept istoric" și o "judecată estetică" Prin urmare, între o astfel de calificare a frumosului în muzică și următoarea tiradă a autorului: "cele mai bune compoziții pot fi jucate ca muzică de masă și promovează digestia", există o legătură complet evidentă Nu negăm deloc posibilitatea unui asemenea punct de vedere asupra subiectului; credem doar că unul dintre cele două: fie muzică *) Zece: "Filosofia artei" Biblioteca "Runivers" DESPRE FRUMOS DIN MU zyk există artă, și apoi este supusă, împreună cu altele, legilor generale ale esteticii; sau este distractiv în combinația de sunete și apoi, evident, se transformă în proprietatea acelor sportivi pentru care poezia este frumoasă doar ca somnifer, pictura este tolerabilă, ca purtătoare de nuditate, ca episod suplimentar la flirt și ca mijloc de a excita apetitul acelor naturi morte, cu care îndrăgostiții împodobesc pereții sălilor de mese, iar muzica ca mijloc de promovare a digestiei În orice caz, având în vedere cele spuse, credem că este mai avantajos pentru Hanslick să admită că poziția sa asupra frumuseții în muzică nu a fost dovedită decât să admită contrariul Mai mult, ceea ce s-a spus explică de ce marea majoritate a muzicienilor, printre care întâlnim numele lui Lobe, Richard Wagner, Anton Rubinstein și mulți alții, s-au pronunțat împotriva opiniilor lui Hanslick G Laroche afirmă, este adevărat, că printre muzicieni Hanslik s-a întâlnit cu cea mai mică înțelegere și cea mai dușmănie din motive pe care el (Hanslik) le-a îmbrățișat și explicat dinainte în ultimul capitol al operei sale" (p XXI)) Acest ultim capitol este, așadar, nu numai partea finală a cărții lui Hanslick, ci și încununarea întregului său argument: în el demonstrează

că muzica, în afară de sunete și sunetele din afară, nu are conținut Să vedem ce "a îmbrățișat" Hanslik în prealabil și a "explicat" muzicienilor în acest "capitol final al lucrării sale" CAPITOLUL III Această explicație este a treia dintre prevederile pe care le-am citat la începutul articolului și constă în faptul că muzica, după Hanslik, cu excepția sunetelor, nu are alt conținut (în sensul intrigii) Iată locul din carte, care tratează acest subiect: "De când gândul ne-a ocupat arta, această întrebare a fost cea mai fierbinte dintre toate întrebările sale controversate Au vorbit și pro și contra Au fost voci puternice care vorbeau pentru lipsa de conținut în muzică; ei aparțin aproape fără excepție unor filosofi: Rousseau, Kant, Hegel, Herbart, Kalert și alții Biblioteca "Runivers" VLADIMIR VAGNER Deci, din lipsa de conținut al muzicii sunt oameni care au fost mai mult sau mai puțin buni filozofi, dar care nu numai că nu au fost muzicieni, dar nimic nu a dovedit că toți aveau ureche pentru muzică și, prin urmare, că aveau mai multe drepturi de a judeca muzica decât orbeşte născut despre pictură Cine este împotriva unei asemenea concluzii? - Am spus deja: majoritatea muzicienilor, adică oameni care nu pot fi bănuiți că nu sunt capabili să înțeleagă muzica și să experimenteze impresiile ei Poziția este evident incomodă pentru Hanslik Iată cum iese din asta Mai întâi scrie ceva ca o introducere "Această (adică, opoziția muzicienilor față de doctrina lui Hanslick) vine din", spune autorul, "că în acest caz mulți scriitori muzicali sunt preocupați nu atât de adevăr, cât de presupusa onoare a artei lor Ei contestă doctrina absenței conținutului în muzică nu ca o opinie pe picior de egalitate cu oricare altul, ci ca erezie Privirea adversarilor li se pare o orbire nedemnă, un materialism grosolan și criminal "Cum? arta care ne înalță și ne încântă atât de mult, arta căreia atâtea minți nobile și-au dedicat viața, arta capabilă să slujească ideilor cele mai înalte, o astfel de artă, spun ei, este stigmatizată de reproș pentru lipsa de conținut, ea, ei spune, în opinia ta nu este mai mult decât divertisment senzual, bibelouri goale? Astfel de exclamații familiare, emise de obicei de fluxuri întregi, deși o frază nu se potrivește cu alta, nu pot nici dovedi, nici infirma nimic În spatele acestei introduceri, "în care nici o singură frază, la rândul ei, nu respinge nimic și nu dovedește absolut nimic", pe lângă faptul că lui Hanslik este foarte neplăcut să afle despre nemulțumirea muzicienilor, care, în loc să fie recunoscători că îi numesc leneși , exprimă îndoieli cu privire la infailibilitatea filosofării lui Hanslick - încep chiar explicațiile "Ceața care predomină în această zonă", potrivit lui Hanslik, este cauzată în principal de o confuzie de concepte: "conținut", "obiect" și "material" Hanslik împrăștie această ceață în acest fel: Biblioteca "Runivers" DESPRE FRUMOSUL DIN MUZICA "Conținutul în sensul original și fundamental este ceea ce obiectul conține, are în sine În acest sens, sunetele care alcătuiesc piesa și care se raportează la ea ca părți la întreg sunt conținutul acesteia Dar, va spune cititorul, raționând în acest fel, trebuie, evident, să ajungem la concluzia că literele sau cuvintele din care constă "Războiul și pacea" lui Tolstoi și care se referă la el ca părți la un întreg trebuie să constituie și toate conținuturile această carte! Desigur ca da! Hanslik însuși, după ce a exprimat fragmentul citat mai sus, adaugă: "Dacă nimeni nu este complet (?) mulțumit de acest răspuns, dacă este eliminat ca ceva de la sine înțeles, atunci aceasta provine din confuzia obișnuită a conținutului cu subiectul Luând în considerare problema conținutului muzicii, ele înseamnă de obicei un obiect (material, intriga), care, ca idee, element ideal, se opune direct

sunetelor, ca element material În acest sens, muzica nu are conținut în realitate Noi, însă, nu suntem deloc mulțumiți de explicația lui Hanslick, chiar dacă am convenit să nu confundăm "conținutul" cu "subiectul" (adică cu intriga) Credem că vor exista astfel de lucrări muzicale și literare care ar beneficia doar de faptul că tipul tipografic dactilografiat pentru tipărirea lor a fost împrăștiat pe jos înainte de tipărire, a fost amestecat, iar apoi în ordinea în care a ieșit după o astfel de imprimare experiment , a fost dactilografiat pentru tipărire; dacă unele lucrări ar beneficia chiar de acest lucru, atunci, în general, acesta este un experiment incomod și confirmă mai bine decât orice raționament că sunetele pot fi considerate conținutul unei opere muzicale în aceeași măsură, în ce literă, conținutul lucrării lui Tolstoi carte Credem în continuare că ideea nu este deloc că cineva confundă conținutul muzicii cu o intriga pe care compoziția nu o are etc , ci pur și simplu că nimeni nu ia sunete pentru conținutul unei compoziții muzicale, așa cum nu ia pentru conţinutul poeziei lui Lermontov numărul corespunzător de font tipografic Nu este vorba Biblioteca "Runivers" VLADIMIR VAGNER minah, și vorbește despre ele când toată lumea a înțeles de multă vreme adevărata lor semnificație; înseamnă - în loc să răspunzi la o întrebare, să arunci o ceață acolo unde, în esență, totul este clar Dar să aibă dreptate Hanslick - să existe o confuzie de termeni, să nu fie "conținutul" unei compoziții deloc conținutul ei în sensul în care profanii îl înțeleg, să fie sunetele conținutul ei - întrebarea este aceasta: muzica are un "obiect" ("complot"), sau nu îl are? Hanslick răspunde: nu, nu! I se spune că acest lucru necesită dovezi, căci contrariul este unanim "atestat atât de muzicieni, cât și de opinia publică" Iată cum o dovedește: "Cel mai cunoscător dintre susținătorii "conținutului" muzical împotriva lui Hegel și Calert, Kruger, susține că muzica oferă doar o altă latură a conținutului pe care îl găsim în alte arte, de exemplu, în pictură "Fiecare figură de plastic", spune el, "este într-o stare de odihnă: nu ne arată acțiunea, ci doar acțiunea sau ființa încheiată Deci, imaginea nu ne spune: Apollo învinge câștigătorul, luptătorul furios etc " Muzica, însă, "aceste substantive nemișcate" adaugă un verb, activitate, fermentație internă, iar dacă acolo am văzut conținutul în stare de repaus: "furios", "iubitor", atunci aici vedem și conținutul propriu-zis, dar în mișcare: "furios", "dragoste", "zgomot", "îngrijorare", "furie" "Acest lucru", declară categoric Hanslik, "este doar pe jumătate adevărat: muzica poate "face zgomot", "agita" și "furie", dar nu poate "fi mânios" și "iubi" Acestea sunt deja pasiuni, atribuite ei în mod arbitrar de noi Aceasta este toată dovada, a cărei esență poate fi transmisă în mod evident în acest fel: Kruger, care cunoaște această problemă, spune că muzica are conținut, iar Hanslick că "nu are așa ceva" Această primă dovadă este urmată de o a doua, care, după cum vom vedea acum, este la fel de convingătoare "Kruger continuă să plaseze caracterul precis al conținutului muzicii alături de cel al picturii" El spune: "Pictorul îl înfățișează pe Oreste urmărit de Furii: în Biblioteca "Runivers" DESPRE FRUMOSUL DIN ' MUZICA întreaga lui înfățișare, în ochi, buze, frunte și întreaga postură este o expresie a zborului, a fricii, a gândului sumbru, a disperării; lângă el se află zeițele răzbunării, în care se află la putere, - puternice și formidabile; la fel ca el, au înghețat în ipostaze, cu contururile și trăsăturile lor Compozitorul nu îl pune în fața noastră pe Oreste persecutat într-o poziție nemișcată; el completează latura care îi lipsește pictorului: el cântă despre oroarea și șocul sufletului său, mișcarea de luptă și zbor etc " Acest lucru",

declară din nou Hanslick, "este, după părerea mea, complet fals" Din nou, prin urmare, potrivit lui Kruger - este posibil, dar potrivit lui Hanslick - este imposibil A doua dovadă este urmată de a treia "Lessing, cu o măiestrie uimitoare a prezentării, explică ce poate face un poet din istoria Laocoontului și ce un sculptor sau pictor Poetul, folosind limbajul ca unealtă, ne oferă un Laocoonn istoric, individual definit, un sculptor și pictor, un bătrân cu doi tineri (de acest ¡ anumit tip și vârstă, în acest costum etc), împletit cu șerpi groaznici și exprimând trăsături, priviri și posturi de groază care se apropie de moarte Lessing nu spune nimic despre muzician Foarte corect: un muzician nu poate face nimic cu Laocoonul Da! Dar dacă o simplă referire la autoritate nu este în general foarte convingătoare, atunci un argument bazat pe tăcerea autorității pare și mai puțin convingător, dacă un astfel de argument poate fi admis Această a treia dovadă este urmată de o a patra; dar credem că am luat în considerare suficient Potrivit acestora, cititorul își poate face o idee despre restul Nimeni nu se îndoiește, desigur, că muzica nu repetă niciun obiect familiar, desemnat de cuvânt; nimeni nu pretinde că noi, cu ajutorul sunetelor muzicale, am putea spune o astfel de frază, de exemplu: "un felinar este la fel de puțin capabil de a gândi cum să simți " A pune întrebarea în acest fel înseamnă a evita răspunsul, dar "nu a te strădui pentru adevăr", așa cum cere cu dreptate autorul Întrebarea nu este despre certitudinea exprimării muzicale Biblioteca "Runivers" VLADIMIR VAGNER căsătorie, dar despre dacă muzica este în general capabilă să servească drept mijloc de transmitere, chiar dacă este foarte generală, dar sigură ca natură și înțeles, a intrigilor? Marea majoritate a muzicienilor răspund la această întrebare afirmativ, Hanslick negativ Fie că a dovedit-o, fie că a prezentat astfel de argumente, la care exclusivitatea poziției sale îl obligă, cititorul poate judeca pe baza acelor argumente și fapte care sunt analizate în acest articol În ceea ce ne privește personal, credem că nu numai că nici una dintre propunerile lui Hanslick înaintate de el nu este dovedită, dar că, după citirea argumentației sale, putem încă cu mai multă rațiune, împreună cu Taine, Weber, Rubinstein și alții, să afirmăm că muzica există arta de a transmite sentimente spirituale și de a le evoca la ascultător; că principiul artei muzicale, ca oricare altul, este în viață, și nu într-o combinație frumoasă de sunete, ca paharul unui caleidoscop, care amuză privitorul; că sarcina ei este să reproducă și să ne reamintească realitatea, că artistul, imitând fenomenele, schimbă relația dintre părțile din ele, în măsura necesară pentru a transmite caracterul esențial și ideea principală pe care o primește despre aceste fenomene; că muzica, ca orice altă artă fără ideal, ca să folosesc cuvintele lui Proudhon *), nu are sens Din acest punct de vedere, sensul și influența muzicii asupra unei persoane devine de înțeles, incomparabil mai de înțeles decât din punctul de vedere al acestei arte a lui Hanslik, potrivit căruia influența muzicii constituie un mister, iar mișcările spirituale provocate de sunt cauzate "pur și simplu prin harul lui Dumnezeu " awn, fără motive și motive pământești Vl Wagner *) P G Proudhon: "Arta, fundamentele și scopul ei social" Trad de N Kurochkin Biblioteca "Runivers" CRITICA si BIBLIOGRAFIE I Recenzie de cărți Prof A A Kozlov Religia contelui Lev Tolstoi, studiile sale despre viață și dragoste Ediția a doua, corectată și mărită În două părți S -Pb Printre literatura de specialitate (atât autohtonă, cât și străină) extrem de depășită despre gr Tolstoi, cartea sus-menționată a lui A A Kozlov nu poate decât să atragă atenția Două împrejurări îi conferă valoare și o anumită

particularitate; în primul rând, interpretând în mod specific concepțiile filozofice și religios-filosofice ale lui L N Tolstoi, a fost scrisă de o persoană cu o mare pregătire științifică corespunzătoare; în al doilea rând, autorul cărții, unul dintre cei mai cunoscuți filozofi ruși, este el însuși, ca și contele Tolstoi, deja și un venerabil bătrân, înțelept prin îndelungată experiență, a cărui prezență joacă un rol decisiv în judecățile despre viață și sensul ei , acordându-i acestuia din urmă autoritatea corespunzătoare Cartea este împărțită în două părți: prima este un studiu special despre "religia contelui L N Tolstoi", care a fost deja vândut în prima ediție într-un număr mare de exemplare A doua parte a cărții, dedicată doctrinei "vieții și iubirii", este familiară cititorilor cărții Questions of Philosophy, deoarece este o revizuire a articolelor publicate aici în și Conținutul lucrării lui Tolstoi "Despre viață" este, de asemenea, expus acolo În lansarea unei critici filozofice a doctrinelor religioase ale lui Tolstoi, venerabilul autor oferă pe scurt propriile sale opinii asupra esenței religiei, opunându-le opiniilor altora Ta Biblioteca "Runivers" RECENZIE de cărți În felul acesta, el enumeră mai multe definiții sau principii, care, rând pe rând, au fost înaintate ca esență a religiei, dar nu pot fi ea datorită unilateralității lor, deși intră în religie ca elemente; astfel sunt: religia, ca filozofie sau știință (Kont), ca produs al ideilor și activităților morale (Kant), - aspirațiile egoiste și eudemoniste (Feuerbach), - sentimentele și mai ales sentimentele de dependență de unitatea absolută a tot ceea ce există (Schleiermacher), ca misticism (Jacobi), ca produs al ideii și sentimentului infinitului (Max Müller), produs al sentimentelor artistice (Gelwald și alții) Sursa religiei nu se află în cutare sau cutare activitate a spiritului, ci în întregul ei Religia este o unitate sintetică a activităților spiritului, iar această unitate trebuie înțeleasă nu mecanic, ca suma produselor diferitelor activități adăugate între ele după ce s-au format separat, ci ca rezultat al acestor activități în cadrul lor interacțiune și întrepătrundere continuă unul cu celălalt Dacă, totuși, o analiză de descompunere este aplicată întregii conștiințe religioase, atunci, desigur, centrul acesteia va fi ideea sau ideea bazei și cauzei lucrurilor, care, luată separat, nu este altceva decât o filosofie doctrină sau metafizică Pe baza acestor criterii, A A Kozlov constată că sistemul, pe care contele Tolstoi îl numește religia sa, nu este o religie, deoarece îi lipsesc unele dintre elementele care fac parte din religie, iar unele dintre elementele primite nu sunt în forma potrivită Lipsesc condițiile pentru credința religioasă, și anume doctrina metafizică a temeiului și cauzei lucrurilor, precum și condițiile dezvoltării sentimentelor religioase Nu într-o formă adecvată și pe o bază slabă, sunt puse condițiile pentru satisfacerea înclinațiilor egoiste Pe de o parte, aparent, idealul acestei religii este destul de eudemonist - fericire și, în plus, pământesc, familiar, iar pe de altă parte, poruncile sunt de așa natură încât nu permit în viața reală satisfacerea cele mai firești dorințe de autoconservare; negând toate formele de adevărată viață comunitară, ele fac în același timp promisa, viitoarea fericire pământească de neimaginat și extrem de îndoielnică Ca sistem de porunci morale} învățăturile contelui L N Biblioteca "Runivers" RECENZIE DE CARTE" Tolstoi este complet insuportabil, deoarece nu oferă niciun temei logic pentru îndeplinirea obligatorie a acestora Compararea idealului fericirii pământești cu morala budistă este un fenomen mental extrem de original, ciudat, indicând un grad ridicat de arbitrar, la care, sub influența unor motive subiective, poate ajunge o minte

puternică, neobișnuită cu disciplina metodică și gândirea sistematică, filozofică În esența ei, această doctrină este mai degrabă una dintre varietățile teoriilor utopice sociale, complet inofensive prin caracterul ei pașnic; nu poate avea nicio semnificație istorică reală, deoarece aplicarea sa serioasă în viață de către visătorii extravaganți (și chiar și atunci doar temporar) ar duce doar la creșterea arbitrarului și a neadevărului în relațiile sociale Majoritatea adepților săi, în virtutea egoismului natural și a logicii, ar fi în contradicție cu spiritul sistemului și, renunțând la toată morala budistă ca pe un balast inutil, s-ar angaja pe calea rezistenței active la rău Revenind la o caracteristică aparte a laturii filozofice și etice a doctrinei gr Tolstoi, A A Kozlov notează că nu prezintă semne ale unei doctrine filozofice sistematice, ceea ce nu o împiedică însă să conțină elemente fragmentare, nelegate și contradictorii din diverse doctrine filosofice, precum: deism rațional, antropologism, pozitivism, evoluționism , etc Din cauza incertitudinii și a arbitrarului în construcția unei doctrine, este imposibil să-i aduci cu acuratețe direcția și metodele sub orice tip stabilit în istoria filosofiei; acest lucru se poate face doar aproximativ Pe toate laturile filozofiei gr Tolstoi trece în mod clar prin principiul dualismului Acest nume este aplicabil în special teoriei sale a cunoașterii Deși conceptul de cunoaștere din gr Tolstoi nu a fost elaborat, dar el distinge, fără îndoială, două feluri, respectiv două surse de cunoaștere O sursă este internă sau conștiința noastră imediată, cealaltă este externă Dar pentru a determina relația acestor tipuri de cunoaștere între ele și pentru a explica posibilitatea lor din natura subiectului cunoaștere și a obiectului cunoaștet gr Tolstoi nici măcar nu a încercat: el caracterizează doar importanța și semnificația lor pentru nevoi Biblioteca Runiverse RECENZIE DE CARTE șederea unei persoane Cunoașterea internă sau rațională este incomparabil mai importantă decât cunoașterea externă în ceea ce privește acuratețea și certitudinea cu privire la natura și destinul omului Spre deosebire de aceasta, contele Tolstoi consideră de încredere propoziţia despre realitatea şi substanţialitatea materiei şi despre subordonarea ei legii raţiunii Astfel, drepturi egale sunt admise în liniște pentru ambele cunoștințe, i e dualismul apare în teoria cunoaşterii În ciuda asigurării inițiale a adevărului predominant al cunoașterii interioare, care sună în spiritul filosofiei critice, gr Tolstoi, văzând în materie nu fenomenul conștiinței, ci ființa reală, cade în dogmatism Recunoașterea realității ma- terii presupune recunoașterea realității spațiului și timpului, la care sunt supuse întreaga lume materială și viața corporală a omului Dualismul epistemologic se reflectă în doctrina sa despre o viață duală: adevărată, sau rezonabilă, în afara spațiului și timpului, și fals, sau material, curgând în aceste forme Metafizica gr Tolstoi poate fi rezumat la rubrica idealismului sau intelectualismului, ipostazizând generalul și ignorând individul, care la Tolstoi nu este ceva imuabil, ci există doar temporar și este distrus odată cu moartea Toate începuturile adevărate ale gr Tolstoi poate fi redus la două: materie și minte, astfel încât toate ființele se dovedesc a fi doar o combinație de materie și minte; lumea intermediară (vie) dintre materie și minte, așa cum ar fi, nu reprezintă substanțe în sensul strict al cuvântului, pentru că, oricât de lungă este reînnoirea ei în rasă, ea încă nu este eternă și este supusă posibilității de distrugere Viața plantelor și animalelor este mișcarea materiei conform legilor sale mecanice, subordonată scopurilor minții conducătoare Conform eticii sale, sistemul gr Tolstoi ar trebui

să primească numele de eudemonism sau hedonism ascetic și quietic, deoarece principiul său principal este plăcerea, fericirea Asceza, așa cum arată istoria filozofiei, nu contrazice recunoașterea fericirii ca scop al vieții și poate fi considerată un mijloc pentru aceasta Conceptul fals al materiei duce la o viziune incorectă asupra originii și esenței răului Materia, ca "principiu independent" , acţionând fără scopuri, în dualism este sursa tuturor relelor şi infectează întregul psihic Biblioteca Runiverse RECENZIE DE CARTE lumea omului, în măsura în care el este accesibil influenței ei; de aici atitudinea negativă a eticii dualiste față de sensibilitate, și din moment ce aceasta, ca element al conștiinței, este legată de alte elemente, de întreaga compoziție a conștiinței și vieții noastre De aceea, Tolstoi condamnă aproape întregul domeniu al științei, artei, tehnologiei, industriei, culturii în general și toate sferele vieții de stat și publice Idealurile lui Tolstoi duc la idei despre viața sălbaticilor primitivi (cum ar fi teoria lui Rousseau) O astfel de etică este iluzorie, căci, întrucât materia este eternă și va intra întotdeauna în om sub forma unei personalități animale, roadele ei rele vor fi mereu prezente Deci nu există nicio speranță ca lumea să devină diferită Nu există "plus" sau creștere în dragoste, nu există elemente reale în care să poată fi păstrată: la urma urmei, potrivit lui Tolstoi, la moartea unui individ uman, personalitatea este distrusă fără urmă cu întreaga serie de conștiințe temporare care se presupune că constituie "Eul" său și elementele constitutive ale omului - mintea și materia - sunt veșnic identice și neschimbate Creșterea notorie a dragostei este un mit provocat de setea contelui Tolstoi pentru plăcerile de "aici" și "acum" Progresul istoric, care însă nu constă într-o creștere a iubirii, ci într-o îndulcire constantă a formelor de viață socială, nu mărturisește în favoarea lui Tolstoi, căci progresul, pornind în principal din dezvoltarea și răspândirea culturii, este complet inexplicabil din punctul de vedere al gr Tolstoi, și duce la o cu totul altă viziune asupra lumii, și anume la individualismul metafizic Deci, nici o valoare obiectivă, nici științifică-teoretică, nici vital-practică, sistemul gr El nu îl are pe Tolstoi: ea este în întregime creația nevoilor și abilităților sale subiectiv-individuale și a influențelor generale asupra lui ale epocii și straturilor sociale în care a trăit și a acționat Cu toate acestea, aceste lucrări ale Contelui Tolstoi sunt de mare importanță socială Cu adevăr și curaj deplin, el a descris în mod viu starea dificilă a inteligenței noastre și, dându-se dezinteresat ca exemplu, a expus ulcerul la persoana cultă rusă, al cărei nume este "pierderea sensului vieții" Dezacord cu gr Tolstoi referitor la medicamentul pe care îl propune pentru această boală, exprimat într-un atotposedant, dar, în plus, vulgar Biblioteca "Runivers" RECENZIE DE CARTE, Suntem într-o stare de autodistrugere, nu putem nega boala pe care a descris-o Dacă suntem capabili să răspundem chemării sincere și curajoase a lui Tolstoi - de a găsi sensul pierdut al vieții și de a renunța la egoism, atunci posteritatea noastră va recunoaște că această chemare este cel mai important lucru - contele Tolstoi - mai mult decât chiar creativitatea sa artistică După cum vedem, A , A Kozlov, cu o obiectivitate rară în vremurile noastre și la noi și cu un calm cu adevărat filozofic, analizează doctrinele lui Tolstoi și, recunoscându-le din punctul său de vedere ca insuportabile, încearcă totuși să-și trateze adversarul destul de corect Ar fi de prisos să subliniem forma elegantă în care este prezentată această analiză, deoarece A A Kozlov nu este fără motiv considerat în Rusia unul dintre cei mai buni stiliști filosofici moderni: acuratețea și

acuratețea remarcabile a limbajului și absența imaginilor confuze și analogiile au fost multă vreme înfrumusețarea obișnuită a scrierilor sale Toate aceste date ne obligă să recunoaștem noua carte a prof Kozlov este interesant pentru fiecare rus educat și face lectura necesară pentru toți cei care, fiind duși de învățăturile contelui Tolstoi, nu se mulțumește cu simpla aderență oarbă, striving jurare in verba magistri, ci ar dori să-i trateze mai mult sau mai puțin conștient Evgheni Bobrov Lucrări de Grigory Savvich Skovoroda, culese și editate de prof D I Bagalem Ediție jubiliară (-) Cu un portret, o vedere a mormântului și o fotografie a scrisului de mână (Volumul al Colecției Societății Istorice și Filologice Harkov) Harkov CXXXI+ -I- pp Preț, ruble Este imposibil să nu nu Doresc succes în rândul publicului cititor pentru această publicație, care, cu o completitudine și o claritate fără precedent, descrie imaginea unui Mic filozof rus, un "bătrân", unul dintre cei mai importanți pionieri ai culturii umane universale din patria sa volumul este format din două secțiuni Prima include ceea ce prof D I , Bagalem, un "Articol critic și bibliografic" extrem de detaliat, care, de asemenea, stabilește și conține - Biblioteca "Runivers" RECENZIE DE CARTE nici una dintre toate lucrările originale ale lui Skovoroda, apoi "Viața lui Grigory Skovoroda", compilată de prietenul său M I Kovalisky, precum și scrisorile inedite ale lui G S Skovoroda către diverși oameni · A doua secțiune conține câteva dintre lucrările lui Skovoroda, iar din una dintre ele ("Șarpele israelian") este inclus doar un pasaj foarte mic Nu sunt incluse în publicarea a lucrări originale, majoritatea "Șarpele israelian" și traduceri Anexa conține două lucrări atribuite lui Skovoroda, dar, în opinia editorului publicației, nu îi aparțin, și un index al literelor latine ale lui Skovoroda, întocmit de prof I V Netushilom Redactor al întregii ediții, prof D I Bagalei în articolul său prezintă istoria studiului operelor și personalității lui Skovoroda până în ultima dată În "Întrebări de filosofie și psihologie" au fost deja plasate trei articole consacrate înțeleptului-"bătrân" (prof θ A Zelenogorsky: "Filosofia lui Hryhoriy Savvich Skovoroda, filozof ucrainean al secolului al XVIII-lea" în nr și , A Ya Efimenko - "Personalitatea lui G S Skovoroda ca gânditor" în nr , și Prof A S-Lebedev - "G S Skovoroda ca teolog" în nr) și care îl caracterizează din diverse laturi Suntem siguri că studiul unei personalități atât de mari și integrale, un tip cultural atât de remarcabil precum a fost Skovoroda, nu se va opri aici Că interesul pentru această persoană a apărut abia recent se explică, desigur, atât prin împrejurări întâmplătoare (de exemplu, secolul care s-a scurs din ziua morții sale), cât și printr-o serie întreagă de acele motive exterioare în care studiul asemenea personalități și întrebări a fost în trecut timp Și acum lucrările lui Skovoroda nu sunt disponibile publicului în întregime Sistematizarea și analiza prevederilor filozofice ale Skovorodei sunt, desigur, o chestiune foarte complexă; vom da aici doar aprecierea pe care G P Danilevsky a dat-o aspirațiilor lui Skovoroda (vezi articolul prof Bagalya): "ne uităm", spune el, "la Skovoroda, în principal ca persoană publică, om de afaceri și luptător de vârsta lui , care prin conversațiile sale, și prin exemplul vieții sale, printr-o dragoste arzătoare, aproape superstițioasă pentru știință și un fel de crimă de pustnic inspirat- Întrebări de filosofie, xn θ Biblioteca "Runivers" RECENZIE DE CARTE Cu ajutorul vechilor aspirații ale bătrânului, în numele țelurilor divine ale celui mai înalt adevăr și rațiune, bunătate și libertate, a trezit mințile adormite ale compatrioților săi, le-a aprins pentru fapte bune și, orice a atins, a luminat totul cu o lumină nouă, clară Ce scoate

acum tinerii din universități - setea de bine și fapte, de folos și de cinste - toate acestea au fost scoase atunci din conversațiile rătăcitorului și excentricului, filozoful ucrainean Skovoroda Soluții la întrebările dacă Skovoroda a fost în principal un mistic, sau predominant un raționalist, sau ambele împreună, și modul în care aceste elemente (precum și altele care ar putea apărea în ele) au fost combinate în opiniile sale - dacă misticismul său De exemplu, obiceiul, cauzată inițial de condiții externe insurmontabile și apoi combinate capricios cu alte elemente, uneori opuse, soluția finală și completă a acestor întrebări trebuie așteptată din cercetări ulterioare Oricum ar fi, acest volum, în care este adunată o parte semnificativă din lucrările lui G S Skovoroda, oferă o mulțime de material interesant Cărți și broșuri noi, editori , ț L'année psychologopue, publicate de Mm H Beaunis, A Binet, avec la collaboration de Mm th Ribot et Victor Henri etc Anul premierei ( ) Paris Felix Alcan VII+ PP Prix fr "Biblioteca pentru autoeducație", publicată sub redacția A S Belkin, prof P G Vinogradova, prof N Ya Grota, M I Konovalov, P N Milyukov, V D Sokolov și prof A I Chuprova Ed T-va I D Sytin -Nr V Minto Logica deductivă și inductivă Transl din engleza S A Kotlyarevsky, ed V N Ivanovski M XV + pag C ruble Borisovsky, P Ce ar trebui de dorit pentru educația noastră socială Mogilev pe Nipru i p C o k Bryusov, Valery Bucătari de bucate Culegere de poezii M p Biblioteca "Runivers" RECENZIE de cărți Hanslik, Edward Despre frumusețea muzicală Experiență în verificarea esteticii muzicale Laroche a tradus dintr-o germană, din prefețe traducător M XLVI+ p k , cu copertă cartonată p Draper J V Istoria dezvoltării mentale a Europei Transl din cea mai recentă engleză, ediții ale M V Luchinka, ed prof I V Luchitsky Kiev P + pagini k Zeland, N L , Dr Sănătate și fericire M* p C p Revista istorică Colecția Societății Istorice de la Universitatea Imperială din Sankt Petersburg, publicată sub redacția N I Kareva Volumul opt SPb + str C str Kapterev, A θ Proprietățile mentale ale femeilor Prelegeri publice SPb pag C k Karyshev, I A Fundamentele științei adevărate Cartea i Dumnezeu este incontestabil prin știință SPb XXV+ +VI p C şi r k Kautsky, Karl Apariția căsătoriei și a familiei SPb pag C k Lourie, Ossip Ames souffrantes Ediția Cinquième Paris* USD pret fr Biblioteca internationala Ed Beilenson și Yurovsky Odesa Nr Dr P Mebius Sistemul nervos uman de pagini Emil Zola de pagini Spencer Despre educația morală pagini Caracterul raselor și viitorul rasei albe p C k Publicații ale Bibliotecii Internaționale Odesa Gustave Le Bon Evoluţia civilizaţiei^ Abreviat transl din franceza I Galperstein p C k - Istoria modernă a Angliei - p Ts k -Istoria modernă a Germaniei - C k - Istoria modernă a Franţei - C k -G Gizhitsky Fundamentele moralei Op , distins cu premiul "Lessing Society" din Berlin p C o k biblioteca ruseasca Ed Beilenson și Yurovsky Odesa -Nr Prof L Kamarovsky Război sau pace? p V Chizh Antropologie criminală pagini Dragoste și fericire în lucrările lui A S Pușkin o p Ts k -Nr Prof ' Biblioteca "Runivers" RECENZIE DE CARTE N Karev Ce este educația generală? Cu App articol "Despre atitudinea dezirabilă a tinerilor față de știință> p C k Raport despre ședința publică a Societății Neurologilor și Psihiatrilor de la Imp Moscova univ martie , dedicată onorării activității didactice de de ani a prof Alexei Yakovlevici Kojevnikov M pagini Raport asupra ședinței publice anuale a Societății Neurologilor și Psihiatrilor de la Imp Moscova uni , a avut loc la oct - M pagini Rapoarte despre întâlnirile Societății Neurologilor și Psihiatrilor, care este atașată Universității Imperiale din Moscova, pentru anii - Al patrulea an M IГ p (şedinţe - de la oct până la sept) Ediții ale Posrednik pentru

cititori inteligenți M Nr Alexander Kielland Yad Avere Două romane Transl din norvegiană p C şi R -Nr V Mikulich Lobul meu a fost otrăvit Poveste C k -Nr P Sabatier Viața lui Francisc de Assisi Transl din franceza LXXXI+ p C k -# $ Ciobanesc Mame pentru fiice Scurte informații despre fiziologie și igienă Transl din ing C , nr Priviri Culegere de povestiri de la diverși autori ruși Ts i p - nr Prof I Luchitsky Predicator al toleranței religioase în secolul al XVI-lea pagini Proprietar și muncitor Poveste pagini "Umblarea în lumină" și alte lucrări cuprinse în volumul XIV al lucrărilor complete, pagini C o k Programe de lectură acasă pentru anul I al cursului sistematic ( ) Ediția Comisiei de organizare a lecturii la domiciliu, formată din Direcția educațională a O R T Ediția , corectată și completată M i?o + P pp Ts copeici copeici, suprapus plată cop S , E Viața și scrierile celor mai importanți poeți germani ai secolului al XVIII-lea Orientări pentru predarea literaturii germane în clasa a VII-a școli adevărate (în germană) M pag Ts k Sokolovsky, N V Gânduri despre fundamentele moralității cotidiene și ale fericirii umane Irbit Yuostr C o kop Biblioteca "Runivers" RECENZIE de cărți Svetlov, P prof , preot Misticismul de la sfârșitul secolului al XIX-lea în relația sa cu religia și filosofia creștină (Extras din revista "Wanderer"), Sankt Petersburg Falk, M La problema halucinațiilor în paralizia progresivă de pagini (Tipărire separată) Filevsky, Ioan, preot Cu privire la discursul literar despre contele L N Tolstoi Harkov p (Departament din revista "Credinţă şi raţiune") -Esenţa moralei creştine, în contrast cu ea din filosofia morală a gr L N Tolstoi Harkov p (Tipărit separat din revista Faith and Reason) Despre smerenie Harkov v STR (Depart din revista "Faith and Reason") Prof Dr A Shiltov Printre atei (Însemnări postume ale unui doctor-filozof) Harkov USD p C k Shperk, Fedor Despre frica de moarte și principiul vieții SPb pag Ts k Biblioteca "Runivers" li Revizuirea revistelor Revue Philosophique Nr -β A Fouillée Folosirea greșită a incognoscibilului și reacția împotriva științei (nr i) Aceasta este continuarea şi sfârşitul articolului sub acelaşi titlu, plasat în în No io Dacă este ilegal să trimitem incognoscibilul la tărâmul transcendent, dacă nu poate fi nici negat, nici recunoscut acolo, cu atât mai puțin să-i determine natura și relația cu lumea noastră - dacă acest semn de întrebare al metafizicii trebuie păstrat chiar la ultimele frontiere ale gândire, al cărei întreg conținut se reduce la intuiția experienței, astfel încât în afara ei rămâne doar un "joc de concepte" care nu au conținut pentru noi și exprimă doar o dragoste platonică pentru vreun X, apoi introducerea "incognoscibil" în lumea noastră, conceptul său imanent, este la fel de nefondat Apărătorii săi au schimbat "incognoscibilul" cu o monedă mică și au împrăștiat-o peste toate ființele și fenomenele, încercând să introducă în ele un element de "interlimit" (indeterminatif) - la animale sub pretextul "spontaneității" (spontanéité), în om - sub forma "liberului arbitru" Pentru a face acest lucru, a fost necesar să respingem în mod deschis însăși baza oricărei cunoștințe, principiul cauzalității, sau cel puțin să negem universalitatea aplicării sale Această mișcare s-a impus în interesele aparente ale credinței morale și religioase și continuă încă sub ochii noștri Poate fi urmărit până la Lotze dacă nu mergem mai departe Unii dintre tinerii filozofi duc această doctrină la extrem; în unele se transformă într-un nou tip de misticism, care se reflectă și în psihologia lor, în altele se încheie cu concluzia sa legitimă - scepticismul Aceasta, potrivit autorului, eu Biblioteca "Runivers" REVIEW JOURNALOV cu toate intențiile morale și religioase lăudabile, cu tot talentul acestor scriitori, amenință filosofia cu

relaxarea, descompunerea Rafinamentul și rafinamentul nu vor da putere filozofiei, așa cum nu le-au dat literaturii; și ar fi regretabil dacă în domeniul ideilor ar apărea o tendință asemănătoare simbolismului și decadenței în artă - acest lucru nu poate decât să sporească neîncrederea în filozofie Cauzalitatea, spune Fulier, este legătura dintre obiecte cognoscibile unele cu altele; nu poate fi o legătură între obiecte și incognoscibil Acest lucru separă imediat aceste două tărmuri, dintre care al doilea este doar o problemă pentru noi, poate chiar o simplă iluzie mentală Aparent, ideea de a fi singur i-ar putea uni, dar pentru aceasta "trebuie să rămână complet fără atribute (indéterminée) și să desemneze pur și simplu o opoziție față de neființă Dar cum poate fi aplicată o astfel de idee abstractă și nedefinită în sfera fenomenelor? A o introduce acolo înseamnă a stabili relații definite între un lucru definit și cognoscibil ca fenomene, pe de o parte, și un lucru complet nedefinit și incognoscibil, pe de altă parte; "Incognoscibilul" în esența lui nu poate fi cauza a nimic: pentru știință, totul se întâmplă ca și cum incognoscibilul nu ar exista deloc Nici o singură categorie nu este aplicabilă incognoscibilului în beton; nicio construcție a incognoscibilului imanent nu rezistă criticilor După ce a analizat teoriile lui Lotze, Renouvier și alții, Fulier ajunge la concluzia că reacția împotriva pretențiilor științelor individuale de a explica tot ceea ce există nu trebuie în niciun caz să depășească limitele sale și să se transforme într-o reacție împotriva științei în general Adevărata sarcină este de a găsi scara legilor care explică fenomenele, nu limitând aplicarea principiului cauzalității, ci, dimpotrivă, extinzându-l la noi domenii Din faptul că suferința sau durerea nu sunt pe deplin explicate prin legile matematice - de exemplu, că "de două ori doi este patru" sau că suma unghiurilor interioare ale unui triunghi este egală cu două unghiuri drepte etc - rezultă doar că manifestarea suferinței determinată de alte legi, mai profunde Dar din aceasta nu se poate concluziona în niciun caz că viața mentală este dincolo de legi, că este dominată de Biblioteca "Runivers" REVIEW JOURNALOV arbitrar sub denumirea înșelătoare de "accident", "autodeterminare" etc e Autorul este sigur că legile existenței mentale sunt cele mai elementare; ele determină toate celelalte fenomene, pentru că ele, mai mult decât altele, sunt supuse unor legi Acest tip de substituire a determinismului real, primar, în locul derivatului, secundar, nu are nimic de-a face cu indeterminismul Dacă, în loc de dualism, se recunoaște monismul, atunci formele de ființă formează o anumită ierarhie ascendentă de la ceea ce se numește materie la ceea ce se numește spirit și ambele sunt dezvoltarea uneia și aceleiași activități Nu există nimic pur mecanic: baza sunt întotdeauna acțiunile psihicului, strict supuse legilor naturii Neavând caracterul brut al așa-zisei necesități fizice, voința este totuși determinată de legi, este complet străină de indiferență (indiferență), hazard, nemotivat Adevărata libertate constă în a fi motivat de "mai bine" - prin ideea acestui mai bun și ideea posibilității de a-l realiza Deși aici se manifestă o determinare psihică, și nu un simplu impuls mecanic, posibilitatea unei acțiuni contrare, datorită acesteia, este doar mai puternic exclusă; astfel, libertatea este completarea determinismului, ridicarea lui la cel mai înalt grad Mișcarea modernă indeterministă, spune Fulier, este pur și simplu o abatere de la calea reală a filosofiei, o manifestare accidentală și trecătoare a acelei mișcări legitime împotriva exceselor raționalismului și intelectualismului, care a echivalat cu un fel de fatalism matematic Dar pentru a apăra

primatul voinței, ea trebuie să distingă voința de forța nerezonabilă Reacția modernă împotriva științei este o reacție împotriva rațiunii și chiar împotriva adevăratei morale În loc să dovedească existența sub cauze mecanice (motive) a cauzelor psihice și morale, această reacție și-a luat în cap să demonstreze că există acțiuni psihice și morale care nu sunt supuse cauzalității În acest scop, nu fără inteligență, s-au îngrămădit o serie de paralogisme despre dificultățile inerente ideilor de început, variabilitate, noutate, eterogenitate, diferență; concluziile, la fiecare pas, au depășit limitele premiselor Doar un astfel de "illo- Biblioteca "Runivers" REVIEW JOURNALOV proces logic" și ar putea duce la aparent instaurare a unui fel de "accident", deoarece "accidental" în esența sa este un rezultat care depășește limitele condițiilor sale și eludează orice știință posibilă Nimic solid nu poate fi construit pe o astfel de fundație În afara științei noastre, în acel câmp nedefinit care va rămâne pentru totdeauna X, nu trebuie, desigur, să negem nici semnificația științei, nici posibilitățile problematice; dar acest nedeterminat, presupunând că există, nu poate fi decât transcendent și trebuie să rămână așa Dar să o consideri imanentă pentru a suspecta autoritatea rațiunii în propriul său domeniu - acest lucru nu poate fi permis oamenilor de știință și filosofilor fără a abandona complet știința și filozofia L Dugas Observații asupra memoriei false (№i) Autorul nu este de acord cu explicația dată fenomenelor de falsă memorie (paramnezie) de către Lalande, despre care am vorbit în recenzia noastră anterioară ("Întrebări", nr , p) El nu oferă o altă explicație, de încredere, presupunând că aceste fapte reprezintă un caz cu totul special de personalitate divizată și sunt, poate, în legătură cu autohipnotizarea spontană; ele apar tocmai în momentul trecerii de la starea hipnotică la starea normală și invers Aceeași întrebare este dedicată notelor mici ale lui Le Lorain (nr) și Lapie (nr) Levy Bruhl Jacobi și spinozismul (nr i) Autorul subliniază influența pe care a avut-o învățătura și controversa filosofică a lui Jacobi asupra renașterii și popularizării spinozismului, în special în Germania, și asupra recunoașterii lui Spinoza ca gânditor-metafizician de primă clasă Pierre Janet Povestea unei singure obsesii (nr) Autorul studiază în detaliu și cuprinzător un caz de obsesie - "frica de holeră", pornind de la convingerea că în acest domeniu este necesar să se colecteze cât mai multe observații și descrieri ale cazurilor individuale înainte de a trece la explicarea bolii în sine Sunt multe lucruri interesante în articol atât din punct de vedere al psihologiei, cât și al psihiatriei și pedagogiei P Solile d O anchetă asupra relației dintre sensibilitate și emoție (nr) Lucrări ale danezului Lange (în) și americanului W James Biblioteca "Runivers" REVIEW JOURNALOV (în $) a aruncat o "lumină neașteptată asupra naturii eMkytsy; ambii autori, independent unul de celălalt, au ajuns la concluzia că fenomenele corporale, care însoțesc întotdeauna emoțiile, nu sunt deloc o expresie, o consecință a acestor emoții, ci elementul lor constitutiv necesar, poate chiar cauza lor Distrugeți-le, emoția dispare, ceea ce rămâne este o idee simplă, o percepție simplă a faptului Astfel, conform acestei teorii, emoția este un reflex, o reflectare în minte a tuturor fenomenelor externe și interne legate de idee (James) Lange a redus emoția la două ordine de fenomene corporale: vasomotorii și motorii și le-a considerat pe primele ca fiind principalele A rămas doar să testăm această teorie experimental; dar pentru o dovadă completă ar fi necesar să se găsească un caz de anestezie generală și completă, iar acest lucru este imposibil, deoarece pierderea completă a oricărui fel de sensibilitate

duce direct la moarte Dar în unele cazuri, atât cele care se întâlnesc direct în realitate (patologice), cât și cele obținute experimental prin intermediul, de exemplu, hipnozei, se pot obține stări apropiate de cele cerute Autorul distinge între două tipuri de anestezie: periferică (organe de simț externe și senzații musculare) și viscerală (viscerală, organică sau "simț general") În primul rând, autorul a putut studia cazul anesteziei "aproape complete" (auzul și, într-o oarecare măsură, senzația musculară) a Dejerinei au fost păstrate Nimic nu i-a făcut plăcere subiectului bolnav, nimic nu l-a surprins: singurul lucru care l-a entuziasmat puțin au fost vizitele soției sale: "de îndată ce o văd, parcă mă lovește în stomac, dar de îndată ce mă uit la ea, nu mă deranjează să plece" Această apatie extremă și indiferență emoțională s-au dezvoltat destul de paralel cu dezvoltarea esteziei În al doilea rând, autorul a efectuat următoarele experimente pe doi subiecți care suferă de "mare isterie" și foarte ușor hipnotizabili: scufundându-i într-un somn hipnotic, a efectuat fie anestezie periferică, fie viscerală, fie ambele deodată, și a notat reacția organică tsii, care însoțește astfel de suprimarea sensibilității; apoi a sugerat o idee care, într-o stare normală, ar putea evoca o emoție plăcută sau neplăcută, remarcând totodată Biblioteca "Runivers" REVISTA d REVISTA : reacții; apoi a restabilit sensibilitatea, a reprodus aceste emoții și a notat reacții organice și, în cele din urmă, a pus sub semnul întrebării subiecții înșiși despre senzațiile pe care le-au experimentat Iată rezultatele acestor experimente: suprimarea ambelor tipuri de sensibilitate atrage după sine o distrugere proporțională a stărilor emoționale / Se simte o împingere și mai mult sau mai puțin clar exprimată, un fior în sfera viscerelor, dar este percepută ca un simplu senzație, fără colorare emoțională Emoția este compusă aproape exclusiv din senzațiile de sensibilitate viscerală, viscerală de care suntem conștienți; fenomenele de sensibilitate musculară şi specială joacă un rol foarte mic în aceasta În cazurile de suprimare a stărilor emoționale, expresia corporală a emoțiilor, aparent, se păstrează, dar încetează să fie percepută de conștiință În general, se poate spune că o anestezie completă a organelor de simț (și a mușchilor) oprește mișcarea, dar nu distruge emoțiile; dimpotrivă, anestezia viscerală pare să încetinească într-o oarecare măsură activitatea organică , dar distruge complet emoțiile Astfel, emoția este alcătuită dintr-o percepție sau o idee, sau un grup de percepții sau idei și din conștiința vaselor despre iritația motorie parțial a mușchilor, în principal a viscerelor F Paulhan Sancțiune morală (Nr) , Al doilea indică cea mai strânsă legătură dintre sancțiunea morală și responsabilitate Din punct de vedere filozofic, acestea sunt forme complexe; de fenomene extrem de generale, de asociere sistematică și ade rsky Baza răspunderii este natura actorului, deci întreg organizat, baza sancțiuni - natura unui întreg organizat al cărui element este agentul care acționează; sancţiunea însăşi este reacţia sistematică a întregului la acţiunile elementelor sale constitutive Dakim o^ra-zrm, atât responsabilitatea cât și sancțiunea nu este altceva decât forme sistematizate de cauzalitate Întrucât într-o serie de fenomene reciproc dependente fiecare servește drept cauză a celui care îl urmează și consecința celui precedent, atunci în sistemul acțiunilor bine coordonate care se succed una după alta, fiecare acțiune poate fi considerată o "sancțiune* in raport cu cele precedente si un obiect de exemplu, Riehl, Der philoso-phische Kriticismus, în rusă "Theory of Science and Metafi- *) Etica și logica lui Wundt a apărut și în a doua ediție

Cartea spune doar despre primele ediții Biblioteca "Runivers" Õ SCRISOARE CĂTRE EDITOR Vika" M I&& - Cph&n Kants Theojie der Erfakrung Süwpf Psychologie și Erkenntnisștlieorie , O privire de ansamblu asupra vastei literaturi pe acest subiect este la Vaihinger'a Ribre, care consacră un întreg capitol problemei originii reprezentării spațiale, Kant dedică câteva rânduri; între timp, pentru noi, ruşii, ar fi foarte important să ne familiarizăm mai mult cu problema relaţiei priorităţii lui Kant cu experienţa * **)) Din cartea lui Ribot, cititorul nici nu va ști despre existența în "psihologia temporală, germană" a unor nume precum Eminiaue, Lipper, Münsterber, Kulne, Remne Nu se spune nimic despre ultimele lucrări ale lui Schtumf, - despre două volume mari din Tonpsychologie - -; această lucrare cu adevărat clasică, care a adus la viață o serie întreagă de probleme psihologice noi (despre influență, despre analiză etc), despre care s-au scris atât de multe în ultima vreme) fizice și chimice,) istorice,) biologic,) istoric și literar) filozofic, Pentru fiecare departament, cursul complet de lectură sistematică este distribuit pe patru ani Utilizarea instrucțiunilor și îndrumărilor Comisiei este plătită cu ruble pentru fiecare an de lectură sistematică pentru fiecare departament Conducerea Comisiei constă în punctarea cărților și manualelor necesare orelor de curs, în formularea întrebărilor de verificare, în clarificarea înțelegerilor cunoștințelor întâlnite în citirea cărților recomandate, în verificarea răspunsurilor la întrebările verificate puse de Comisie și în revizuirea unor lucrări scrise mai mult sau mai puțin ample Cele mai importante cărți pentru lectură, indicate de Comisie în limba rusă, pot fi livrate cititorilor în abonament fără depunere (pentru condițiile de trimitere a cărților, vezi Programe, pp -) Toate taxele poștale pentru trimiterea cărților trebuie să fie plătite de către cititori Banii pentru expediere ar trebui să fie atașați (într-o sumă aproximativă) la emiterea unui knvd Cărțile sunt livrate la abonament exclusiv în legături și trebuie returnate înapoi în stare de funcționare completă și fără pete Biblioteca "Runivers " În redacția "Revistei Științifice" și în toate librăriile se acceptă abonament la o nouă ediție și eseu de M Filippov: FILOZOFIA REALITATII Subiectul eseului este o prezentare critică a celor mai generale rezultate ale cunoștințelor moderne despre om, societate și natură Titlul este justificat de faptul că autorul va atinge cele mai importante sarcini care fac parte din cele mai recente sisteme filosofice și care, în opinia sa, constituie problemele științifice ale teoriei cunoașterii și eticii Atitudinea autorului față de principiul subiectiv este determinată de faptul că el consideră necesar să se derive categoria a ceea ce este propriu și moral nu din idealurile personale (deși acestea sunt inevitabil incluse în fiecare studiu), ci prin studierea dezvoltării individul în istoria omenirii Doar un astfel de studiu permite, în opinia sa, să se facă niște predicții despre cursul probabil de dezvoltare a individului și a societății în viitor și, în același timp, oferă un anumit ghid pentru comportamentul individului modern Autorul este un oponent hotărât al multor dintre cele mai recente teorii antropologice, sociologice și economice, în special celor care confundă o explicație complet științifică a unei serii întregi de fenomene prin cauze mecanice - cu o necesitate mecanică care suprimă orice creativitate personală În ceea ce privește aspectul publicației, ilustrarea textului cu desene este destul de legitimă din punctul de vedere apărat de autor, care, fiind oponent al oricărei filozofii care încearcă să se plaseze deasupra experienței, încearcă să-și fundamenteze toate concluziile asupra datelor faptice Lucrarea completă va fi în două volume, primul de

aproximativ de pagini, cu cifre în text, tabele și hărți Prețul abonamentului pentru fiecare volum este de ruble (cu traducere ruble) La publicarea primului volum, prețul acestuia va crește la ruble (cu transfer ruble) Fiecare volum va prezenta un întreg complet independent și va fi vândut separat Primul volum va fi lansat în ediții, fiecare în exemplare, coli Al doilea volum "FILOZOFIA IDALELOR Problemele nu se vând separat Pentru abonații "Revistei științifice", atunci când contactează redacția, sunt permise rate (ruble pentru abonament, apoi ruble și rublă pentru traducere la primirea primelor două numere) Librării livrând un abonament, o concesiune de de copeici pe volum Numărul va apărea la sfârșitul lunii octombrie a acestui an, restul urmând aproximativ o dată la două luni, astfel încât întreaga lucrare în volume a numere va fi finalizată prin tipărire într-un an și jumătate NOUL YENIGA A VENIT LA LUMINĂ: "CE TREBUIE ȘI ȘI DORIȚI PENTRU EDUCAȚIA NOSTRU PUBLICĂ" P Borisovski Preț de la la aproximativ π Cu cerințe, aplicați la toate librăriile cunoscute din Moscova și St Petersburg Biblioteca "Runivers " DOAR AFARA "teBjBiî Anual" Recenzie de cărți, articole și note, în principal în limba rusă, legate de cunoștințele filozofice întocmit de Y KOLUBOVSKII Anul unu Cuprins: Despre sarcinile Anuarului -I Revizuire alfabetică - P Lista sistematică Moscova, Preț rub de copeici, cu transport rub cop Vă puteți abona de la biroul revistei "Probleme ale filosofiei *" (Moscova, Arbat, satul Strahovykh) sau de la vânzătorii de cărți Al doilea an este tipărit Tipărit și în cel mai scurt timp posibil va fi publicat în a doua ediție G GEFDING ESEURI DE PSIHOLOGIE, BAZAT PE EXPERIENTA Perioada din germană, editată de J Kolubovsnagb A doua ediție rusă a fost atent comparată cu cea mai recentă ediție germană, în care autorul a făcut modificări și completări semnificative Prețul cărții este de ruble, cu taxe poștale ruble cop Biblioteca "Runivers" A noua carte (septembrie) a revistei lunare literare și politice LISM SHSH a fost publicată CUPRINS: I -În nordul sălbatic (Poveste) K S Barantsevici -II Revizuirea guvernatorului (Povestea) Sfârşit Vl I Nemirovici-Danchenko -III Marcella Un roman al doamnei Ward Pe din engleză A S M Continuare -IV Eroare (Episod) M Gorkago -V Camogryadshi? (Quo Vadis) Un roman de pe vremea lui Nero Henryk Sienkiewicz Pe din vale V M L Continuare -VI O nouă ruptură în inteligența noastră Sfârşit L E Obolensky-VII Asigurare de incendiu pentru acționari L A Serebryakova - VIII Rusia și Danemarca sub împărăteasa Ecaterina I (După documente din arhiva daneză) Sfârşit A G Brynner -IX Pugașevism englez A continuat M M Kovalevsky - X Hamlet - Georg Brandes Pe din daneză V M S Sfârșit - XI Legislația și legea apei în Rusia Sfârşit I N Miklashevsky -KhP Factorii de pace în viața modernă Gr L A Kamarovsky - XIII G Barsukov despre P N Kudryavtsev P P Kolosova - XIV Epopeea rusă, compozitorii și interpreții ei Soare θ Miller -XV Eseuri despre viața de provincie; I-I ^va-nyukova - XVI Recenzie străină V A G -XVII Revizuire interioară -XVIII -Compartimentul bibliografic -XIX -Anunturi Abonament pentru acceptat (Al șaisprezecelea an de publicare) Pret: Anul Livrare și trans în toate locurile Rusiei p În străinătate U " luni b^mѣs luni lună p p p -k p - La " " " , " " Rata este permisa: la abonament, aprilie, iulie, octombrie ruble fiecare Librăriile primesc o concesiune de de copeici dintr-un exemplar anual Nu sunt permise credite și rate pentru acestea ABONAREA ESTE ACCEPTATA: la Moscova, în biroul revistei, colț Leontievski per și B Nikitskaya, d nr - În Sankt Petersburg: în filiala biroului de la librăria lui N Fenu și Co , Nevsky Prospekt, satul Bisericii Armene La Kiev, în filiala biroului de la librăria lui L Idzikovsky Primele capitole din Mica parohie a lui

Daudet sunt trimise noilor abonați pentru Deschis pentru editare magazin de cărți rusești și străine, cu abonament la toate revistele și ziarele apărute în Rusia Librăria acceptă publicații străine la comision și trimite toate cărțile existente la vânzare Editor-editor V M Lavrov Biblioteca "Runivers" V Minto DEDUCTIVE INDUCȚIE LOGICA Traducere din engleză de S A Kotlyarevsky, editată de V N Ivanovsky XXIVЧ- pagini Preț ruble ACEASTĂ CARTE COMPUNĂ NUMĂRUL I " WI EHI DLI ioomvng, publicat sub redacția A S Belkin, prof P G Vinogradova, prof N Ya Grota, M I Konovalov, P N Milyukov, V D Sokolov și prof A I Chuprova Publicația Asociației I D Sytin Ed Hanslik DESPRE MUSICAL FRUMOS Experiență în verificarea esteticii muzicale TRANSFER G Larosh Cu prefața unui traducător TsF pentru frecare £ cop , legat ruble Moscova, lângă P JURGENSON, Sankt Petersburg, la I Jurgensen, Varșovia, la G Zenfwald Biblioteca "Runivers" TYU LIER-USHINSKY I Tulle e Vezi Kapterev (Teng) Gândurile unor oameni celebri gândurile lui Tan Articol de F T "Greutate în lit * , - (Teng) secretar al Umanității Articolul V T "Istoric Greutate " , - Cu un portret Zece acasă Cărțile săptămânii * , - (catedra: Din lumea literară) (Teng) Personalitatea morală a lui Hippolyte Taine "Cărțile săptămânii * , - (catedra: Din lumea literară) Zece, I p Vezi Arseniev, Boborykin, Brandes, Bulgakov, Alexei Vvedensky, Vetrinsky, Guerrier, Kozlov, Lolier, Monod, N N Strahov, Fage, Chuiko "V and Ilyams, X The Ethics of Food or the Moral Basis of Killless Nutrition for Man Colecție de biografii și extrase din lucrările eminentilor gânditori din toate timpurile Cu un articol introductiv "First Stage* of L N Tolstoi M Type Sytin, Ir t "Intermediar* pentru cititori inteligenţi XXXI-]- -{-III pp exemplare rub Dacă adevărul sau valoarea oricărui principiu sau sentiment este măsurat, nu după cât de comun este, ci după modul în care cei mai profundi și mai luminați gânditori l-au tratat în orice moment, atunci, spune autorul, nu va exista un principiu mai ferm stabilit decât una care necesită o reformă radicală a alimentelor Chiar și cel mai superficial student nu poate să nu observe numărul de oameni care au protestat mai mult sau mai puțin puternic în toate timpurile istorice împotriva consumului barbar de carne Autorul și-a pus sarcina de a familiariza cititorul cu opiniile acestor oameni remarcabili Printre filozofi vorbește despre Pitagora, Platon, Seneca, Plutarh, Tertulian, Clement din Alexandria, Porfiriu, Montana, Bacon, Voltaire, Rousseau, Bentham, Newton și Schopenhauer Introducerea atinge, de asemenea, partea teoretică a problemei nutriției fără ucidere Feuilletonul simpatic V Burenin a consacrat cartea cărții: Eseuri critice Nou Ora" Nr (martie) Scrisul lui Williams și alte ediții ale Posrednik* despre vegetarianism sunt tratate în articolul: Natural Nutrition, Week* No , pp - , precum și o recenzie dezaprobatoare a Rus Dumnezeu * , - În alt fel, răspunsul "Colectare Câmpuri* , Index (alfabetic) al autorilor de articole, recenzii, recenzii, nume etc p , plasat în revista "Questions of Philosophy and Psychology* pentru primii patru ani de existență (-) "Încercare filozofie și psiho *, Prinț , sec II, p - Uman, S Vezi Averkiev Wallace Vezi Obolensky nr Ushinsky Vezi Peskovsky Biblioteca "Runivers " FAGE -FARRER (Fage) F agu et, E Hippolyte Taine Rev Bleu, martie Articolul este prezentat în "Revista jurnalismului străin" ("Rus Ob " , s) (Zonul) Faggi, Ad La religione e il suo avenire secondo Eduardo Hartmann Florența Rec nu Lit Centr în "Lumea lui Dumnezeu " io, (Fai) Despre cartea lui Fay (Originea lumii Teorii cosmogonice, antice și moderne Sankt Petersburg,) Notă de K P "Lumea lui Dumnezeu " , Recenzie entuziastă Fainshtein, S Ce este un mnemonic Arta de a întări memoria Odesa Tip Sokolovsky și Pappadato p de exemplare de copeici -

Aceeași ediție a fost publicată în același an fără o notă despre broșura concurentului autorului, domnul Slouscha (vezi p p) În același an au fost publicate a doua ediție revizuită și mărită (pagini, preț cop) și a treia ediție revizuită și mărită (tot p , c k) Dar este suficient să privim pagina din aceste ultime două "ediții" pentru ca un ochi experimentat să observe cea mai nerușinată înșelăciune: aceste pagini sunt ca două picături de apă asemănătoare între ele și repetă aceleași greșeli de tipar spus despre întreaga ediție Pentru a ascunde măcar puțin urmele înșelăciunii, autorul a retipărit copertele și a cerut un nou permis de cenzură pentru fiecare "ediție" Potrivit informațiilor "Dreapta Vs ", a -a "ediție" tipărită în cantitate de de exemplare Pamfletul "mnemonistului" S Feinstein conţine câteva fapte istorice mai mult sau mai puţin interesante despre mnemonică şi diversele ei teorii reclame sincere despre isprăvile miraculoase ale domnului Feinstein Este greu de adăugat că însuşi cititorul va putea să apreciați meritul invocării auto-numitului "profesor de mnemonică", așa cum se numește domnul Feinstein în reclamele din ziare (Falkenberg) Falckenberg, R Geschichte der Neueren Philosophie Notă în "Mir Dumnezeu " i, din Lit Centralblatt Fan-der-Flit, P Ipoteza "Enciclop cuvinte " Brockhaus și Efron, vol VIII, p CC Faresov, A -O I Kablitz (Yuzov) "Rus Viața " Nr Experiența caracterizării literare a unuia dintre teoreticienii populismului Faresov, A Vezi Cernîşevski (Farrer) Farrer, J A Păgânismul și creștinismul Londra și Edinburgh Gafele metodologice sunt remarcate de A G (ilyarov) "Încercare filozofie and Psych " cartea , sec II, p ii c Biblioteca "Runivers " FAUSEK - FILIPPOV Fausek, V Degenerare "Enciclop cuvinte * Brockhaus și Efron, vol X, p s Feling, G Numirea unei femei Locul ei este în familie și în chemarea ei Prelegere publică Tradus din germană M Kantor Ediția lui K-Karbasnikov M Tip Volchaninov p - Aceeași carte a fost publicată la Kiev de F A Joganson sub titlul: Femeia, numirea ei în familie și vocație a -a ed Tradus din germanul G Gomberg Tip Chokolov p Rămâne doar necunoscut când acest pamflet a fost publicat de domnul Joganson în prima ediție, de vreme ce nici în cataloagele librarilor, nici la Sankt Petersburg nu există bibliotecă publică Nu este în întregime clar de ce cititorul rus ar fi trebuit să fie introdus la o prelegere publică destul de proastă de către un profesor elvețian, oponent al egalității femeilor Totuși, "Nou Proceedings* Nr (ianuarie) a publicat o recenzie destul de simpatică Se referă cu simpatie la broșură și A Sh "Rus Rev * , s (Fer e) Influența impresiilor luminoase asupra activității musculare "Dreapta Greutate * Nr Despre experimentele lui Feret Feret Vezi Orlov nr (Ferrero) Suntem bolnavi? "Kn Ned " io, - (Din publicații străine) O expunere a unui articol publicat în Revue des Rev A D oferă o relatare mult mai detaliată a aceluiași articol din Kievl * Nr : Opiniile psihiatrului italian Dr V Ferrero asupra chestiunii degenerării modernului societate Ferrero nu este de acord că vârsta noastră poate fi considerată bolnavă Despre același articol M A Orlov: În străinătate Este adevărat că toată omenirea modernă este infectată cu nevroze? "Trud" yu, - Ferrero, Prof Panama și panamezii din punctul de vedere al noii criminologie Tradus de G "Volzh" Vѣs " nr și Răutatea zilei din punctul de vedere al lui Lombroso Ferrero Vezi Glagolev, Orlov nr feriboturi Vezi Zakrevskyi Fesenko, I O Pedagogycheska besѣdy Despre importanța imitației în educație și formare "Munca" , - Autorul acordă imitației o importanță foarte mare în materie de educație Articolul a fost citit inițial sub forma unui raport în cercul părinte Se prezintă raportul: "Rus Viața* Nr , Nou* Nr (vezi și Imaginea* , p); "Greutate Rev * Nr , p s F e senko o, I O Vezi Yarosh (F ester) Fester, R

Rousseau und die deutsche Geschichtsphilosophie Note în "Mir Dumnezeu* , Apoc philos Filevski, I , s Vezi Grota Filippov, M M Em Kant, viața și activitatea sa filozofică Eseul biografic SPb Tip Soikin și bunuri Societate Biblioteca "Runivers " FILIPPOV beneficii pagini, exemplare cop [Viața unor oameni remarcabili Biblioteca biografică a lui F Pavlenkov] Eseul este scris cu cunoștințe despre materie și este citit cu interes Un loc cuvenit este dat în ea expunerii opiniilor lui Kant Latura slabă a învăţăturii lui Kant, în opinia autorului, nu constă în lipsa de realism, ci în faptul că Kant preia o organizare gata făcută a unei minţi mature, fără a pune câtuşi de puţin întrebarea genezei proprietăţilor spirituale Din acest punct de vedere, va trebui să admitem forme "a priori" de sensibilitate, dar această prioritate nu este altceva decât experiență acumulată, parțial personală, parțial moștenită de la strămoșii noștri Filippov, M M Leibniz, viața și activitatea sa filozofică Eseul biografic Cu un portret al lui Leibniz, gravat la Leipzig de Gedan cop SPb tip Soikin pagini exemplare (Viața oamenilor remarcabili Biblioteca biografică a lui F Pavlenkov) Autorul îl tratează pe Leibniz cu o simpatie nedisimulata și vede în monadologia sa prima încercare de teorie a evoluției Eseul domnului Filippov, la fel ca toate celelalte eseuri ale sale din seria lui F Pavlenkov, poate fi recomandat cu siguranță în atenția cititorului Filippov, M Înșelăciunile sentimentului și înșelăciunile gândirii ("Questions of Philosophy and Psychology", Vol) nr Autorul compară schița domnului Svetchin "Confesiunile unui fost bolnav mintal" cu articolul lui A A Kozlov despre pozitivismul francez G Kozlov vorbește despre filozofi cu pretenții uriașe la profunzimea gândirii și cu o cantitate foarte mică de date faptice și, deși acest lucru gânditorul nu poate fi numărat între numărul de filosofi ignoranți, totuși autorul consideră că este posibil să se vorbească despre înșelăciunile gândirii, în legătură cu articolul acestui filozof despre Taine Potrivit domnului Filippov, domnul Kozlov nu-l înțelege nici pe Taine, nici, în general, sarcinile oricărui fel de filozofie rațională Filippov, M Mind and Faith in "Questions of Philosophy" ("Questions of Philosophy and Psychology", Cartea) "Nou " Nr Autorul consideră că o bună jumătate din articolele revistei sunt, prin natura lor, destul de potrivite pentru o publicație teologică Feuilletonul este dedicat articolelor anilor Vvedensky și Kalenov Autorul consideră că teoria greșit interpretată a automatismului psihic este sursa erorii domnului Vvedensky Nici nu-l simpatizează pe domnul Kalenov Filippov, M Spencer împotriva darwinismului (Inadecvarea selecției naturale Londra) Nou nr În opinia autorului, Spencer face obiecții puternice la teoria lui Weismann Același articol din Revista Contemporană este prezentat de M A Orlov: În străinătate Opinia lui Spencer despre ereditate Trud , - Filippov, M M Filosofie imaginară și filozofie imaginară (La centenarul nașterii lui N I Lobaciovski) "Rus Doamne " io, - Un articol interesant care explică semnificația matematicianului rus în doctrina spațiului Lucrările lui Lobaciovski aruncă o lumină nouă asupra remarcabilului Biblioteca "Runivers " FILIPPOV-FOYNITSKY noi corelații care există între ideal și real, imaginar și real În treacăt, misticii și metafizicienii ajung la care, după cum se poate presupune din concluzia destul de neașteptată a articolului, autorul este înclinat să nege chiar și onestitatea și veridicitatea gândirii și incoruptibilitatea convingerilor Autorul îi reproșează autorului acestor rânduri omisiunea deliberată a lui Lobaciovski în eseul despre filosofia printre ruși, anexat la Istoria noii filosofii a lui Iberweg-Heinze, și explică această omisiune cu simpatia redactorului eseului pentru metafizică Îl

pot asigura pe domnul Filippov că permisul pe care l-a indicat a fost făcut fără nicio intenție rău intenționată Când am alcătuit eseul, l-am cunoscut pe Lobaciovski doar din auzite și nu am putut să-i apreciez semnificația pentru filozofie Despre atitudinea mea față de metafizică nu am fost niciodată nevoit să mă exprim în presă Filippov, M Vezi Alexander Vvedensky, Volynsky Philo Vezi Lurie Filosofia în viața societății și viitorul ei Articolul C "Nou Bp u Nr (septembrie) Viziunea pesimistă asupra viitorului filosofiei exprimată în ultima vreme în Germania pare neîntemeiată Necesitatea filozofiei este înrădăcinată în proprietățile minții umane; eforturile sale determină succesul dezvoltării cunoștințelor științifice; este, de asemenea, un lider important în domeniul politicii practice Fichte Vezi P Sokolov Fisher, Kuhn o Vezi Schopenhauer (Vogt) K Vogt despre elixirul de viață al lui Brown-Sekar Moscova Vd " Nr Retipărit în "Volzh Ves " Nr , Kaz Tel " nr , "Kiev Cuvinte" nr (mai) Scrisoarea lui Vogt de la Frankfurter Zeitng a fost tradusă În ceea ce privește scrisoarea în sine, L E Obolensky dezaproba: Despre tot (Ciudățeniile și mofturile umane) "Od Frunză " nr Foynitsky, I Ya Femeie-criminală "Sev Greutate " , - ; > - - Studiu dotat cu numeroase date statistice O femeie, până în anii înaintați, în delincvența ei seamănă cu delincvența masculină a adolescenței: pasiunea, impulsul, pasiunea sunt trăsăturile ei predominante; capacitatea ei de a-și cântări motivele cu sânge rece este slăbită, iar motivele mărunte provoacă adesea femeilor crime grave care nu le suportă în proporție rezonabilă În creșterea educației femeilor și în angajarea femeilor în muncă corectă și cinstită se află cel mai bun remediu împotriva dezvoltării criminalității feminine Un articol de E Tarn ovs k i y: Issues of Comparative Crime of the Sexes, "Rus Gând" , - , opunând adesea concluziile autoarei cu ale ei Femeia obișnuită, cedând unui bărbat cu puterea minții și energia de caracter, îl depășește în subtilitatea sentimentului moral, într-o aversiune aproape instinctivă față de nepoliticos , Biblioteca "Runivers " FOYNITSKI-HHITROV încălcarea violentă a drepturilor altora În acel moment, când o femeie va fi egalată în morală politică cu un bărbat, va bate ultima oră de militarism Foinipkii, I Ya Factorii criminalităţii "Sev Greutate " Yu - ; - - O trecere în revistă destul de amănunțită a factorilor spațiali, sociali și individuali ai criminalității, cu trimiteri frecvente la literatura de specialitate pe această temă Regularitatea incontestabilă a acțiunilor umane permite, în opinia autorului, autodeterminarea personală la scară semnificativă Pe parcurs, sunt criticate diverse teorii referitoare la problema luată în considerare Articolul a fost citit de autor la Sankt Petersburg societate juridică Vezi rapoartele întâlnirii din noiembrie nr , Rus Zhizn, nr Fonduri egriv Un experiment despre liberul arbitru Tradus de G V Malevansky "Procedurile de la Kiev spirit Acad " , , - ; , - ; , - ; , , - ; io, II- ; , , - ; I- > Traducere gratuită a lui Fonsegrive: Essai sur le libre arbitre, sa théorie et son histoire alin O parte nesemnificativă a traducerii a fost tipărită până acum (o expunere a doctrinelor liberului arbitru înainte de începutul unei noi filozofii) Din anumite motive, editorii nu pun numele autorului pe cărțile revistei, ceea ce poate induce cu ușurință cititorii în eroare Fonsegriv Vezi Ivanovski Frank, Iadul Scurt necrolog "Rus Ves " Nr nr "Volga Greutate / Nr Frank, la naiba Vezi Montesquieu Froschhammer (Necrolog) "Rus Viața "Nu i$i Froshammer Vezi Gorodetsky, Gokhegger (Fullie) Fouillée, A f d Descartes Paris (Les grands écrivains français) Prezintă destul de amănunțit cartea lui V Chuiko, "Vopr filozofie şi Psych ", cartea , secţiunea II, p - F u l e, A Vezi

Ivanovsky, Kozlov, Orlov No Fourier Vezi Warshauer + (- ^ a r a k t e r b) Determinarea caracterului și a abilităților după forma mâinii Nou Ora, Supliment la nr (decembrie) Articolul, evident de natură compilativă, este însoțit de desene a șase tipuri de mâini Khitrov, M Căutarea adevărului (Până la iunie) "Duș Thu " , - M; > - Un eseu popular despre semințele adevărului creștin la filozofii păgâni Khitrov, M Operă creştină Împotriva articolului "Needlanie" a lui Tolstoi Moscova Tip tovarășă I D Sytyna pagini, de exemplare Inițial în "Dushep Cht " ii, - , sub rubrica "Operă creștină și "Needlanie" c Tolstoi" Biblioteca "Runivers HORNE-KHRULEV I I Nevăzând niciun scop moral și sens într-o lucrare dedicată exclusiv aspirațiilor pământești, gr Tolstoi, în opinia autorului, nu a încercat să sublinieze ceea ce ar putea înnobila munca, să o ridice la nivelul de virtute Corn Vezi Orlov Khohryakov, P Despre originea omului din punct de vedere psihologic și critica moralității evolutive a lui Spencer Vyatka Mlishen tip VI - p exemplare eu p cop Știința naturii, rezolvând din punctul său de vedere problema originii omului, în același timp nu numai că atinge, dar și predetermina întrebări foarte importante ale existenței umane Între timp, știința naturii, rămânând în propriile sale limite, ar trebui să se limiteze doar la rezolvarea întrebării dacă organismul animalului din care este produs omul ar putea fi transformat într-un organism uman Dar de aici este încă departe de afirmația că omul a descins de fapt din maimuțe Întrucât, pe lângă elementul pur fiziologic, elementul psihic se manifestă și la animale, pentru a rezolva problema originii omului, psihologia va trebui să compare lumea psihică a animalului cu viața spirituală a omului și să exprime cu siguranță dacă viața mentală a omului s-ar putea dezvolta din viața mentală a animalului În acest scop, domnul Khokhrakov a întreprins o examinare a părții psihologice a întrebării și a ajuns la concluzia că lumea mentală a omului nu s-ar putea dezvolta din funcțiile mentale ale animalelor, deoarece animalele sunt complet incapabile de gândire pur abstractă Autorul apără independența principiului psihic, ca fapt real, proeminent și tangibil vorbind la o persoană; la animale joaca doar un rol de serviciu, ascuns si suprimat de puternica predominanta a proceselor fizice la ele Teoria evoluției, potrivit autorului, nu este în măsură să explice tranziția naturii pur animale în natura umană Dar domnul Khohryakov nu reușește să observe că, oricât de întunecat este principiul psihic la animal, el încă există în el, chiar dacă doar într-un grad mai mic și, prin urmare, tranziția pe care o contestă este destul de posibilă În general, autorul este înarmat împotriva evoluției, pe care o consideră o abstracție metafizică utilă, dar numai în limitele biologiei și fiziologiei Hrulev, S Natura actelor criminale ale bolnavului mintal SPb Tip Komarov IV - p şi frec Raport în ședința comună a secției penale a societății juridice și a societății de psihiatri Între forma tulburării mintale și natura infracțiunii săvârșite sub influența acesteia există o anumită corelație, datorită căreia, în timp, probabil se va putea concluziona de la proprietatea infracțiunii la proprietatea bolii, si invers Această idee de bază este o generalizare din multe cazuri date de autor Vezi recenzia simpatică a lui V Volodimirov în Zhur civil și colț Proiect Nr , o- ; B I Vorotynsky în "Nevr Vest " vol I, nr i, p c De asemenea, articolul de L Slonimsky: Bolnavi mintal în libertate, "Greutate Evr , - (despre acest articol Biblioteca "Runivers " U]' TSVETAEV-CICERO vezi V Chuiko: Journal Review "Od Lista " Nr) I I Stepanov răspunde cu simpatie "Volzh Vest" nr Prezentarea raportului și dezbateri în "Vd SPb gradon " nr Tsvetaev, I V Școlile superioare ale vechilor romani "Rus Greutate " , - ; , - Un studiu savant

interesant al vieții școlare la romani Zeller, E Gimnaziul și Universitatea Pe problema reformei școlare Tradus din germană G A Valker Kiev Tip Kuljenka p de exemplare Pentru universitate, doar gimnaziile clasice pot oferi suficientă pregătire practică Limbajul în sine este deja expresia cea mai directă, cea mai adevărată și mai vie reprezentarea acelor fenomene în care se mișcă viața noastră mentală, lumea gândurilor și sentimentelor noastre Aceasta este semnificația principală a studiului limbilor (Zeller) Z elle G, E Die Philosophie der Griechen i Theil Notă în "Mir Dumnezeu " i, din Lit Centralbl Tsigen, T , Dr Psihologie fiziologică (Leitfaden der phy-t siologischen Psychologie) în prelegeri Traducere din germană M Miloslavsky, editată de V F Chizh Cu de desene în text SPb , Tip Erlich cop pagini exemplare [Biblioteca științifică populară, publicată de F Ldblynkobyli(r)] Ziegen contravine învățăturii lui Wundt despre apercepție, care este acum puternic înrădăcinată în Germania și se învecinează strâns cu psihologia engleză Potrivit autorului, oriunde Wundt a întâlnit un proces mental greu de explicat, el l-a atribuit imediat apercepției Scopul cărții este să arate că nu este nevoie de apercepție Deși autorul și-a intenționat opera pentru oameni de știință naturală și medici, cartea sa nu poate fi considerată un lux nici în literatura științifică populară rusă Singura păcat este că traducerea nu este întotdeauna bună Recenzii destul de înțelegătoare în noiembrie Vr "Nr (aprilie), A B, în" Rus Viaţa " Nr "Rus Gândirea" p vorbeşte cu multă simpatie despre opera lui Ziegen Scurtă recenzie în "Kn Greutate s Ziegler Vezi A Ostrogorsky (Cinici) Ceva despre cinicii antici Kaz Nr (retipărit din Sarat List) O notă despre conținutul faptic Din "Biesiada Literacka" Cicero, M T Despre natura zeilor Traducere de S B "Gymnasium" , -h, i- ; , - , i-ib (traducere încă neterminată) Traducerea este însoțită de note mici Traducatorul s-a străduit să fie aproape de original, ceea ce explică limbajul dificil al traducerii Cicero, M Tullii Tratate filozofice despre bătrânețe și prietenie Traducere de I Semenov M Tip Volchaninov pagini kop Tratatele sunt traduse într-un limbaj stângaci, care amintește de sub- Biblioteca "Runivers " CHELPANOV-CHEMENA * liniarii Nu s-a făcut nicio notă la traducere, dar pentru asta i-a fost prefațată o prefață scurtă și vagă Dezaprobă traducerea "Rus Gând" io, Telpanov, E I Glazomer și iluzii vizuale "Încercare filozofie " cartea , secţiunea II, p - cartea i , p i- Sunt analizate iluziile (cu desene corespunzătoare), care, potrivit geneticienilor, confirmă teoria lor despre originea spațiului Autorul însuși se abține de la o judecată hotărâtoare asupra acestei chestiuni, întrucât, în opinia sa, încă s-a strâns un număr insuficient de fapte Chelpanov, E Despre natura timpului "Încercare filozofie and Psych " cartea J , sec I, pp - Studiul naturii psihologice a timpului duce la convingerea că timpul ni se pare cel mai prelungit în acest caz, dacă conștiința este umplută cu cel mai mare număr de imagini Dar o serie succesivă de imagini în sine nu poate încă dyatt ne ideea de durată Această idee poate fi obținută numai combinând într-un singur act de gândire stările de spirit trecute și prezente Estimarea timpului depinde de unele funcții ale organismului nostru, de viteza de schimbare a imaginilor și de numărul acestora Prin urmare, simțul timpului este condiționat de organizarea fizică în general Timpul este în întregime o creație a sufletului Chelpanov, E Vezi Selly, Shtumf Chemena, I A Darwinism Un studiu științific al teoriei lui Darwin despre originea omului Ediția autorului Odesa Tip Cartierul general al trupelor din districtul militar Odesa XII-f- p exemplare frecați cop Autorul este ocupat cu întrebarea bătrână, dar în același timp veșnică

tânără despre originea primului om de pe pământ Pe baza concluziilor luminarilor științei, el analizează teoria lui Darwin După o scurtă biografie a acestui om de știință naturală, autorul oferă o schiță generală a doctrinei materialiste despre originea omului și, atingând predecesorii și contemporanii lui Darwin în doctrina sa despre om, atinge puțin punctele de vedere ale lui Darwin însuși O parte mult mai mare a cărții este dedicată grupării acelor date științifice, care, în opinia autorului, sunt direct în contradicție cu teoria lui Darwin Ce științe nu se cheamă domnul Chemena să-l ajute! Aici cititorul va găsi, grupate în capitole separate, datele antropologiei și istoria culturii, și anatomiei și fiziologia cu embriologia, și patologia și matematica (!), Și geologia cu paleontologia, și psihologia și logica, și lingvistică, ca să nu mai vorbim de teologie Destul de neașteptat pentru autor, cititorul poate avea un gând: este într-adevăr atât de șubredă acea teorie, care a fost dusă și încă este purtată nu numai de amatori, ci și de reprezentanții științei?! Foarte lipsit de compasiune răspunde "Rus Gândirea" , s G Chemena a pregătit ceva de genul okroshka din materiale literare, a echipat-o cu propriile sale invenții, a distribuit aceste materiale pe rubrici, iar rezultatul a fost un studiu științific Tot vastul său arsenal, parcă pe * Biblioteca "Runivers " CHERNYSHEVSKII dovezile științifice ale inconsecvenței darwinismului nu sunt altceva decât gunoi fals, menite să orbească gândurile cititorilor creduli - În același sens, și recenzia "Rus Dumnezeu " , - : ar fi mult mai productiv pentru domnul Chemena dacă ar avea grijă, în primul rând, să-și armonizeze limba cu gramatica rusă, și să-i lase în pace pe Darwin și pe Moise, întrucât nu merg deloc a se angaja în polemici, în În sfârșit, S Glagolev răspunde și el dezaprobator: O nouă operă anti-darwinistă , - În opinia sa, oamenii care nu cunosc științele naturii se vor îmbogăți, grație cărții domnului Chemena, cu cunoștințe false și fantastice, iar oamenii familiarizați cu aceste științe, dar înclinați în același timp spre darwinism, vor primi o nouă bază pentru a afirma că numai prin neînţelegere sau ignoranţă (Chernyshevsky, N G) Articole critice Pușkin Gogol Turgheniev Ostrovskii Lev Tolstoi Shchedrin și alții ("Sovremennik" -) SPb Tip Tihanov p p M Protopopov vorbește cu deosebită entuziasm despre această colecție de articole critice: Cartea inteligentă "Rus Gând" i, yuo- Aceasta nu este doar o carte inteligentă, ci și o nobilă În adevărata ei armonie filozofică, în ideea ei de bază, în sentimentul ei uman care o încălzește, această carte este un fenomen literar remarcabil Ideea progresului social în sensul îmbunătățirii condițiilor generale de viață și ca cea mai sigură cale către educația morală și mentală a oamenilor este curentul principal al cărții Recenzie simpatică de A Faresov, "Ist Vest " s, - (Cernîşevski, N G) Estetică și poezie - Relația estetică a artei cu realitatea "Despre poezie" de Aristotel "Cântece ale diferitelor popoare" Articole critice despre poezia rusă Lessing, timpul, viața și activitățile lui ("Sovremennik" -) Ed M N Cernîşevski SPb Tip Tihanov pagini de exemplare frecați Apariția acestei colecții a venit la îndemână Campania împotriva liderilor anilor şaizeci, întreprinsă într-o anumită parte a jurnalismului, a servit într-o anumită măsură drept motiv pentru faptul că, recent, un interes deosebit a fost relevat în scrierile lor Dar, indiferent de această împrejurare întâmplătoare, nu este inutil ca cititorul să-și reîmprospăteze în memorie părerile despre artă, care până de curând avea o predominanță notabilă în literatura rusă Disertația despre relațiile estetice ale artei este unilaterală, dar scrisă inteligent ("Rus Thought" , p) Potrivit lui M Protopopov: Ethics and Aesthetics (ibid , p p), Cernîșevski și-a

îndeplinit perfect latura negativă a sarcinii, dar cea pozitivă și cea mai importantă - definiția relației etice a artei cu realitatea - a fost lăsată complet la umbra de el G Protopopov propune mai ales idealul lui Pisarev, în serviciul căruia îl cheamă pe fiecare poet adevărat M Yuzhny atacă Muntele Protopopov Feuilleton literar-critic Nici etica, nici estetica "Cetăţean" nr Biblioteca "Runivers " CERNIȘEVSKII-CHISTOVICI j j M Plotnikov îl tratează pe Cernîșevski cu simpatie: O veche dispută în fața noilor judecători Volzh Vest " Nr Note foarte simpatice în "Vest Ebr " , uss , "Rus Vd " Nr (semnătură: --b -b) și A Faresov a, "Ist Vest " , - USD Potrivit lui V G (Fantezie și viață "Cărțile săptămânii" * , -), Cernîșevski nu s-a gândit deloc să fie un "revoluționar al esteticii", deoarece legendele ambulante despre el îl fac, dimpotrivă, el era într-adevăr conservatorul ei mocnit în comparație cu distorsiunile amatorice ale ei care predominau la acea vreme Neobservând contradicțiile și riscurile din raționamentul său teoretic, el alege instinctiv calea absolut corectă când începe să examineze operele reale ale poeziei O notă incoloră în New Timp " Nr p (n martie) Chernyshevsky, N G Vezi Boborykin, Volynsky Che h ott, V Max Nordau despre Wagner "Kievl" nr Apărarea celebrului compozitor din caracterizarea pseudoștiințifică a lui Nordau H e w și X i n y, Soare Filosofia poetului ("Atomistica voinței" de Hamerling) nr , O expunere a operei lui Hamerling: Atomistik des Willens Beitrãge zur Kritik der modernen Erkenntniss Hamburg Filosofia poetului, potrivit autorului, nu reprezintă un nou sistem original Gamerling amintește de J Bruno și de filozofii primei perioade de tranziție a noii filosofii Chizh, VF La doctrina crimei organice Arhiva Psihiatriei, vol XXI, nr i, p - Un caz din practica autorului Absența fundamentelor morale, împreună cu tocirea sentimentelor morale și îngustarea sferei de conștiință din cauza bolii, au condus la acte imorale și criminale Chizh, V Al treilea congres internaţional de antropologie penală de la Bruxelles "Întrebări de filosofie", dep II, carte ib, p i- Prezentarea rapoartelor la congres Autorul nu-și ascunde simpatia pentru învățăturile lui Lombroso Chizh, VF Elemente de personalitate (Articolul doi) "Vestn pană și curte psihiatrie si neurologie Anul X, numarul i, p - (nefinalizat inca) În primul articol (Gr VII, pp i-) autorul a oferit într-o formă concisă un rezumat a ceea ce se știe despre elementele personalității Alegând învățături diferite, uneori contradictorii, el a încercat să deschidă calea pentru studii ulterioare În acest articol, el își expune propriile observații și doar foarte rar întărește dovezile cu referiri la opiniile oamenilor de știință Autorul se limitează deocamdată la o analiză a celor mai simple elemente ale personalității - sentimentele în legătură cu organizarea fizică Chizh, V Vezi Selly Chistovici, I A (-) Necrolog "Nou" nr ; "Peterb Listă" nr ; "Petersburg Gaz " Nr ; "Rus Pal " Nr p s (cu portret); Moscova Biserică Vd " Nr , p p (retipărit din "Mosk Vd "); "Stran " ii, ISS Biblioteca "Runivers " y] SENSIBILITATE-SHARPE Chu se ramifică la senzații de durere "Dreapta Greutate " Nr O mică notă Chuiko, V Mai multe despre Ten "Od Frunză " nr Valoarea lui Taine nu constă în concepțiile sale filozofice, ci în talentul său literar Chuiko, V Ernest Renan "Probleme de filosofie , dep I, p n- Autorul încearcă să urmărească dezvoltarea concepțiilor filozofice ale lui Renan în cele mai importante lucrări ale sale Chuiko, V V Ernest Renan (Despre moartea lui) "Ob " x, - În morală, ca și în estetică și metafizică, Renan nu vede niciun obiect, îl transformă în poezie Chuiko, VV Idealuri publice pr Nietzsche "Ob " , - Nietzsche este un moralist ciudat care neagă toate fundamentele moralității Articolul se bazează pe expunerea opiniilor lui Nietzsche,

realizată de V P Preobrazhensky Chuiko, V Vezi Averkiev, Avrelin, Volynsky, Merezhkovsky, Milyukov, O T V , de Roberty, Rozanov, Slonimsky, Sluchevsky, Veev Solovyov, Fulier, Hrulev Charcot Necrologul lui "Nou" Kg "Nou Bp " Nr (august) "Rus Ves " nr (vezi și "Volga Ves " nr) "Fiule Din / Nr "Drept Primăvara " nr "Mosk Vѣd " Nr "Ned " Nr , - "Niva" K , p (cu portret) "Toata lumea Il " Nr , p s (de asemenea) "Rus Life" (retipărit în "Lumea lui Dumnezeu" , s) "Kaz Tel " La p "Kievl " Kg "Kiev Sl " Kg (august) din "Od Listka" "Nou" nr , p ss (cu un portret și fotografii) Portretele sunt, de asemenea, în anexa Săptămânală la "Son Ot" Nr , p , în "Petersburg Viața" K , p Referitor la moartea lui Sharko, vezi A Suvorin: Litere mici XXXX "Nov Vr No $ (august) Raționamentul domnului Suvorina este foarte nemulțumit, carte Meshchersky: Dnevnyky, "Grazhd " Nr Există două ilustrații în anexa la Nr "Nov Vr ": i) Doctorul Sharko printre pacienții săi din Salpetriere;) Doctorul Sharko efectuează experimente Sharko Vezi Kovalevskyi, Kolotynskyi, Korngold, Kohomskyi, Orlov No , Rosenbach, Svyatskyi (Ascuţit) Sharp, Frank S Elementul estetic în morală și locul său într-o teorie utilitară a lui Moráis Londra Rec nu Librărie въ "Mir Dumnezeu " De asemenea L E Obolensky: Despre tot Frumusețe și moralitate "Unul Lista" K Dacă idealurile moralității nu coincid în niciun caz întotdeauna cu idealurile frumuseții, atunci aceasta, în opinia domnului Obolensky, depinde de faptul că condițiile pentru dezvoltarea moralității nu au fost întotdeauna și peste tot aceleași Peste tot, oamenii se străduiesc să îmbine frumusețea cu ideile morale Biblioteca "Runivers " SHAFRANOV-SHESTAKOV Shafranov Filosofia și știința poporului rus Emisiune eu si Îl avem pe Indrik, fiara tuturor animalelor, tatăl SPb Tip I Skorokhodova p , EI<z Acest pamflet curios nu era la Sankt Petersburg bibliotecă publică, iar redactorul Anuarului nu l-a găsit în librării Shvanebach, XX Vezi Comenius Şvetsov, V Din domeniul ştiinţific "Son Ot " Nr Retipărit în "Volgar" Nr Despre contoarele Inodi și Gengaus Gengaus a jucat pe scena din Sankt Petersburg gradina zoologica Şvetsov, V Din domeniul ştiinţific "Fiul din " Nr În ceea ce privește conversațiile academice despre femei Vezi Buchner, Lombroso, Nikols și Bailey " Shvetsov, V Vezi Sikorsky (Shelga sj) Schellhas, P Der Wert des Lebens und die Be-deutung des Todes Notă în "Lumea lui Dumnezeu" din Westerni Monatshefte Schelling Vezi Zelenogorsk, P Sokolov, Yarmerstedt Shepping, D O , bar Simbolismul numerelor (Tipărire separată de "Note filologice") Voronezh Tip V Isaev pagini Copie Yuo Sunt comparate date curioase despre simbolismul numerelor până la (cu excepția lui și și) (Cherbulier) Che^buliez, V L'Art et la Nature Paris Rec nu Polybiblion въ "Lumea Dumnezeu " Shestakov, P D Gânduri despre educație în spiritul ortodoxiei și al naționalității Editura ^ carte magazin A Dubrovin Kazan Tip universitate VI+ p exemplare cop În "Gândurile asupra educației", fostul administrator al districtului educațional Kazan se transformă adesea într-un panegiric al procedurilor care există în prezent în gimnaziile și școlile adevărate Adevărat, aproape toate problemele principale ale educației sunt atinse în cartea sa, dar sunt atinse superficial, fără o analiză adecvată, atât datele psihologice de care educatorul trebuie să țină seama, cât și condițiile în care se află societatea modernă În unele dintre opiniile sale, autorul urmează sfaturile celor mai buni teoreticieni ai pedagogiei (pedepsele, recompensele) , vizibilitate în predare etc), în timp ce la alții nu poate refuza "Experiența grea", spune el, de exemplu, "a arătat că chiar și pentru o creatură mică, nevinovată, cu voință slabă, voința și libertatea excesivă nu aduc decât rău: proeminentă urechile (!),

picioarele strâmbe, zgârieturile adânci pe față și pe corp și alte răni, uneori foarte grave, au fost rezultatul oferirii copilului de libertate completă de acțiune Nu vedem același lucru la adolescenți și la bărbați tineri , și chiar și la adulții complet adulți, care aruncă de pe frânghiile legii și sar în deplină libertate, ca fără cai de căpăstru?" - Inițial, "Gândurile" au fost plasate în "Ver și Raz " Scurtă recenzie în "Carte Vѣs " io, p Anuar filosofic, I % Biblioteca "Runivers ту шилтовъ-шолцъ * Shiltov, A M , Ph D , Prof Despre nemurirea sufletului Harkov Publicat de Y M Shiltov Tip Administrația provincială IV-f-uS și și tab de exemplare și ruble Cel mai prețuit vis al vieții autorului a fost să apere sufletul sau, așa cum spune el, "psihicul", de tot felul de negatori Adevărat, el nu-și ascunde că tot ceea ce exprimă în conversațiile sale despre suflet, este doar o ipoteză bazată atât pe logic și El găsește aceste date în fenomenele de telepatie, somnambulism, etc Potrivit domnului Shiltov, acțiunile inconștiente ale subiectului în timpul experimentelor telepatice, soluția inconștientă a forței mintale inconștiente numai mintale , cu alte cuvinte, la activitatea eului nostru interior În raționamentul autorului, experimentele asupra acțiunii voinței la distanță și asupra clarviziunii somnambulistice par să aibă o importanță decisivă: le-a atribuit aproape întreaga sa carte, și interlocutorului său admite că a ucis suflete născute în nemurire numai după o serie întreagă de experimente de acest fel Astfel, în cartea domnului Shiltov avem o încercare, aproape prematură, de a folosi fenomene care nu au fost încă suficient studiate pentru a justifica unul dintre credinţele primordiale ale omenirii Știința naturii, potrivit domnului Shiltov, nu numai că nu poate contesta credința creștină în nemurirea sufletului, dar trebuie să o recunoască dacă vrea să fie consecventă Recenzie incoloră în "Cetăţeanul" nr Shiryaev, N Paracelsus (de ani de la nașterea sa) "Niva* Nr , p H ÓCC (cu un portret) Un mic articol popular, în mare parte conținut biografic (Schiff) Aniversarea lui la Geneva Corespondență E K-oh "Rus Viața* Nr Este dat un discurs plin de spirit al eroului zilei despre relația dintre fiziologie și toate celelalte științe (Schmid Kunz) Schmidkunz, H Psychologie der Suggestion Notă în "Mir Dumnezeu " I, din Apoc philos (Schmidt) Schmidt, C Gnostische Schriften in koptischer Sprache ans dem Codex Brucianus Leipzig E Raddov prezintă publicația "Vopr Phil și psiho ", Prinț , dep II, p s Scholz, Friedrich, Dr Dezavantaje în caracterul copilului, sau a doua carte de aur Instrucțiuni pedagogice pentru casă și școală Tradus de K S Zvonitskaya Notele traducătorului Kiev Tip S Kul-soţia III - Ó+ p , I OO EKZ C p Traducatorul, din motive cunoscute numai de ea, a considerat necesar să dea cărții obișnuite a lui Scholz un al doilea titlu și să o numească cartea de aur Așa au numit criticii francezi cartea lui Ammon "Die ersten Mutterpflichten", iar, în opinia traducătorului, cartea lui Scholz merită același nume Sunt foarte puține note de la traducător Biblioteca "Runivers" SCHOLZ - SCHOPENHAUER Nu prea înțelegător, atât despre carte, cât și despre traducerea ei, "Rus Gândul "yu, Scholz, Friedrich Anomalii ale caracterelor copiilor Ghid pentru educația la școală și acasă Traducere din germana M Tip Richter +P str cop Inițial, în anexa la "Vst Apoc ", Nr - Lucrării lui Scholz a primit o onoare nemeritată: a apărut în două traduceri deodată Caracteristicile copiilor anormali nu sunt deosebit de profunde Schopenhauer, A Lumea ca voinţă şi reprezentare Dovezi suplimentare ale principalelor prevederi ale doctrinei pesimiste Traducere de H M Sokolov SPb Ed librar M V Popov Tip Soikin VI+ p de exemplare frecați Admiratorii filozofiei lui Schopenhauer, dintre care

avem destul de mulți, vor întâlni cu deplină simpatie apariția într-o bună traducere rusă a volumului II al lucrării "Lumea ca voință și reprezentare" Traducerea este precedată de o mică traducere introducere despre soarta scrierilor pustnicului de la Frankfurt , atunci nu același lucru se poate spune despre ediția în sine: lucrarea este tipărită neglijent, pe hârtie de diferite grade, iar uneori cu cerneală atât de săracă încât unele pagini sunt greu de citit Răspunde cu simpatie "Ned " Nr , p s , F Ch în "New Vr " Nr (noiembrie) (Shopenhauer) Gândurile lui Schopenhauer despre educație (Trad de A Neifeld) "Shk Recenzie " Nr i , - Schopenhauer, A Despre scris și despre stil Traducere cu prefața cărții D Tserteleva SPb Tip Stasyulevici Vll-f-óo pagina exemplare cop Aceasta este a treia traducere a scurtei lucrări a lui Schopenhauer în limba rusă Traducerea este prefațată de prefața cărții Tsertelev, în care atrage atenția asupra faptului că o largă publicitate necontrolată, în care s-au gândit să găsească un leac pentru toate afecțiunile sociale, a devenit ea însăși un instrument de exploatare nerușinată a publicului, a indivizilor și a instituțiilor Dar rezultă, după cum crede traducătorul, că trebuie luate măsuri pentru a limita libertatea presei? Nici presa non-liberă, până la urmă, nu strălucește cu virtuți morale deosebite Nu lăudați traducerea lui A B în "Rus Viața " Nr Scrisorile și testamentul lui Schopenhauer Nou Vr ", la L K' Nr (martie) Notă de ediție: Schopenhauer- Briefe, cu note de Schemann (Schopenhauer) Schopenhauer-Briefe Sammlung meist ungedruckter oder schwer zuganglicher Briefe von, an und über Schopenhauer Mit Anmer- kungen und biographischen Analekten herausgeg v L Schemann-Leipzig Privind aceste scrisori, Shperk ("Întrebări de filosofie și psihologie", cartea , secțiunea II, p iooss) se oprește asupra celor dintre ele în care le definesc Biblioteca "Runivers " ί θ SCHOPENHAUER- SHPERK fie procesul creativ intern este divizat, fie atitudinea gânditorului față de produsul creativității sale, fie starea de spirit pe care creativitatea o trezește în el Schopenhauer, A Eristica sau arta argumentării Traducere cu prefața cărții Tsertelev Ed al -lea SPb Tip Stasyulevici Λ PI-|-b p de exemplare cop Noua ediție Eristica a fost realizată cu aceeași grijă ca și edițiile anterioare Schopenhauer Smt Bulgakov, Watson, Caro, Kuno Fischer, Litvinova, Yasinsky Speer, Theodore Metafizica este un proces mondial Fundatia Spb Tip V Mѣstnika str de exemplare de loturi Acest mic pamflet, în care autorul încearcă să surprindă întreaga esență a proceselor lumii, poate servi drept o șaradă filozofică curioasă pentru cititor O persoană străină de metafizică este izbită mai ales de schema procesului de formalizare, care constă din următoarele etape: I fiinţă; II ființă a ființei; III existența inexistenței; IV inexistența ființei; V inexistenţa inexistenţei (i); VI inexistenţa inexistenţei ( ); VII inexistenţa Justiția cere însă să se constate că autorul dă doar propriile prevederi, fără a le dezvolta Dar într-un asemenea caz, nu poate scăpa de reproșul că s-a grăbit prea mult în publicarea operei sale, fără să-și fi pregătit prevederile Shperk, Fedor Se marchează ca material psihologic (Etude) "Şcoală Revizuiește L(r) Dintre tot ce a scris domnul Shperk până acum, acesta este poate singurul articol inteligibil pentru cititorul obișnuit Autorul consideră mărcile un material psihologic bogat, care, chiar și într-un tratament foarte primitiv, poate arunca multă lumină asupra relației reciproce dintre diferitele forțe ale sufletului uman Shperk, Ed V V Rozanov (Caracteristicile experienței) "Cetăţean" nr În această experiență izbitoare de caracterizare, care ocupă vreo cincizeci de rânduri din ziar, autorul,

cu o extraordinară încredere în sine, rostește că sfera domnului Rozanov este filosofia sau psihologia istoriei, iar în acest sens, în opinia domnului Shperk, el este un adevărat reprezentant al unei filozofii specific ruse În zadar va fi ca cititorul să încerce să găsească chiar și cea mai mică urmă a unei dovezi a acestor afirmații Shperk, θ sistemul lui Spinoza SPb Tip Localist p de exemplare cop Un pamflet cu un titlu atât de tare va satisface cu greu așteptările cititorului Sarcina autorului este de a explica psihologic originea spinozismului din scolasticism Îi tratează pe Kant, Hegel și Schelling de parcă ar fi niște idioți; pe de altă parte, are o înclinaţie emoţionantă spre anumiţi scolastici Domnul Shperk își împletește propriile opinii în sistemul lui Spinoza, atribuindu-le lui Spinoza Recenzie ironică despre un Petersburger: O mică cronică Nou VRL Biblioteca "Runivers " SHPERK-SHTEIN i i Nr (mai) Potrivit "Rus Dumnezeu " , - , raționamentul domnului Shperk amintește în mod surprinzător de actul de echilibrare filozofic al scolasticii Shper k, θ Vezi Debolsky, Piopenhauer Shranka, E M Vezi Ryzhkov Schroeder, Felix Vezi Bulgakov, Obolensky, Tolstoi Shrenk-N despre qing Vezi Danillo Shteinberg, O N Lumea și viața Aforisme din literatura mondială Selectat și tradus de O N Steinberg A doua editie Tip Landou SPb VSh-+-p frec Culegere de de zicători, proverbe și zicători, adesea împrumutate din scrieri filozofice Traducerea este departe de a fi impecabila Ce înseamnă, de exemplu, expresia: "virtutea nu devine fără copii"? (p) Prima ediție a cărții a apărut la Vilnius în Nu există modificări în noua ediție Steinfeld, Pavel, corn, inginer Despre unitatea cauzei tuturor fenomenelor naturale Ipoteză Ekaterinburg Tip Mekler, yui p și tabele de desene de exemplare Această lucrare merită atenția cuvenită Parțial pe baza cercetărilor existente, parțial pe baza propriilor experimente și calcule destul de simple, autorul se angajează cu îndrăzneală să clarifice esența diferitelor fenomene naturale După ce a stabilit că abilitatea de a gravita către alte puncte materiale este o proprietate inerentă tuturor punctelor materiale și grupurilor lor, autorul demonstrează că spațiul este infinit și etern Dar nu a existat nici un moment în care materia în mișcare să nu existe în spațiu și, prin urmare, materia trebuie considerată eternă Cauza inițială a mișcării materiei ar putea fi o distribuție neuniformă a materiei în spațiu, dar deja în momentul apariției sale în spațiu, materia era distribuită neuniform și, prin urmare, nu putea exista un astfel de moment în care materia să fie la odihnă Cauza acestei mișcări eterne este gravitația Capacitatea atomilor individuali ai materiei care se deplasează în spațiu de a gravita unul spre celălalt este suficientă, potrivit autorului, pentru ca grupurile de atomi să se manifeste: elasticitate, capacitatea de a se respinge și capacitatea corpurilor de a intra în compuși chimici Orice fenomen fizic și chimic poate fi redus la aceste motive Astfel, se poate ajunge la concluzia că prima și singura cauză a tuturor fenomenelor fizice și chimice este aceea că materia, constând din atomi individuali capabili să graviteze unul spre celălalt, este distribuită neuniform în spațiu Prin această ipoteză, autorul mai vrea, deși într-o oarecare măsură, să explice cauza acelei serii de fenomene foarte complexe care se numesc fenomene psihice Totuși, domnul Steinfeld, în cartea luată în considerare, nu face nicio încercare de a-și aplica ipoteza în domeniul psihic (Stein) S t e i p, Weltanschauung und ihre Gefahren de L Friedrich Nietzsche Deutsche Rundschau Den -zece martie Notă simpatică de E G "Rus Ob " , s Biblioteca "Runivers " i STIRNER - EICHELMANN Stirner Vezi Bulgakov, Orlov Shtrumpel, Adolf, Dr , prof Pe

influența imaginației asupra apariției și tratamentului bolilor Prelegerea introductivă Traducere din limba germană M Ya Kantor, ed Dr V A Weisbrod Ed K Karbasnikova Moscova Tip Volchaninov i p de exemplare cop În acest scurt articol, tradus într-un limbaj destul de greoi, autorul oferă câteva fapte generale care ilustrează procesul de apariție a bolilor sub influența reprezentării, iar apoi ia în considerare rolul important pe care îl joacă reprezentările în tratamentul bolilor Abordând asupra metodelor de aplicare a terapiei psihice, autorul se pronunță cu tărie împotriva hipnotismului ca remediu medical Feedback simpatic de la A B în "Rus Viața* Nr (Shtumf) Stumpf Psihologie și Erkenntnisstheorie Munchen E Chelpanov introduce pe larg această lucrare în "Vopr filos ", carte , dep II, p - (III tekl) S t ô cu k , Alb Geschichte der christlichen Philosophie zur Zeit der Kirchenvãter Mainz O recenzie foarte nefavorabilă este dată de A Gilyarov, "Vopr filozofie and Psychol ", cartea , sectiunea II, p p DC e g l despre în b, D Vezi L Tikhomirov (Shcherbinin, N I , Dr) Post de zece zile "Ziua* Nr (l-a martie) Rezumatul raportului Dr Shcherbinin în comunitatea de sănătate publică θ Animalele sunt criminale "Pacea lui Dumnezeu* i, SS Bazat pe Addozio: Bestie delinquenti Fapte din trecutul îndepărtat E Cum funcționează influențele psihice? Eseu despre psihologie "Pacea lui Dumnezeu " I, - ib Eseul compilativ Edison despre esenţa vieţii Nou Timp", app kb Nr (martie) Edison visează să poată evoca voluntar forța vitală mecanic sau chimic Aiken, R Vezi O T V Eichelman, O , prof Eseu istoric despre doctrina statului drept Din prelegeri despre istoria filozofiei dreptului, citite studenților din Imp universitatea din st Vladimir în - an Kiev Tip gaz "Kievskoye Slovo* pagini exemplare Cartea a fost tipărită, evident, în scopul predării universitare și conține un rezumat al concepțiilor filozofice despre drept și stat până la Rousseau inclusiv Caracteristicile autorului sunt uneori păcătoase de incertitudine Deci, în opinia sa, Aristotel este numit realist pentru că a schimbat doctrina idealistului Platon despre idei, transformând-o Biblioteca "Runivers " EXNER-ELYIE l j în doctrina formelor, a aplicat metoda experimentală pe scară largă, iar cu mare pricepere a măsurat deducția cu inducție (p) Prezentarea în sine suferă adesea de margini aspre, dintre care ar putea fi citate destul de multe exemple Exner Vezi Brentano Elba Un nou aspect Rud Virchow despre darwinism Moscova Vd / Nr Un articol de ziar care nu reprezintă nimic special Vezi și: Opinia lui Virchow despre teoria lui Darwin "Colectie Niva" , s Elpe Scrisori științifice Explicații suplimentare Nou Ora " Nr (ianuarie) Explicații suplimentare despre esența vieții cu referiri la A A Kozlov și Bunge Niciuna dintre schimbările din organism, în măsura în care este o schimbare vitală, nu este supusă interpretării materialiste Viața este inseparabilă de suflet, deoarece este o reflectare în materie a activității creatoare a celei mai înalte puteri spirituale Elpe Scrisori științifice Nu o luptă pentru existență, ci o unire a vieții pentru viață Nou Ora " Nr (ianuarie) Referitor la discursul prof IP Skvortsova "Care este puterea vieții" (Harkov), autorul se răzvrătește împotriva doctrinei mecanice dominante a vieții, care ridică lupta pentru existență la înălțimea unui principiu universal Elpe Scrisori științifice Viață și căldură Nou Ora " Nr (decembrie) Ca și cum pe lângă experimentele picților asupra vieții la temperaturi scăzute, autorul examinează cercetările asupra vieții la temperaturi ridicate și ajunge la concluzia că doctrina biologică a adaptabilității condițiilor interne la condițiile externe este insuportabilă Elpe Scrisori științifice Viață și frig Nou Ora " Nr (noiembrie) Pe baza experimentelor lui

Pictet privind influența temperaturilor scăzute asupra ființelor vii, domnul Elpe încearcă să demonstreze că viața este începutul unui ordin superior, care nu se încadrează în cadrul îngust al unei viziuni mecanice asupra lumii Elpe Scrisori științifice Pretenții zadarnice ale spiritismului Nou (martie), (aprilie) și (aprilie) Eroarea spiritismului constă în faptul că pretinde că deschide sufletul unei persoane prin diverse feluri de experimente, să-l aducă în comuniune directă cu lumea spirituală, uitând cu desăvârșire că există o singură cale de încredere pentru aceasta - întoarcerea către sine, spre lumea interioară a cuiva Autorul obiectează articolului lui A N Aksakov din "Rebus" nr și - este vorba despre experimente cu Eusapia Paladino pentru a ajunge la concluzia, care este dezamăgitoare pentru spiritism, că în aceste experimente există tot ceea ce exprimă fizicul brut puterea și absolut nimic care să caracterizeze puterea spirituală Descrierea experimentelor se bazează pe raportul lui Richet din "Annales des sciences" Biblioteca "Runivers " ELPE - ESPERANCE psihici*, , nr Spiritualismul, potrivit domnului Elpe, nu este altceva decât un fenomen psihopat Răspunsul lui A N Aksakov este articolul Nu "adevărul adevărat" al domnului Elpe despre spiritism și experimentele profesorului Richet (scrisoare către editor), "Nou " Nr și (tot "Rebus" ¿Nè , p oı- ; nr , pp -), ceea ce indică faptul că domnul Elpe a scris despre experimentele cu Paladino pe baza unor rapoarte la mâna a doua și că recurge adesea la supraexpunere Elpe, la rândul său, respinge acest lucru: Două cuvinte despre feuilletonul domnului Aksakov în Novostiakh (Scrisoare către redactor) Nov Vr Nr (mai), iar apoi o altă scrisoare către redactor: Despre al doilea feuilleton al domnului Aksakov în Novostiakh, nov Vr Nr (mai) Pentru a-l ajuta pe domnul Aksakov, unul dintre abonații Rebus s-a înaintat: Ca răspuns la domnul Elpe "Reb" Nr , p s L E Obolensky a apărut în rolul de arbitru: Spiritism și Știință (Cu privire la controversa dintre domnul Elpe și domnul Aksakov) Nou Nr (retipărit în Rebus Nr , p joicc ; Nr , p CC) Afirmația lui Elpe că acțiunile lui Paladino sunt șarlatanism este la fel de antiștiințifică ca și convingerea spiritualiștilor despre adevărul incontestabil al fenomenelor spiritualiste Pe partea lui Elpe stă L T (Ikhomirov): Cronica presei Spiritism și credință "Rus Rev " , CC Elpe Vezi Bekhterev, Wundt, Ivantsov, Moceo, Neurological Bulletin, Sikorsky (Elzelt-Nevin) Oelzelt-Newin, A Ueber sittliche Dispositionen Notă în "Lumea lui Dumnezeu" i, , din Apoc philos E(ngelhar)dt, M Darwin "Enciclop cuvinte " Brockhaus și Efron, vol X, p SS Engelhardt, M Cronica științifică "Nou" nr Pe legătura dintre impresiile auditive și vizuale, pe baza cercetărilor lui Gruber asupra auzului colorat, precum și asupra limbajului maimuțelor, pe baza cercetărilor lui Garner Engelhardt, M Cronica științifică Modificări de personalitate "Nou" nr Bazat pe cartea lui Binet despre schimbările de personalitate și alte articole care tratează același subiect Epictet Vezi Gilti Erthel, A D *) Vezi Avrelin, Sikorsky, L Tolstoi (Esperance b) Mediu Doamna Esperance Articolul C "Nou Bp ft Nr (decembrie) Descrierea sesiunilor cu Madame Esperance la Helsingfors Se spune obișnuit în astfel de cazuri nemaiauzit *) Acest autor nu are nimic în comun, în afară de numele de familie, cu celebrul romancier A I Ertel Biblioteca "Runivers " MIȘCARE ETICA-YUM i $ Mişcarea etică în Germania Articolul G "Volzh Primăvara " Nr Un articol de acelaşi fel este plasat în "Lumea lui Dumnezeu " , - Despre societatea dezvoltării morale Vezi și Kolubovsky Yuzhny, M Vezi Alexis Vvedensky, Glagolev, Dostoievski, Rozanov, Tolstoi, Cernyshevsky Yuzefovich, B O Despre doctrina filozofică a gr L N Tolstoi conform volumului XIII al operei sale

(Introducere Dragoste Teama de moarte Hărnicie sau triumful fermierului De ce se îmbătează oamenii Sonata Kreitzer) Studii critice Ed al -lea, librărie F Joganson Kiev Tip I Chokolova pagini exemplare o la Prima ediție a acestei cărți a apărut în doar cu inițialele autorului "Spre întristarea profundă a tuturor adevăraților săi admiratori, genialul nostru romancier, în epoca dezvoltării depline a puterilor sale fizice și spirituale, s-a îngropat prematur, repezindu-se într-o zonă a filozofiei străină de el, complet inconsecventă cu firul întorsătura minţii sale "Această întorsătură către filosofie, potrivit autorului, nu a întâmpinat respingerea cuvenită din partea jurnalismului nostru, care "s-a prostrat în faţa măreţiei literare a contelui Tolstoi" De aceea autorul caută să umple acest gol; Tolstoi Jurnalismul rus, nu se zgârieşte cu epitete destul de dure În setea lui de predicare, - spune domnul Yuzefovici, - c Tolstoi "se pare că este un nou profet, un profet al viitorului, de parcă nu ar bănui că, în elocvența sa, spune cu stângăcie și îndelung tocmai principiile care sunt atât de clar și scurt exprimate în învățătura Evangheliei", cu singura diferența fiind că "Tolstoi îi înfrumusețează cu interpretări atât de ciudate, care, dacă sunt aplicate, s-ar desființa împreună cu umanitatea "Unul dintre principalele neajunsuri ale rafinamentului filozofic al contelui Tolstoi constă în faptul că el anunță adevărurile cele mai cunoscute într-un asemenea ton, de parcă el însuși ъ numai- ce s-a deschis " Chiar și în vremea când cele mai mari lucrări ale gr Tolstoi, "a devenit clar pentru mulți că, cu toată colosalitatea talentului său literar, el nu are nici cel mai mic semn de întorsătură filosofică, că este incapabil să asimileze nici măcar formele exterioare ale consistenței filozofice a judecăților "Acest neajuns este și mai izbitor într-un mod pur În majoritatea acestor articole, potrivit domnului Yuzefovich, se remarcă o tendință generală, care constă în dorința autorului de a respinge cu orice preț toate interpretările fenomenelor și principiilor morale și sociale care existau înaintea lui, ca învechite, și le înlocuiesc pe cele noi Recenzie simpatică în "Ruk pentru sate Trecut ", pliant de bibliografie, noiembrie-decembrie, p p Yuzov Vezi Kablitz, Mihailovski Hum Vezi Grot, Sabinina Biblioteca "Runivers " ι Eu sunt YANOVSKIY L Note ştiinţifice XXXXXX Un alt nou paradox științific Moscova Vd " nr În legătură cu articolul lui Luys* Direct Visibility of Brain Expirations (Annales de Psychiatrie et d'Hypnologie^ August), care descrie experimente foarte ciudate cu persoane hipnotizate I Note ştiinţifice CXXXXII Psihologia magiei și a prestigiului Moscova Vd " nr si O expunere a unei lucrări curioase de Rells în Rev științific , t Pentru același articol, vezi M A Orlov: În străinătate "Trud" , - Yakimakh, A L Vezi Platon Jacobi Vezi Panaev Yakovenko, VI Adam Smith, viața și activitatea sa științifică Viața unor oameni minunați Biblioteca biografică a lui F Pavlenkov Eseul biografic Cu un portret al lui Adam Smith, gravori Redan SPb Tip produs "General beneficiu* pagini exemplare k În acest eseu, un loc este acordat scrierilor filosofice ale lui Smith Pe coperta ediției este , iar pe pagina de titlu din , de fapt, cartea a fost publicată în - Yakovenko, V Despre comportamentul moral În ceea ce privește noua ediție a cărții lui D Morley "On Compromise" "Books of Ned" , - Sunt prezentate o serie de considerații care fac mai ușor de înțeles problema extrem de complicată și dureroasă a relațiilor cu conștiința și a se ocupa cu viața Yakubovich, V , Dr Despre boli prefăcute la copii "Sev Greutate " , - Articolul are un interes preponderent pedagogic Yakubovsky, V Amintiri ale lui П E Astafiev "Rus Ob/ , - Memoriile au fost scrise de fiul vitreg al regretatului filozof -

Yanzhul, I I În căutarea unui viitor mai bun Studii sociale Ed H P Karbasnikov SPb Tip Tihanov (n - p) p Colecția include schițe publicate anterior în diverse publicații temporare și inclusiv articolul: The Future Century A New Fantasy on a Old Subject (p -), despre celebrul roman social al lui Bellamy, și despre Laurence Gronlund: The Cooperative Commonwealth, Potrivit recenzentului "Rus Dumnezeu " , - , domnul Yanzhul are părerile unui englez iluminat din secolul al XIX-lea Ei răspund cu simpatie: V-o în b, "Pacea lui Dumnezeu" , -ibo; H R "Imagine " - , ju ss ; "Nord Greutate" yu, s ; M Sobolev, în "Sborn drepturi și societăți, cunoaștere", vol II, p p (recenzie literară) I (novskiy), A -D G Glinka "Enciclop cuvinte " Brockhaus și Efron, vol VIII, p Vorbim despre autorul eseului "The Science of Human Society" (Sankt Petersburg,) Biblioteca "Runivers " YANOVSKIY - YARMERSTEDT Yanovsky, S G Energia și transformările sale Discurs citit la actul anual de la gimnaziul II de la Kiev Kiev Tip S Kuljenka pagini de exemplare Un eseu popular despre semnificația și semnificația legii conservării energiei din punctul de vedere al fizicii I O Yarko Vs Kiy, Fascination with Mathematical Theories in Modern Science M Tip Kushnerev IV+ str kop Pamfletul a fost inspirat de un discurs al lui D A Goldhammer sub titlul: "Informațiile noastre despre eter", plasat în "Notele de la Kazan, Universitatea" pentru și publicat separat în același timp G Yarkovsky este un adversar hotărât al teoriei eterului Folosind broșura domnului Goldhammer ca un rezumat al tot ceea ce știe știința despre eter, el dorește să indice neînțelegerile care există în știința modernă, precum și motivele care au cauzat aceste neînțelegeri Viziunea oamenilor de știință asupra eterului, potrivit autorului, în multe cazuri ne duce la inconsecvențe A transforma fizica în mecanica eterului este o dorință legitimă și simpatică Dar trebuie să ne amintim că realizarea sa este posibilă numai atunci când mișcarea particulelor eterice și a moleculelor de materie grea va fi studiată de noi în același mod în care este studiată acum mișcarea corpurilor cerești, care a permis astronomiei să se transforme în mecanică cerească Încă nu a venit momentul Dar dacă ceva prost investigat ar trebui să stea la baza teoriei, atunci o astfel de teorie poate duce cu ușurință la cele mai ciudate și incredibile rezultate Pamfletul domnului Goldhammer servește ca răspuns la articolul domnului Yarkovsky: Mai multe despre informațiile noastre despre eter (Kazan) La rândul său, domnul Yarkovsky a răspuns cu un pamflet: Noi dovezi ale pasiunii pentru teoriile matematice în știința modernă În ceea ce privește pamfletul lui D A Goldhammer, Privatdozent al Universității din Kazan: "Mai multe despre informațiile noastre despre eter " M Tip Kushnereva pp de copeici conform domnului Goldhammer, domnul Yarkovsky și-a asumat o povară peste puterile sale , hotărând, numai cu logică și propriul său "bun simț", să intre în război împotriva teoriilor matematice ale științei moderne Un observator extern al acestei controverse curioase nu poate decât să fie de acord că domnul Yarkovsky are de partea lui o cantitate considerabilă de adevăr Dacă unele dintre concluziile din teoria eterului nu se potrivesc bine cu logica și bunul simț, atunci aceasta poate servi cu greu drept dovezi deosebit de favorabile în favoarea unei astfel de teorii Yarmerstedt, 'W Contemplarea mondială a cercului lui Stankevici și a poeziei lui Koltsov (Din istoria mișcării literare și filozofice din Rusia) "Încercare filozofie and Psych " cartea , sectiunea I, pp - (nefinalizata inca) În acest articol ușor haotic, dar nu lipsit de interes, autorul încearcă să demonstreze că cunoașterea lui Koltsov cu cercul Schellingian a fost departe de a fi întâmplătoare

Poetul autodidact a fost atras din toată inima de filozofie, și în special de filosofia lui Schelling Articolul oferă o schiță a istoriei Schellingismului în Rusia Biblioteca Runiverse ι YAR OSHA - YASINSKY Yarush, K N , prof Sarcini moderne ale educației morale Harkov Tip la Zilberberg str Este o întreprindere ciudată eliminarea completă a familiei dintre factorii educației, întrucât, în opinia autoarei, nu oferă în prezent o educație cu adevărat morală Un internat poate înlocui o familie! Pentru a fi virtuos, trebuie să cunoașteți poruncile binelui, trebuie să aveți dorință de bunătate și, în final, o voință fermă de a îndeplini aceste porunci În opiniile despre idealul de bază al creșterii, domnesc nesfârșite contradicții, dezacorduri și afirmații conjecturale și, între timp, acest ideal este conturat și explicat de învățătura creștină Yu L (Rus Zhizn, nr) vorbește destul de inteligent: cititorul nu numai că nu va găsi în carte ceea ce caută, dar va pierde și ceea ce are Potrivit lui I O Fesenko (Despre problema educației morale "Imagine " , -), trebuie să regretăm că autorul, deținând evident o erudiție profundă în domeniul filozofiei, consideră probleme atât de serioase ca probleme de educaţie morală, considerată uşor şi în grabă Ya rot, KN Personaje din trecut Cazacul secolului al XVI-lea "Rus Ob " și, - Există o părere preconcepută că tribul slav, și în special poporul rus, se disting exclusiv prin obiceiurile lor agricole Între timp, o trăsătură distinctivă a persoanei ruse ar trebui recunoscută ca mobilitatea "Rătăcirea Rus'" nu este un fenomen întâmplător, ci un semn remarcabil al naturii rusești mobile Un erou rus a fost întotdeauna o persoană al cărei gând a îmbrățișat pe deplin ceea ce a entuziasmat gândurile tuturor Eroul rus este un simbol al aspirațiilor comune și un purtător de stindard al unei mișcări comune Articolul este prezentat în "Cărțile săptămânii" , - (Din edițiile rusești) Yasinsky, I Viitorul lumii vechi și noi Ipoteze și fapte "Trud" , - Referitor la cunoscutul articol al lui Richet "Dans cent ans" (vezi Nr) I (cu în cu to i y), I Halucinații colective Nou Ora " Nr (februarie) Mai multe cazuri de halucinații colective au fost raportate pe baza publicațiilor străine Yasinsky, I Știință nouă Nou Ora " Nr ' (februarie) Vorbim despre grafologie, arta de a recunoaște caracterul până la scris de mână I (syn with ki y), I Muzeul Psihologic Nou Timp", app kb Nr (martie) Despre Muzeul Mantegazza din Florența Yasinsky, II Patimile umane I Despre prietenie "Trud" , - -II Dragoste , - Eseuri psihologice populare, aparent fără pretenții la profunzimea analizei Caracteristica prieteniei îl conduce pe autor la concluzia că numai acea prietenie este adevărată, care nu se bazează pe cel mai mic Biblioteca "Runivers " YASINSKY - THIRSOV calcul și care este complet liber de orice fel de influență și opinii preconcepute În spatele iubirii, în forma ei nealterată, autorul nu vede decât o anumită căptușeală fiziologică Yasinsky, I Schopenhauer despre dispută "Trud" , - Autorul consideră de cuviință să se oprească asupra învățăturii lui Schopenhauer despre dispută, întrucât, în opinia sa, în ultima vreme, datorită estompării gândirii sociale, nu numai modalitățile de argumentare, ci și subiectele disputelor au devenit adesea puțin înțelese , vag sau a priori contrar bunului simț Yasinsky, I Vezi Diminsky Tabor sk i y, D , s v i shch Evanghelia și perspectiva științifică modernă a lumii "Lecturi în general dragoste spirit deschidere " , sec II p - Împotriva științei moderne Citește la ședința societății din februarie Fedorov, V P Proiectul Societății pentru Apologia Creștinismului în Rusia Balashov Tip Kryzhimantseva (pagini) kop Diverse curente de gândire socială, adesea ostile creștinismului, necesită o luptă constantă cu ele înarmate pe deplin cu cunoștințe

filozofice În acest scop, autorul proiectează o societate pentru apologia creștinismului, broșura atingând diverse curente ale gândirii sociale Recenzii în "Sar Foaie * Nr ; A S în "Sarat Zile" Nr ; Kaz Tel J'ê ; Biserica Moscova Ved Nr , p i Firsov, H N Vezi Kovalevsky